

בעזה"י פ"ק וולודאווקע.

שנת התר"ג: אתה נרי יה: צדקת דרכך וגודל קדושתך: בעד האשנב גילית אלינו ואנחנו נצח: הנה משתוקקות נפשינו ורוחינו חזות: מפלאותיך העצומים ולראות רוממותיך רצונינו: ידעת עליון קורתנו בקשתינו: היום כבוד הזרתינו נועם: זיו לבנון ההרוס. למענך תבנהו אם לא למענינו במהרה בימינו: (א) צו את אהרן.

אין מזרזים אלא במקום שיש חסרון כיס. רק בעולה.

כי אז"ל (זבחים ז) אין לך אדם מישראל שאינו מחויב עשה בכל יום. וא"כ חסרון כיס להקריב עולה בכל יום: (ב) מחלוקת פילוסופים הקדמונים אם זיקי הראות יוצאים אל המוחש.

או צורת המוחש נכנסת אל העין וזהו מחלוקת שאז"ל בסוטה (ה' א') אני את דכא או דכא אתי. והאמת כדברי שניהם.

ואפשר שזהו החילוק בין הבטה לראי'. (וזהו שאז"ל (מד"ר לך פ' מ"ד) הבטה מלמעלה למטה).

ולכן לא נמצא הבטה עם ל' השימוש אלא עם אל כמ"ש בשערי תורה. וזהו לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל.

שצורת האון העולה למעלה עמל הוא בעיניו כפירש"י. והביאו ראייה דיעה אחרונה לדבריהם ממה שהאדם מביט אל הכוכבים ובמרחק רב הי' ניצוצי הראי' מהעין מתפזרים.

וזהו דעת הי"א שבמדרש איכה (ה' ב') שהבטה מקרוב ראי' מרחוק. וזהו רק בעיניך תביט.

ע"ד נתן בו עיניו, כי דיעה הראשונה הביאו ראי' לדבריהם מהשרף המזיק בראי' וזהו הבטה. ושילומת רשעים תראה.

כי נאמר אל תביט אחריו והוא במי שאינו ניצול בזכות עצמו ואצלו הוא הבטה. אבל צדיק הניצול בזכות עצמו רחוק משילומת רשעים ואצלו בראי' ושרי זהו תראה: (ג) גם מזדים.

אנשים זדים שיחשדוהו שגגות למזידות. כמ"ש בקרבן מנחה סי' תק"ד.

אל ימשלו בי, שינצל גם מהרהור. כי אין חושדין אא"כ עשה או הרהר לעשותו.

ממילא נקיתי מפשע רב כי הרהור מביא לידי טומאה וליבא סרסורא דעבירה: (ד) אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך. שאתה טוב מאחרים.

כי לכך נוצרת. כמ"ש בפ' כל היד (נדה ט"ז) חכם או טיפש.

וכן פירשו הקדמונים אל יתהלל חכם בחכמתו כי אם בזאת יתהלל כמ"ש שם צדיק או רשע לא קאמר: (ה) כשהולך אדם מאור לחושך קצת אינו רואה אבל אם יושב שם איזה זמן רואה. ולכן כשאדם נולד אין לו דעת עד שיגדל.

ומי שהוא תמיד במקום החושך קצת רואה בו יפה. וזהו שנה ופירש קשה.
כי נר מצוה ותורה אור ואז"ל (סוטה כ"א) נמשלה תורה לאבוקה. ולע"ה די בנר מצוה.
אבל מי שהי' ת"ח צריך לתורה אור: (ו) בגמ' ברכות (י"ז.) העוה"ב אין בו לא אכילה
ולא שתי' כמ"ש במד' קהלת כל אכילה ושתי' בתורה ומעש"ט.

וכמ"ש בע"ז (ה') ולא למחר לעשותם. רקצדיקים יושבים ולא מהלכים כמו מלאכים
עומדים (שאין להם קפיצים כמ"ש בירושלמי וברכות) לכן אין להם ישיבה למעלה
כמ"ש (פסחים ק"ח) תלמיד לפני רבו א"ל הסיבה בן לפני אביו צריך הסיבה),
ועטרותיהם.

כמ"ש כתר תורה. בראשיהם.

כמ"ש שכר מצוה מצוה. כי אנן אגירי דיממא כמשז"ל בעירובין (ס"ו) ודין שוכרים.
שכרו לשמור הפקר אומר טול מה שעשית וכתר תורה מונח לכל. ואם צדקת מה תתן
לו כמ"ש במד"ת (שמיני) מה לו להקב"ה בין שוחט מהצואר כו' לכן שכר מצוה מצוה.
אבל במק"א אמרו תנו עוז לאלהים וכשח"ו חוטא מתיש כח פמליא של מעלה. וא"כ
דינו כשוכר לעשות בשלו דנותן שכרו משלם ושניהם אמת הראשון בעצמותו ית'.

והשני בהתפשטות מדותיו והוא הנקרא ברז"ל שכינה כמ"ש (סנהדרין מ"ו) כשאדם
חוטא שכינה מה אומרת קלני מראשי כו'. וזהו ונהנין מזיו השכינה (ז) בתורה משתעי
קרא והמשיל לאשה כמ"ש בתענית (ל"א) אין אשה אלא ליופי.

כמ"ש ע"ז (מ"ז) לעולם ילמוד אדם במקוה שלבו חפץ. והאומרות אין אשה אלא לבנים.
כמ"ש הפוסקים ללמוד הנצרך למעשה וכמ"ש ב"מ (קי"ד) בארבע לא מצינא. אבל
לשם ממון הויין לו בנים שאינם מהוגנים שאין מכוין להלכה כשעושה קורדם לחתוך,
וזהו וד' עמו בעת לימודו שלמד לש"ש.

לכן הלכה כמותו בכ"מ: (ח) עצם האדם הנפש. והגוף קנין לו.

וקנין פחות ממנו. ממנו ונכסיו ויותר פחות חבריו וריעיו.

וצריך שלימות כולם וזה איזה חכם כו' גבור כו' עשיר כו' מכובד כו' שהוא שלימות
ד"מ חלקי האדם. ואז"ל בנבואה על חכם גבור ועשיר שלימות הג' אבל שבינו לחבירו
אינו בנביא שנבדל מהם והקדמונים שמוהו אמצעי בין אדם ומלאך ובמדרש וילקוט
משלי ו' ע"פ לך אל נמלה.

העוה"ז דומה לע"ש ועוה"ב לשבת מי שטרח בע"ש כו' דומה ליבשה וליים דומה לימות
החמה וימות הגשמים ועוה"ז דומה לפרוזדור כו'. כנגד שלימות הנפש בחכמה עוה"ב
דומה לטרקלין לפני מלכים יתייצב צריך חכם.

ונגד שלימות הגוף עוה"ב דומה לשבת שהגוף שבת ממלאכה ונגד הממון דומה לימות
הגשמים. ונגד החברים דומה לים שאין לו חברים שם: (ט) בספ"ג דפסחים (מ"ט):
גדולה שנאה ששונאין ע"ה כו' כמ"ש במד' (רבה תשא פמ"ג) בעגל שא' משה להקב"ה

מה איכפת לך כו' עד"ש בריש זבחים (ג') לשם עולה פסול לשם חולין כשר דמינה מחריב בה דלא מינה לא מחריב.

וכלום מתקנא חכם בחכם כו' ונשותיהם יותר מהם. כמשאז"ל (עירובין י"ח) ויבן וגו' שנתן בינה יתירה באשה.

ולכן שנה ופירש יותר מכולם: (י) עוה"ז מעורב טוב ברע ורע בטוב ואין בו אחדות אלא כל דבר מורכב מב' הפכים. ולכן כולו הפך לבן טהור.

והאומר כל גרני תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום ובסנהדרין כולם מחייבים זכאי. כי אין דבר שכולו רע ופושעי ישראל מלאים מצות.

ואין אדם צדיק בארץ אשר ועשה טוב ולא יחטא. אבל לעתיד יהיה היחוד אמיתי וגר זאב כו' וצדקו לשון רז"ל (קידושין ל"ט): לעולם שכולו ארוך כו' לעולם שכולו שבת כו' וזהו אין ב"ד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב ומעמיד מלך קשה.

כי נקל להפך יחוד לחיוב אל ההיפך מלהפך המורכב אל צד אחד וכמשז"ל (זבחים ג) דמינה מחריב בה דלא מינה לא מחריב בה. וכירושלמי דתרומות (פ"ט) וכי משנת חסידים זו וכיוצא בכ"מ וכי תורה חדשה להם אלא שלהם חובה מה שאינו לכל אדם כי אין כל גורנו תרומה (ובמקום אחר ביארתי זה בכל דברי הזוה"ק והמקובלים שהם חובה גמורה לשרידים.

ולזולתם כל הפטור כו' נקרא הדיוט). ולכן כתבו המקובלים לעתיד הלכה כב"ש דהוא לחומרא ורצה להוסיף גזירות וחייבים לכל אחד וזהו לעתיד אבל בעוה"ז אין שייכים גדרים אלה אלא לשרידים.

וזהו שאז"ל בפ"ק דשבת (י"ז א') אותו יום קשה כיום שנעשה עגל. שחשבו שכולם קדושים וצריכים השראת שכינה במעשה ידיהם ומאחר שמשא איננו בקשו אמצעי אחר ביניהם ובאמת הי' זה דרך מסוכן כמ"ש במק"א רק שחשבו שכולם קדושים ולא יטעו. ובאמת אינו כן וטעו הרבה וכן אותו יום כמ"ש ר"פ מי שהחשיך (קנ"ג ב') משל דרבי יהושע כו' והוא מקיאה שאין כל אדם זוכה להיות זכאי ואין כל עיסתו חלה: (יא) תמותת רשע רעה. העבירה, רק אז"ל בשבת (נ"ה א') הללו צדיקים גמורים שלא מיתו לפניו מי גלוי מיד כו'.

אבל אם כבר מיחו והוכיחו מקצת ולא שמעו א"צ להוכיח האחרים דג"כ לא ישמעו ומצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, וזהו. ושונאי צדיק, כמ"ש בכתובות (ק"ה ב') האי דסני לי' משום דמוכח במלי דשמי' יאשמו על שלא מיחה ברשע, ולא יאשמו כל החוסים בו על זה: (יב) ידוע שאין ללבנה אור משלה והיא גוף עכור רק מקבלת אור החמה ולכן אמרו שילהי שבת (קנ"ו א') האי מאן דבלבנה אכיל לאו דילי' כי' כמו הלבנה ופי' רש"י שם דחוק.

וזהו פני משה כפני חמה שקיבל מעצמו אור פניו מד'. פני יהושע כפני לבנה שקיבל ממשה שסמך ידיו עליו.

זקינים שבאותו דור אמרו אוי לאותה בושה כמו שאמרו והובא ב'פוס' קידושין לו) דמאן דאכיל דלאו דילי' בהית לאסתכולי באפיל': יג) בן חכם ישמח אב. אבל האם אז"ל (קידושין מ) הני נשי במאי זכייין באקריוי בנייהו.

ושמחה לא שייך אלא על תוספת טובה ע"ד אל תחזיק טובה כי לכך נוצרת. וכן כסיל לאב אין אלא העדר השמחה.

אבל תוגת אמו שאין לה זכות: (יד) היצה"ר אין מסית לאדם לעשות עבירה אלא לעשות מצוה שמייפה לו העבירה כאלו הוא מצוה שצריך לרדוף אחריו. וזהו ואל יבטיחך יצרך שהשואל בית מנוס לך, ופשוטו שלא לחשוב כפשוטו דברי איוב.

למה לא מרחם אמות וגו' כי עתה שכבתי ואשקוט וגו' יחד אסירים שאננו וגו': (טו) ג' עזין הן. ישראל באומות (ביצה כה:): לכן יאי עניותא לישראל להתיש כח עזותן.

אבל אמרו תורה מתשת כח עזותן. וזהו לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי (תהלים קי"ט).

או ע"ד מארז"ל (שבת קי"א:): צורבא מרבנן לא מיעני. או יאמר כמשאז"ל (עירובין מא:): עניות מעביר על דעת קונו כמ"ש לאו עניותא דגרמא (קידושין מ) שהובאו לידי נסיונות ע"י עניות.

אבל הסגולה לזה אם פגע בך מטול משכהו לבהמ"ד: (טז) אמרו פילוספים הקדמונים כי רצון האדם רק לטוב ומהשיפעול רע. מהם אמרו שהוא כפי הטוב שבו כמו שיגנוב למלאות ביתו כסף ורצונו רק לתכלית הטוב.

ומהם אמרו שהוא טוב מדומה שזה מדמה שהוא טוב מה שאינו ואריסטו השיג עליהם. אבל האמת כדבריהם וכדברי שניהם.

זה בתחלה וזה בסוף כמו שאז"ל (ע"ז ו) לא עבדו ע"ז אלא להתיר עריות. ולבתר דאביקו כו' כמ"ש (יומא פ"ו:): עבר ושנה נעשית לו כהיתר.

טוב מדומה וזה הוי מושכי העון וגו' חטאה, שבתחילה עון מזיד שיודע שרע רק בעבור מעט הטוב שבו שהוא שוא שבאמת אינו טוב כלל. אבל אח"כ.

חטאה.

שוגג טוב מדומה בלי רע כלל. הוי האומרים לרע וגו' בתחילה אומרים כל רע מעורב בטוב וטוב ברע ויודעים שרע רק עושים כפי הטוב שבו.

הוי חכמים וגו' כי דעת פילוספים הנזכרים שאין מציאות באמת אלא לפי הרצון וכן טוב ורע לפי הרצון ולמי שמדומה טוב הוא טוב ונתנו החכמה וההכרה בטוב ורע. לכל אדם.

והוא נגד התורה. וזהו אח"כ הוו חכמים.

ולפי שהם אח"כ שוגגים שאצלם מדומה לטוב דומה לשיכור שאה"ח אינו מחויב עונש על מה שעשה בשכרותו רק על מה שנשתכר. זהו הוי גבורים וגו'.

מצדיקי רשע עקב שוחד. עקב הטוב שבו.

ואח"כ צדקת צדיקים יסורו ממנו. שיחשבו שהפכו טוב גם בלא שוחד לפי שהטוב כפי הרצון ורצונו שאינו טוב: (יז) תורה קדמה לעולם.

הוא תורה שבכתב כתובה אש שחורה כו' שהוא בכל עולמות עליונים כפי ענינם אבל תורה שבע"פ אין שייכות אלא לישראל לכן לא נכתבה ולכן עפ"י הדברים כרתי ברית (שמות ל"ד) ואז"ל (שמ"ר פמ"ז) על דברים שבע"פ שהם ברית וקשר לישראל ביחוד. וזהו משאז"ל בפסיקתא (פתיחא איכה) כי מאסו תורת ד' צבאות זה תורה שבכתב מיוחסת לשם צבאות על צבאי צבאות שלו.

ואמרי קדוש ישראל נאצו זה תורה שבע"פ כי מיוחסת למה שהוא קדוש ישראל: (יח) לקות החמה כשיעמוד ירח בינה לארץ. ולקות לבנה כשיעמוד ארץ בינה לחמה.

לכן כשלבנה לוקה סימן רע לישראל כי הרע המגיע לארץ ממנה עצמה וכן ישראל פרי מעלליהם יאכלו. אבל חמה לוקה סימן רע לאו"ה שגמול מעשיהם לעוה"ב ורע המגיע בעוה"ז כפי המערכת ואין הם הגורמים אלא ד"א או יאמר כי ליקוי לבנה גם בלבנה עצמה נעדר האור.

וזהו סימן רע לישראל כמ"ש עמו אנכי בצרה וכשנחרב ביהמ"ק נתמעטה פמליא של מעלה. אבל ליקוי החמה העדר האור לרואים ולא בחמה.

וזה סימן רע לאו"ה שהשפע במקומו בשלימות וחסר להם: (יט) ד' מיני לקות לחמה. א' ככל לילה שהחמה פונה מאתנו.

זהו אב"ד שמת ופנה זיוה. ולא נספד כהלכה להמשיך האור במקצת כמ"ש הקדמונים בהספד.

ב' ע"י ענן מסך מבדיל, זהו נערה המאורסה צעקה ואין מושיע לה שהוא רבוי הזנות שמתמטם הלב מלקבל אור כמשז"ל וכמ"ש ויקרא י"ח) את כל התועבות גו' ותטמא וגו' ונעשה מסך, ג' ע"י ירח שהוא יותר קרוב לשמש מקבל השפעה ממנו ואחיו להאיר ומבטל אור וזהו על שני אחים שנשפך דמם כאחד במחלוקתם זה עם זה, ד' ע"י הכתמים הנראים לחוזים, והוא הסתלקות האור בעצם המאיר, זהו משכב זכור שכתבו המקובלים גורם מניעת השפע כינה להשפיע כי חזרה שפע להמשפיע מדה כנגד מדה ולא לשכינה המקבלתהשפעה ונעדר אור והשפעה בשכינה כ"י, או יהי' נגד ד' שלימות האדם (ע"ל סי' ח) הנפש, והגוף.

וקניינו וזולתו וכן ליקות החמה מה שהוא בעצם האור מכתמים. וזהו נגד הנפש עצם האור וזהו אב"ד שמת חסרון שלימות הנפש, ומה שהוא מן הארץ המקבלת השפעת האור שמפסקת בלילה נגד האור.

זהו נגד הגוף המקבל אורו מהנפש והעדירו זהו משכב זכור. ומה שמן היוצא מן הארץ והוא האד וענן וזהו קנינו יוצא ונמשך מן הגוף.

וזה נערה המאורסה כו' כמש"ל סי'. א' איזה עשיר השמח בחלקו וזה לא נסתפק בחלקו (ואשתו קנינו ומה שהוא מזולתו והוא הירח).

וזהו על שני אחים העדר השלימות שבינו לזולתו. (או ד' מיני הלקיות א' ברובו ככולו ע"י הירח, ב' במקצתו ע"י כתמים.

ג' בכל העולה בלילה ד' במקצת וע"י ענן דו"ק להקבילם: (כ) שמואל רבתי פכ"ג. ג' שמות נקראו לאדם א' שקראו לו אביו ואמו.

בעת הלידה וא' שקרא לעצמו (כן העתיק הנוסחא בקהלת יעקב שורש י"ב) צדיק או רשע וא' שנכתב בספר תולדתו, חכם או טיפש כו'. אין אנו יודעים איזה יקדם אם זה שקרא לעצמו או שקראו לו או"א בא שלמה ופירש ויום המות מיום הולדו, עד"ש (שבת קנ"ג) עשה דברים שיאמרו לאחר מטתך ומזכירים ביום המות שם עצמו: (כא) בשבת (קנ"ב) אר"ח בעניותי בתורה.

לא אכלתי ירקא מצות שאפשר לעשותן ע"י אחרים ויכול כ"א לעשותן משום דגריר מושך זמן הרבה בעשייתם ומתבטל בין כך מת"ת, בעתירותי כו' באתרא דליעול ירקא ליעול בישראל וכורא. בשרא דתורה ללמוד וללמד: (כב) בת פלוני לפלוני, ולא פלונית או בן פלוני.

במחיר יין ע"פ ויאמרו נערי המלך משרתיו שעל הרוב יצירת החתן קודם יצירת הכלה, ולא ידעתי למה, ולי נראה לפי שהאב זוכה לבתו בקדושי, או יאמר לפי שאמרו לעולם ישא בת טובים, והנושא אשה יבדוק כו'. משא"כ אשה בכל דהו ניחא לה.

טב כו', (ולכן ג"כ אין מכריזים לפני לידתה): (כג) ואכלתם לחמכם לשובע, דלא תרוי ולא תחטא. שמא תאמר אם אין שלום אין כלום דלא תרתח ולא תחטא.

ת"ל ונתתי שלום וגו'. או יאמר ע"ד שאמרו (גיטין ע) אכול שלישי שאם תכעוס תעמוד על מלואך ואם לשובע אם אין שלום אין כלום ברכה בזה: (כד) כשיתקבצו ב' שיעורים משוללים תהי' קבוצתם כמו כן משוללת.

וזהו קשר רשעים אינו מן המנין. ואם יתקבצו מחייבים ומשוללים אם המחייבים עודפים תהיה קבוצתם מחייבת זהו עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, וזהו במצרים ואת בתינו הציל ואם המשוללים עודפים תהי' קבוצתם משוללת זהו ויתערבו בגוים וזהו בהדי.

הוצא לקי כרבא וכן בהתחברך לרשע. וזהו נתקללה ציון נתברכו שכיני' נתקללה בבל נתקללו שכיני': (כה) נרפים הם ממלאכה שאין מכבידים עליהם העול כ"כ. ע"כ.

אומרים נלכה נזבחה לאלקיננו. כי קרבן בא לתודה על רבוי חסדיו במה שהרפו להם ממלאכתם.

תכבד וגו' ולכן אל וגו' שקר. חנם שהרי לא אניחם.

והמצרים לא ידעו שם ד' כמ"ש פרעה מי ד' וגו' לכן אמר להם נרפים הם וגו' לאלקיננו. ואח"כ נרפים אתם וגו' לד': (כז) שמש ידע מבואו שהוא סימן לאו"ה שמונין לחמה עשו בנה הגדול כמשז"ל (סוכה כ"ט א') והם מתנהגים כסדר המערכה ומסודר יפה כל מה שקרה ויקרה.

ירח סימן לישראל לא ידע מבואו שאין מזל לישראל והכל תלוי בזכות שהוא משתנה תמיד. ויש לירח גלגל בפני עצמו שמסבב בו ואותו גלגל תקוע בגלגל יוצא מרכז המסבב הארץ משא"כ בחמה שגלגלה היוצא מרכז מסבב הארץ פעמים קרוב פעמים רחוק.

וכן או"ה פעם מצליחים פעם לא. אבל לישראל מלבד גלגלם סביב העולם להם סביב בפני עצמם באופן שגם כשגלגלם קרוב אפשר שהם בגלגל סיבובם רחוק וכן להיפך כי סבוב וגלגל מיוחד להם לבדם מלבד סבובם לארץ: (כז) את האלקים ירא שס"ה מצות ל"ת כמו שאמרו הקדמונים יראה לל"ת.

ואת מצותיו שמור רמ"ח עשין. כי זה כל האדם רמ"ח איברין ושס"ה גידים, או יאמר ואת מצותיו שמור בלא לחקור טעמים כי זה כולל כל האדם משא"כ אם נדע טעמים אמר שלמה אני ארבה ולא וגו': (כח) אוריין תליתאי.

תורה שבכתב והוא למי שלא חטא כמ"ש ולרשע וגו'. ולא זכה נעשית כו'.

ב' תורה שבע"פ. זהו (אף לרשע דהא צריך לדעת מה יעשה משא"כ תורה שבכתב דממנו אינו יודע מה לעשות) שלא יחטא שיביאו לידי מעשה והלומד ואינו מקיים כו'. ונסתר.

לחכם ומבין וצדיק גמור שכבר מילא כריסו בשר ויין. לעמא תליתאי בעלי ג' מדות. רחמנים.

מכפר על מה שחטא כמ"ש (שבת קנ"א) כל המרחם מרחמין עליו מן השמים. ביישנים. שלא יחטא כמ"ש (נדרים ו כל המתבייש לא במהרה כו'. גומלי חסדים.

עוסק במצות כמשאז"ל בכ"מ עביד מצותא ע"ז שזהו מצוה גדולה השכיח תמיד (וגדולה גמ"ח מן הצדקה. ע"י תליתאי משרע"ה שזכה לג' כתרים והם נגד ג' דברים שהעולם קיים.

זכרו תורת משה עבדי. והוא תורה שומרת שלא יחטא כמ"ש (ר"פ דאיכה רבתי ובירושלמי חגיגה פ"ח ה"ח) המאור שבה.

שימש בז' ימי המילואים נגד. עבודה לעפר על מה שחטא כמ"ש (במדרש) לא לן בירושלים בחטא ויהי בישורון מלך נגד גמ"ח כמ"ש (משלי כ כח) חסד ואמת ינצרו מלך וסעד בחסד כסאו.

ביומא תליתאי. שבת וכמ"ש (שבת קי"ח ב') אפי' עווע"ז כאנוש מוחלין.

ואז"ל לשבת י"ב א' יכולה היא שתרחם. ואמרו (שם קנ"ו) האי מאן כו' וקדישא רבא יתקרי.

ואמרו (ירושלמי שבת) לא נתנו שבתות אלא ללמוד תורה. שבת לד' כולו לד' בירחא תליתאי.

וכל חד תלתין יומין. תשובה על שחטא.

ושלא יחטא. ותוספות קדושה.

ע"ד שאמרו ויבמות קי"א) עד תלתין יומין מוקי אינש אנפשי' שפיר כו'. והי' בירח של תוספת קדושה וכבר הוא משולש שגמרו שנים הראשונים: (כה) המקובלים כתבו דמדת יום זכר ומדת לילה נקיבה ולכן בשחרית אמת בערבית אמונה והכל אחד.

ובקרבת מנחה סימן כ"ו דלגבי יום תשש כחו. ולי נראה לפי שמקבלת אור הלבנה המושפעת מחמה ולכן יום זכר.

וזה שאז"ל (פסחים ב' ב') עוה"ז דומה ללילה. שמתמצית או"ה ישראל שותים (ולכן ישראל נמשלו ללבנה ואו"ה לחמה) ועוה"ב ליום ולכן אמרו במדרש (תנחומא תשא) דכשלמד תורה שבכתב ידע שהוא יום שבוע"פ לילה דתושבע"פ מקבלת ויוצאת מתושב"כ.

וז"ש בטוא"ח סי' קל"ט תורת אמת זה תושב"כ דמדת יום אמת לשון זכר. וחיי עולם זו תושבע"פ דתורה קדמה לעולם.

אבל תורה שבע"פ המיוחדת לישראל כמש"ל סי' י"ז תלוי' ומיוחדת בעולם: (ל) דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא היינו דאהניא להו ברכות ח') אע"ג דכתיב על האדמה. כמאחז"ל (מגילה כט) עתידים כל בתי כנסיות שבחו"ל שיקבעו בא"י, ועיין קרבן מנחה סי' רנ"ו: (לא) כל דעביד רחמנא לטב (ברכות ס').

דבלאו הכי זה נהנה וזה לא חסר כופין על מדת סדום ולפעמים לכפרת עונות וגם זה לטוב כמו הרופא מקיז דם ועושה חבורה. וזהו כל המחלה אשר שמתי במצרים.

שהיו לדראון עולם על ידיהם. לא אשים עליך בדרך זה.

כי אני ד' רופאך. באלה המכות: (לב) פילוספסים קדמונים אמרו כי אין הנאה ומגונה וטוב ורע.

וכל המציאות וכיוצא אלא לפי הדימוי שאם ידמה לאחד נאה הרי היא נאה ואינם מציאות באמת לעצמם, ואריסטו הקשה עליהם כי א"כ יהי' שני הפכים בנושא אחד אם ידמהו ראובן נאה ושמעון מגונה. ואין זה קושיא.

שזהו אלו הי' הנאה ומגונה מציאות בפני עצמו הי' קשה איך אפשר בנמצא שני הפכים כו' כיון שאינו מציאות בפני עצמו כלל אלא בלב הרואה ומדמה א"כ אין הפכים בנמצא אחד אלא בב' נושאים ראובן ושמעון, וזהו כל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו שכפי קריאת האדם כן שמו באמת: (לג) הבדל בין פתי לאויל ושאר שמותיו, שפתי משורש נפתה מאמין לכל דבר.

ולכן נקרא ע"ז פתיות שאינה אלא ענין אמוני, משא"כ תוה"ק יש בה טעם ודעת למשכיל, וזהו מדוע פתיים מאמינים לכל דבר. תאהבו פתי.

ולמה לא תקבעו אמונתכם בתורת אמת. ובזה השבתי לשואליי המדרש (שמו"ר פ' ג') פ"פ אנכי ד' אלקיך הה"ד פתי יאמין לכל דבר זה משה שכן בערביא קורין לנער פתיא.

כי כל מדה רעה פעמים טובה כמו אכזריות באגג וכן מדת פתיות האמנה לכ"ד מדה גרועה אבל לפי שעה ההוא היתה טובה. כי אלו נגלה לאריסטו ודוגמתו.

אלף ראיות הי' מביא לו שאיננו ד'. אבל ההאמנה הפשוטה טובה.

ומביא רא'י שכן בערבי' כו' ולא אויל כי אינו אויל אבל זו מדתו מאמין לכל דבר: (לד) הנה ערלה אזנם ולא יוכלו להקשיב גם אם ירצו והם כאנוסים. כי הנה דבר ד' הי' להם לחרפה ולא יחפצו בה.

כמו תחלתו באונס וסופו ברצון (כתובות נ"א) לאבוה דשמואל יצרא אלבשה וכן או יצרא דע"ו כמו שאמר מנשה ובסוף גם רצון אונס רק העיקר על התחילת. או יאמר עד"ש (ירושלמי חגיגה פ"א) הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו המאור שבה יחזירם למוטב.

וכמ"ש (קידושין ל') בראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין: (לה) פלס (משלי ט"ז). הוא היחידי ששוקלין בו מעט והרבה בשוה.

רק שהרבה שוקל יותר. וזהו נגד שכר העבירות.

ומאזני משפט. מאזנים הם שכששוקלין הרבה צריך להניח בשני המשקולות הרבה ולמעט מעט.

זהו נגד שכר מצות ע"ד שאמרו (ב"ב ע"ה) שכ"א נכוה מחופתו של חבירו: (לו) במדבר סיני מקום מסויים לכל. באוהל מועד.

מקום מסויים לדור היודעים לבד. באחד לחדש השני זמן מסויים לכל.

בשנה השנית לצאתם ממצרים מסויים לדור היודעים ועיין באור החיים: (לז) לגולגלותם. ובלוים לא נאמר לגולגלותם שנמנו קטנים מכן חדש בתוכם ואלו מנו הראשים לא היו נראים הקטנים לכך הוצרכו למנות גופים.

ועיין בתפארת יהונתן לפי שכתבו תוס' (מנחות ל"ז) דכן שני ראשים לא שכיח שיחי' יותר מיב"ח דטריפה אינו חי ובלוים הי' החשש. ועיין בגמ' ותוס' ס"פ הקומץ (מנחות ל"ז) דלא שכיח כלל בעוה"ז: (לח) אלה שמות בני וגו' (במדבר ג') שם שקראו להם או"א, אלה שמות הכהנים המשוחים וגו' שם שקראו לו אחרים.

ושקראו לו בספר תולדות ברייתו כדאיתא במדרש ותנחומא ויקהל) ע"ל סי' כ' ומ"ש במק"א: (לט) ובנים לא היו להם. ע"ד שאמרו (עירובין סז) מאן דמותיב מלה קמי רבי' אזיל בלא ולד: ובמדרש (תנחומא אחרי) לא מתו אלא שלא נשאו נשים ע"ד שאמרו (בב"ק לח) ומה בשביל ב' פרידות טובות בתו של רבי כו' עאכו"כ, או יאמר דלא נסיבו דלא חזו מינייהו בנין דמעלי כמו שהאמת רק בהדי כבשי דרחמנא למ"ל.

וכתבתי במק"א דזה תלי אי דרשינן טעמי דקרא וטעם פ"ו להוליד בנים עובדי ד' לא שייך בהדי כבשי כו'. והנה הם לא הורו רק לעצמם עשו מעשה וקרא כתיב כל מבקש ד' וגו'.

רק אי דרשינן טעמא דקרא משום כבוד הרב גם זה אסור וממ"נ חייבים. וזהו לא מתו [ב"א] אלא כו': (מ) (במדבר רבה פ"א) צדקתך כהררי אל.

שמפרסם הזמן, משפטיך תהום רבה. שאין מפרסם הזמן, כי יום מוכן לטובה ולפורענות כמו האי מאן דאית לי' דינא כו' (תענית) וידעו ישראל בטוב ולא ידעו נכרים ברע כמו שאמרו (מגלה) בהמן ולא ידע שנולד, דלולא כן למה כתב הזמן שמת אלא דמזה נדע שנולד.

או כמ"ש (איכה ג) מפי עליון לא תצא הרעות רק מניחם למזל ומערכת ישראל לרע. וא"כ ממילא נידע הזמן כפי חשבון המערכות משא"כ בטוב צריך להודיע: (מא) שם במדרש, בג' דברים ניתנה תורה.

באש.

רמז לשלימות מחשבה ע"ד חזי דאת נורא. והוא בלב כמ"ש יצר לב האדם ואז"ל וברכות ס"א) יושב על שתי מפתחי הלב.

ונא' לא תתורו אחרי לבבכם, ליבא סרסורא. ובמים.

רמז לשלימות הדבור יערוף כמטר לקחי ובמדבר לשלימות המעשה הפקר כמדבר שכל זמן שקשור לצרכי העולם א"א שלימות המעשים וזה אוריין תליתאי לעמא תליתאי. כהנים בעבודתם מעשה' ולוים בדוכנם דבור עיקר שירה בפה.

וישראל במעמדן מחשבה קרבן קרב ועומד ע"ג כאלו אני וכו' ע"י תליתאי ג' מתנות נתנו. באר מים דיבור ע"י מרים ותען להם מרים וגו' ענני כבוד, מניעות מעשה אויבים בחצים ובליסטראות ע"י אהרן כהן בעבודתו.

מן.

מניעות רעב שאינו במעשה נגד משה איש האלהים כמ"ש בסוף המורה נבוכים ובפרקי הנהגת המתבודד שמחשבתו קשורה תמיד בד' גם בעסקו בעוה"ז וחזרו כולן ע"י משה שהי' שלם בשלשתן. ביום תליתאי.

לפרישה יום א' פרישה ממעשה. ב' מדבור, ג' ממחשבה.

ועיין לעיל סי' כ"ח: (מב) הביאו לי ספר יוחסין כדרך שבני מביאין (מדרש במדבר) כי ידע שיחטאו ועד"ש בשבת (פ"ט) פלגא עלי פלגא עלך. וה"ז כעין שאמר חכם אחד לבנו שלא ישא בת יחידה שאם יענו אבותי' ישארו עליו למשא: (מג) עבר אדם ושנה.

כרבי (וזהו טעם מכניסין לכיפה כי תשובתו קשה כמ"ש ברמב"ם טעם קצת מכ"ד דברים המעכבים שאינו חושכם לאיסור) נעשות לו כהיתר. שאין היצה"ר צריך להסיתו.

ולכן היום אומר לו עשה כך ומחר עשה כך שא"צ להסיתו על של אתמול שכבר הוא אצלו היתר. ועיין בספר רב ייבא על פסוק החליק בעיניו למצוא עונו לשנוא מה שכתב ע"ז בשם הבע"ש ומה ששאלו ממתכתא דרקיע והשיבו דברים שאינם להשמיען לרבים לפי דעת: (מד) כל דבר אחר התכלית כמו רופא המקיז דם נקרא רפואה אע"פ שהיא מכה לפי שתכליתה רפואה וזה שא' ז"ל פ"ק דב"ב (י"ד): רות ה' לה אחרית טוב ולא קשה מאיוב כמו שהקשה תוס' דבאיוב אין המכות גורמים לטוב וא"כ הם רע.

משא"כ ברות צורך הרעב כדי שיצאו שדה מואב כדי שיקחו מואביות וימותו ואח"כ ייבמה בועז ויצא משיח. וזהו דאר"י למה נקרא שמה רות כו' דמלידה מוכנת לכך והי' צריך כל הצרות לתכלית ההוא דא"א בע"א: (מה) תורה תחילתה גמ"ח ויעש לאדם וגו' וסופה גמ"ח ויקבור אותו משה כמ"ש בשבת (ל"א).

(אידך פירושא הוא. ובמדרש (קדושים) ואהבת לרעך כמוך זהו כלל גדול. וזהו.

שקורין רות בעצרת כמ"ש במדרש (רות ב') מגילה זו שאין בה כו' להודיעך כחן של גמ"ח. והרד"א כתב הטעם דתחלת קציר שעורים בשבועות ולא ראה המדרש דבקציר העומר הכתוב מדבר שהוא בניסן.

ובסדור רי"ע כ' דכלות קציר חטים הוא שבועות וג"כ ליתא מהמד' (רות ה') דבנתיים ג' חדשים וא"כ הוא בתמוז: (מו) בימי שפוט השופטים כדרז"ל ששפטו כו' וכולם רשעים לכן ויהי רעב. בא"י לבד ובחוף לארץ שובע ולא שתו או"ה מתמצית ישראל.

וילך איש מבית לחם. כי הדר בחו"ל כמי שאין לו אלוה כמ"ש (ע"ז ח') יושבי חו"ל עובדי ע"ז בטהרה כו' שמתחברים לרשעים וכתוב בהתחברך.

אבל כיון שגם בא"י רשעים סבר דשרי ועי' בתה"ד כה"ג טעם דא"צ לילך לא"י. לגור. שלא להשתקע אלא לגור אבל בניו מחלון כו' ודרז"ל (מדרש רות ב') למה נקרא שמן יואש ושרף שנתייאשו מן הגאולה. לפי שנשאו נשים שם ואמרו (כתובות ק"י) דהכל מעלין לא"י זהו ישראלית אבל נכרית א"י לכופה וע"כ דעתן להשתקע ונתייאשו כו'.

ויהיו שם כעשר שנים כמ"ש ביבמות (ס"ד). שהתה י' שנים ולא ילדה עון חו"ל גורם ורמז להם ולא נרמזו לשוב לכן מתו: (מז) במדרש (רות ב') ותשאר היא ושני בני' כשירי מנחות דהט"ז כתב ביו"ד (סי' מ"ג) שירים אינו אלא פחות מחציו והקשיתי עליו משירי מנחות דרק קומץ קרב וגם כאן רק הוא מת ואמר ותשאר עז"א כשירי כו'.

או יאמר דאלימלך צדיק גמור ומיתתו מכפרת עליהם כקומץ מכפר. משא"כ מיתת מחלון וכליון דאינם כקומץ: (מח) כי שמעה וגו' מהרוכלין המחזירין בעיירות י"ל כמ"ש בב"ק (פב א) רוכלין מחזירין בעיירות למכור תכשיטי נשים שלא תתגנו.

ואמרו (תענית אסור לשמש מטתו בשני רעבון: (מט) ותלכנה בדרך. שהלכו ביו"ט.

(מדרש רות) דהי' קשה לו מה צורך אמור לשוב אל ארץ יהודא. רק דהלכו ביו"ט וכתב באגרת שמואל דלצורך מצוה שרי וזהו לשוב וגו' דלצורך מצוה לכך שרי: (ג) ועמדי שמחלו לה כתובתן (שם) פי' במתנות כהונה שהיא היתה ערבת ודחוק אלא נראה דהא חלקת השדה נשאר לנעמי ונעמי לא נשבעה על כתובתה וירשו מחלון וכליון והם לא הוצרכו לישבע דהא יש במדרש (שם) שלא פגע בעל הרחמים בנפשות ומתחילה נדלדלו (ואולי חלקת השדה שוה יותר מכתובת נעמי) וזהו שויתרו לה.

ולכן בועז שלא ידע מזה אמר חלקת השדה מנעמי ומרות כי שניהם לא נשבעו ולא ידע שנדלדלו: (נא) העוד לי בנים. כי בודקין לאשה שמא נתגיירה מאהבת איש וזהו ותרא כי מתאמצת.

שאדרבה תאוות לבה לחזור רק מתאמצת לכוף יצרה ע"ד שאמרו וברכות לח) ג' דברים צריכים חיזוק חזק ואמץ לכן קיבלתה. ובמדרש ג' פעמים שבנה נגד ג"פ שדוחין הגר.

עיין ביורה דיעה סוף סימן רס"ח ומחמת פחד לא שייך בהו בארץ מואב רק מאהבה והם ג' מיני אהבות שזכר שם אהבת ממון ואהבת שררה ואהבת איש ורות שלא נתגיירה מחמתן זכתה לשלשתן בבעז: (נב) ורות המואבי' כלתה עמה השבה עלי' לא שייך השבה אלא הבאה. רק עוצם צדקתה עמה שוה לה והשבה כאלו היתה מלידה מבטן ישראלית והוא שבה וגו'.

וכן הנער מקוצרים סיפר בשבחה השבה וגו'. ויותר נכון עפ"י דברי ילקוט ראובני פ' וישב בשם ס' התמונה דרות נשמה ישראלית רק לחטא נתגלגלה במואבי': (נג) בילקוט משכורתך שלימה.

שלמה עתיד לצאת ממך. כי אז"ל (יבמות מ"ח): אשר באת.

אשר מיהרת דצעירה איחרה עד נעמה העמונית. ומרחבעם והלאה.

שניהם זוכים. אבל אשר באת ומיהרת שלמה לצאת ממך בלבד ור"ל עד שלמה: (נד) נשיאות ראש דבני ישראל שיטלו חלק בארץ במניינם.

לכך בבני לוי נאמר רק פקוד אבל אח"כ אמר בבני קהת נשא נשיאות ראש הריבוי כ"כ מבני ל' עד בן חדש יותר מב' פעמים ואמר נשא ראש בני גרשון גם הם אע"פ שאין מרובים כבני קהת מ"מ גם הם בכלל נשיאות ראש שנתרכו קרוב לב' פעמים אבל בני מררי שלא נתרכו אפי' פעם אחת לא נאמר נשא.

ובאמת צ"ע איך מכן ל' עד בן חדש לא נתרכו אפי' פ"א והלא כולם נשואים ואם רק כל אחד הוליד אחד יש כופל. מיהו בני לוי שלא היו מעונים במצרים לא היו בכלל ברכה דרק כאשר יענו כתיב: (נה) למשפחותם שנטלו חלקם בארץ לפי המשפחות לכך קודם ללבית אבותם.

משא"כ בפקוד בני וי דלא דלא נטלו חלק הקדים לבית אבותם אבל בפקודת מכן ל' לעבודה היו לפי המשפחות לכך למשפחותם לבית אבותם אבל בני גרשון שנא' לצבוא צבא וגו' לעבוד ולמשא שעבודתם קשה משל כולם והם מעוטי המספר ובהכרח איש אחיו יעזורו לא לפי משפחות לכך לבית אבותם למשפחותם: (נו) אם אתה מעכב מתנות כהונה חייך תצטרך לו באשתך סוטה (מדרש נשא) כי אמרו (סוטה ג'): זנותא בביתא כי קרי' כו' ודאיתתא, וא"כ יראה לזנות שירגיש שיעני.

אבל אם מעכב מתנות כהונה דבעון זה קדשיו לו יהיו דמתמוטט א"כ אין יריאה: (כז) כי תשטה. שנכנס רוח שטות ואח"כ ומעלה בו מעל כמש"ל סי' ט"ז וכן כאן מתחילה טועה וחושבת שאינו מעל ואח"כ ומעלה.

וכן גם מזדים חשוך שפיל רז"ל ממזידים ומזיד היינו שמיאז היצה"ר דבכה"ג מותר. ופושע הוא שיודע רבונו ומתכוין למרוד.

וזהו מזדים חשוך ממילא ונקיתי מפשע רב: (נח) כד פתח ר"ל בסוטה (סוטה ב') הוי קשה ל"י הסמיכות למתנות כהונה. אמר אין מזווגין לאדם אשה אלא לפי מעשיו.

והוא עיכב מתנות כהונה אף דאחר ימלא פיהו חצין דקדשיו לו יהיו כן אשתו תשטה למלאות תאותה אף דאח"כ וצבתה בטנה כפי מעשיו: (נט) כמה נימין בכינור שבעה (ערכין יג) ככל עניני עוה"ז ז' ימים בשבוע. ז' שנים בשמיטה ז' שמיטות ביובל כנגד ז' ימי הבנין.

כי העולם ה"י חסר שבת. ולימות המשיח שמונה.

ויתוסף בינה שהוא יובל תרעא דחירו. וכן ימות המשיח נגד יובל שהוא מז' שנים השמינים.

ועדיין הוא חסר ואינו בשלימות. אבל לעתיד לבוא עשרה נגד כל העשרה מאמרות שאז בתכלית השלימות וידוע י' הוא מספר שלם: (ס) בשילהי מכות שס"ה ל"ת נגד ימות החמה ורמ"ח עשין נגד איבריו כי א"א לגוף בלא אכילה כמשאז"ל וכמ"ש במק"א וזהו מעשה המצוה ואין די במניעת המזיק.

אבל ימות החמה נבראו קודם בריאת אדם ושלימים ה"י ג"כ אז רק שלא יקלקל לכך ל"ת נגד ימות החמה ועיין תפארת ישראל פ"ד: (סא) בברכת התורה מוסיפין הערב נא שאינו בכל ברכת המצות כי הבחירה לאדם ואיך שייך תפילה רק הא יצר לב וגו' וכמ"ש ואתה הסיבות וגו' רק הא ברא תורה תבלין וזהו בשאר מצות.

אבל בלימוד תורה אם מסיתו היצה"ר ע"ז גופה שלא לקיים מה יש תבלין לכך שפיר מועלת התפילה הערב נא. וזהו שאמרו ז"ל בנדרים (פא) על מה אבדה וגו' שלא ברכו בתורה תחילה.

כי יצרא דעבירה ה"י אז כמ"ש מנשה בפ' חלק. והרי נאמר לא אמחה כי יצר וגו' רק למה לא עסקו בתורה תבלין רק גם ע"ז ה"י יצה"ר ומאסו תורתו ולמה יענשו.

רק על שלא בירכו כשאירע איזה פעם שקראו דבור מה"ת. וזהו ג"כ ת"ח אין בניהם ת"ח שהאב זוכה לבנו בחכמה אף דבחירה ביד אדם רק מברכת הערב וגו' וצאצאינו כנ"ל וזהו על שלא בירכו כו' הערב וגו' כנ"ל: (סב) כמתאוננים ואומרים כל אחד רע רע (זה היה התאוננותם) באזני ד'.

שלא בפועל כי בושו רק נגלה לד' הבוחן לבות. ועל מחשבה אין מעניש רק סילוק השגחה יש וממילא ותבער ולא ויבער) אש ד' כל העמוד לא נסתלק שהוא בזכות אהרן רק האש ליהטה וגם זה רק בקצה.

או במוקצים והיו ראויים למיתה בלא"ה. או קצינים שנתחייבו מיתה ממ"ת כדפירש"י.

ועד הנה הגינה השגחתו ועכשיו נאכלו: (סג) הנם בלא מצות. כי המן בנס ומנכין מזכיות.

משא"כ במצרים הי' מאכל טבעי שהוא חנם. וזהו עתה נפשינו (דוקא) יבישה, ע"ד קטונתי מכל החסדים ובקשו בשר אף דג"כ דרך נס רק מוקטן שהנס רק בהבאה ולא בגוף המאכל: (סד) למה הרעות לעבדך.

כי תאמר אלי שאהו וגו'. ולמה לא מצאתי חן.

מאחר שהרעות לי שתשים משא כל העם כולם צדיקים ורשעים המבקשים ואתה לא עשית כן. כי הנה מאין וגו' ולא אוכל וגו' לא המניתי ע"ד שאוכל וט' ושיהי' לי בשר. אם ככה את עושה. שאהי' נושא משאם ולא של כל העם ל"י דייקא מדרגתי שלא אוכל למלאות מבוקשת רשעים.

כי המן בזכות משה איש האלהים לחם שמלאכי השרת אוכלים לא בשר אבל חן שפיר מצאתי. א"כ הרגני אם מצאתי וגו' ואל וגו'.

לזה אמר לו ונשאו אתך וגו' ובזכותם שפיר יוכל להיות בשר. ויאמר משה וגו' אשר אנכי בקרבו וגו' לב העם ועצמותו שהרי תאציל מרוחי על הזקינים.

ואיך אמרת בשר וגו'. והשיב שגם שנאצלים מרוחו של משה לא תקצר יד ד' ליתן על ידיהם: (סה) את הקישואים וגו' אולי הי' נהוג אז בהם לתקן הדגים כמו עכשיו עם בצלים וכרפס לכן לא אמר ואת.

ומכאן כמ"ש ראב"ע שמיני ע"פ משרם לא תאכלו דגים בכלל בשר לכן זכרו הדגים. וכן אמר משה אח"כ אם את כל דגי וגו' אף שבקשו בשר ויעוין מ"ש במק"א ע"ד ראב"ע: (סו) שכר עבירה עבירה, ע"ד שאמרו (שבת ק"ה) דרכו של יצה"ר היום אומר וכו' ועבירה גוררת עבירה וכל עבירה גוררת דוגמתה ממינה ולכן לא תרוי בתאות אכילה ולא תחטא בתאות עריות.

וזהו העם המתאווים לבשר בוכים אח"כ למשפחותיו על עסקי עריות. איש לפתח אהלו. שאין פתחי אהליהם מכוונים לצניעות שלא יזנו ועל זה בכו: (סז) מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו (ברכות כ"ח) פירש הרמב"ם בפ"י המשנה ביציאתו הודאה ולכאורה פי' רש"י מתיישב יותר על לשון מתפלל. ונראה דהוי קשה לי' בדברי בן עזאי דנקט נותן הודאה לשעבר וצועק לעתיד לבא.

איפכא הו"ל למימר דהצעקה קודמת, אבל לפי הרמב"ם ניחא דתרת דמוסיף בן עזאי את"ק כך סידרן הודאה ואח"כ צעקה. ולפירש"י אפשר לומר משום דבאמירה בכ"א לא משכחת לה אלא הודאה קודמת אחר כניסה.

שוב מצאתי בספר שתי הלחם בהקדמה בזה ע"ש: (סח) כל המדות רעות לפעמים טובות כידוע וכתבו מחברים דגאווה טוב נגד רשעים שלא להכנעות לפניהם למשוך אחריהם. וזהו התרגום יהונתן.

כד חמא משה ענותנותי' דיהושע קרא משה להושע בר נון יהושע, כמו שדרשו רז"ל יה יושיעך כו' שלא יכנע להם מענותנותי': (סט) למטה יוסף למטה מנשה. ולא אמר כן במטה אפרים כי מטה אפרים דיו ביחוס עצמו שלשבטו יהושע בן נון.

או לפי שאיחר מנשה מאפרים הרבה וגם אחר בנימין עם שבדגלים קדמו ושלא נחשוב גריעותו לכן יחסו ליוסף: (ע) ומה הארץ אשר הוא יושב. הוא המיושבת והם העיירות הטובה לישיבה כמ"ש באלישע, אבל ומה הארץ דאח"כ הוא שדות.

והארץ הראשון הוא על כלל המדינה. היש בה עץ.

כי ידוע טוב הפירות בארץ חמה וטוב העצים בארץ קרה ולארץ ישראל ב' המעלות: (עא) ה' צילך. ידוע הצל הולך ומתקצר עד חצי היום שאז מתקצר בתכלית וחוזר ומתארך למעלה מעלה.

וכן ישראל כשירדים לדיוטא התחתונה עולין. וזהו סר צילם כי או"ה הולכים ומתקצרים עד הסוף ואין חוזרים להתארך כלל שהוא בחינת צל או יאמר ע"ד שאמרו להסתכל בצל בהושענא רבה וכן ל' יום קודם מיתה נסתלק הצל, לחמנו הם י"ל דקאי אחלב ודבש הוא לחמנו ואנו נאכלם ולא נירא מע"ה שימנעוני: (עב) סלחתי.

אבל רק.

כדברך שאמרת וכאשר נשאתה לעם וגו' ממצרים. והוא שמחל על העגל והיינו שלא העניש בבת אחת לא לגמרי ע"ד זה עכשיו לא אעניש כב"א.

אבל אולם וגו' שאענישם סירוגין. וימלא וגו' הארץ.

מאמר המוסגר וההמשך חי אני כי כל וגו'. רק שלא תאמר שיאמרו מבלי יכולת וגו' לזה אמר בזה אין חשש כי וימלא וגו': (עג) בבא בתרא דף קי"ט שמעון השקמוני מתלמידי ר' עקיבא כו' יודע ה' משה שהמקושש במיתה כו' דייק מתלמידי ר"ע דר"ע לטעמיה בשבת (צ"ו) מקושש זה צלפחד.

ולא חש, התורה כיסתו ואתה מגלו. דסבר לשם שמים נתכוין וע"כ דידע דימיתוהו ואם מקושש ידע ע"כ גם משה.

דאי רבי לא שנה כו'. ובשבת שם עקיבא בין כך וב"כ אתה עתיד ליתן את הדין דייק עקיבא דאי לש"ש נתכוין ניהא רק ר"ע אומר בספ"ק דמכות (ז): לא ה' אדם נהרג ע"ש בתוס' במחללי שבתות דילמא טריפה והוי עדות שאי אתה יכול להזימה והקשה מהרש"א הא היכי דא"א לא חיישינן למיעוטא.

וי"ל דאפשר לקיומי קרא כמ"ש טריפה שהרג בב"ד חייב רק מקושש דכתיב ויקריבו וגו' שלא בב"ד אמאי נהרג וצ"ל הוראת שעה כד"ש הרא"מ פ' ויקהל ע"ש. וא"כ א"א לומר לש"ש נתכוין דמנא ידע שיעשו הוראת שעה וזהו עקיבא לשיטתך ב"כ וב"כ כו': (עד) פני משה כפני חמה.

שאורו מעצמותו ולכך אינו חסר לעולם, וכן מרע"ה אף שחטאו ישראל בעגל. ואעשה אותך לגוי גדול.

פני יהושע כפני לבנה אורו מזולתו. לכן פעם חסר פעם מלא.

וכן יהושע בחטא ישראל כשראה מלאך נפל על פניו (וכן כל צדיק הדור זולת משה עון הדור פוגם בו כמ"ש (סנהדרין) ראוי כו' אלא שאין דורו כו' וזהו פרנס לפי הדור) ואז"ל

(נדרים ל') שמש וירח עמד זבולה אם אתה עושה דין לבן עמרם כו' שמש מרע"ה. וירח יהושע כמ"ש הראב"ע דבני ראובן חלקו אבכורה שניתנה ליוסף בשביל יהושע משרת משה ע"ש: (עה) ענין וראיתם אותם וזכרתם וגו' דתכלת דומה לרקיע וכתבו מחברים דהסתכלות ברקיע מביא ליראה כמ"ש כי אראה שמ"ך.

ונאמר למען תהי' יראתו ע"פ לבלתי תחטאו. ולכן חוט א' תכלת כמו בכל העולם בני עלי' והם מועטים.

כן בעולם קטן מלך זקן וכסיל ואיש מסכן וחכם. ע"ד שאמרו (שבת לב) אפי' תתקצ"ט באותו מלאך כו' ורק חוט א' של תכלת.

וזה שאמרו בקרח נטל טלית שכולה תכלת כו' כי הי' סבור דעדה כולם קדושים. ולכן נטל טלית שכולה תכלת ואמר זו פוטרת כו' והאמת אינו כן דאין כולו קודש כמש"ל אות י': (עו) במדרש קרח ס"ת שיש בה רע"ח פרשיות (אולי ט"ס וצ"ל רפ"ט פרשיות ור"ל הפתוחות זולת שמע, ולכן אמר פרשה א' שבמזוזה היינו שמע.

דוהי' אם שמוע סתומה), דידע אולי משה ואהרן קדושים עוד יותר רק סבר בהצטרפות כל ישראל עדיפא מיני'. וכן בתורה אף דשמע פרשה שיש בה יחוד וקבול עול מ"ש דלכך עדיפא כמ"ש בפ"ב דברכות (יד) מ"מ ס"ת כולה שיש בה ס' עדיף עוד יותר.

אבל האמת אינו כן דרק אשר יבחר ד' יקריב: (עז) ענין בני הנביאים. כי אף מי שראוי לנבואה ורוה"ק.

אינו מקבל אלא ע"י גדול הדור וכמ"ש בזקנינים ואצלתי מן הרוח אשר עליך. וחשב קרח מה שאין כל הדור נביאים ובעלי רוה"ק מכילות משה להשפיע להם והנה לפעמים נאמר השוכן אתם ופעם בתוכם רק בנביאים ובעלי רוה"ק אתם אבל כלל ישראל ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וזהו רב לכם כי כל העדה סלם קדושים.

ועכ"ז בתוכם ד' ולא אתם שמנעתם הכבוד מהם להשפיע ג"כ עליהם כדי להגדיל כבודכם ומדוע עוד תתנשאו וגו': (עז) על ג' דברים חלק קרח, נשיאות אלצפן. ומלוכת משה.

וכהונת אהרן. וזהו את אשר לו למלך דשייך לו שהוא מלך המלכים אבל לא שייך והקריב דמרע"ה כבר קרוב ועומד טרם מלוכתו ולא אמר הקדוש מענותנותו.

ואת הקדוש אלצפן דנשיאות תליא בקדושה. והקרוב כבר מיד שנתקדש בקדושת מעשיו הוא קרוב ועומד.

ואת אשר יבחר, כהונה דבבחירה תליא אפי' כהן ע"ה הוא כהן לכל דיני כהונה ולא ישראל ת"ח וקדוש. יקריב דאינו קרוב ועומד רק כאשר יבחר יקריב: (עט) הנועדים על ד' ואהרן מה הוא וגו'.

כיון שאינם מסתפקים בגדולתם. ותבקשו עוד יותר א"כ גדולת אהרן שהוא כהונה מה היא נחשב שתלינו עליו ותסתפקו בו.

התלוננו על ד' שתהיו כד' מושלי עולמות שזהו גדולה יתירה כדרך שאמר ההוא גברא ימ"ש שתעשינו אלוך כו': (פ) אף לא הבאתנו וגו'. דאז הי' לך התנצלות דהמיתה גרמנו לעצמינו בחטא.

ואתה עשית שלך לטובה לנו. אבל עכשיו עכ"פ אתה לא עשית לנו אלא רעה שהבאתנו מארץ מיושבת אל המדבר כיון דעכ"פ נמות כאן א"כ רעה גרמת לנו העיני האנשים וגו' ר"ל מה עוד רעה גדולה תעשה האם לנקר עיניהם ר"ל כדאי רעה עשית לנו שאין גדולה הימנה וכל מה שיכולת לעשות רעה לנו עשית: (פא) ענין ד' אמות של הלכה.

כי קומת אדם ד' אמת. או רשותו של אדם ד' אמות דלכן קונין לו בכל מקום.

וזהו ד' אמות רשות ההלכה. או דידוע גברא באמתא יתיב והם ד' חלקי למוד פרד"ס.

וכל אדם לימודו כדי שורש נשמתו כידוע. והד' לימודים חלוקים הם לד' בני אדם.

וזהו ד' אמות של הלכה: (פב) עונש מי מריבה אחשוב כי ד צוה ונתן מימיו. כפי הראוי לאותו סלע שהם מועטים לא יספיקו לס' רבוא רק והוצא"ת והשקי"ת הכל אתה בעצמך ותשרה הברכה בזה.

ולכן הי' מתקדש שם שמים כמו במן שהיו כל יום צריכים לישא עיניהם לשמים וכן במים. והוא לא עשה והכה ושרתה תיכף הברכה ולכן יצאו מים רבים ושתו מעצמם וע"כ נענשו יען לא וגו' להקדישני.

שבכל יום היו שותים מעצמם ולא הוצרכו בכל יום לברכה ועיין רמב"ן שהקשה על פירש"י מה חילוק בין הכאה לדיבור ובמה שכתבתי נכון: (פג) במיתת אהרן נאמר ויבכו כל ב"י ובמשה רק בנ"י. ע"ד שאמרו והוריות יג) כה"ג קודם למלך שהכל ראויים להיות מלך ואין הכל ראויים להיות כה"ג או כי במיתת משה הי' להם הנאה שיוכלו ליכנס לארץ דכבר מתו כל מתי מדבר בלעדיו.

משא"כ במיתת אהרן דעדיין משה תי ולא יכנסו בשביל משה לכך בכו כל ב"י: (פד) ולא נשתה מי באר רק בדרך המלך. שאין שם שדה וזרעים ובארות באמצע הדרך ואין הולכים שם רק חיל המלך שיש להם אתם אוצרות בר.

ואח"כ שאמר שלא יניחם חשבו פן לא יאמין כי איך אפשר בלא לחם ומים ואין מאמין לניסים. לכן אמר במסילה נעלה ואם מימך וגו' שגם אם תחשוב שנשתה מימך ולכן נלך במסילה שמצויים בר ומים הנה ניתן מכרם.

רק באמת אין דבר זה צריך אלינו ואך ברגלינו נעבורה: (פה) ענין אלפים שנה שקדמה תורה לעולם. כמו אלפים תחום שבת וכן מגרשי העיר אלפים.

ותורה יוצאת מתחום וגדר העולם והיא חוץ לעולם וקודמת לה לכן קדמה לעולם. או יאמר להיפך תחום שבת גדר שלא לצאת משבת שהוא מעין עוה"ב כמשאז"ל וכמ"ש ליום שכולו כו' וכן תורה גדר לעולם שלא לצאת מגדר הראוי.

לכן קדמה במכוון אלפים. ואז"ל בבלעם גור מזה וגדר מזה שיש להם גדר תחום שבת.

ר"ל דאין יוצאים מגדר הראוי ואתה רוצה לצאת מגדר ותחום הראוי לעולם כמו שאמרו ז"ל (חולין ח') כשפים שמכחישים פמליא של מעלה. ולא יועיל נגדם: (פן) הכיתני זה שלש רגלים.

ואז"ל אומה שחוגגת ג' רגלים כו ענין הרגלים קשר שבין ישראל לאביהם ע"י ביהמ"ק שבאים ברגל לראות וליראות. וזה שאז"ל (ירושלמי מו"ק) לא נתנו רגלים אלא שיעסקו בתורה.

כי תינח בזמן שביהמ"ק קיים בזמן שאין ביהמ"ק קיים מאי איכא למימר. אין לנו שיור רק התורה הזאת והוא הקשר ברגלים.

וא"כ ואיך אתה רוצה לעקרם מאחר שמקושרים: (פז) לא הביט הבטה חזקה און ביעקב המון עם דשכיחי בעבירות וצריך הבטה חזקה להענישם. ולא ראה. בראיה בעלמא. בישראל.

ת"ח דלא שכיח כ"כ ובראי' בעלמא סגי. ואצלם. עמל.

המד"א הוגעתני בעונותיך. שזהו במקורבים.

כי ד' אלהיו עמו. זהו בת"ח המקורבים ותרועת מלך בו.

ביעקב המוני עם מקורבים למו זה משה. וע"ד וכי אפשר לדבקה בו אלא הדבק בת"ח. קסם.

הוא עפ"י מהלך הכוכבים ומזלות וצריך לזה חכמה. וזהו לא בישראל הת"ח. ונחש.

פתו נפלה מפי וכיוצא שאינו דברי חכמה. ביעקב המוני עם: (פח) בפ"ק דבתרא (ח' ע"ב) והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע.

אלו הדיינין וגבאי צדקה, וכוכבים לעולם ועד אלו מלמדי תינוקות. עיין בתוס'. ונראה דלא קאי אכמות האור אלא אאיכותו. דידוע אור רקיע אין בו דבר ממשי רק אויר רחוק נדמה כן.

וזהו דיינין וגבאי צדקה שהם מתקני הגוף. ובעוה"ב אין ממשות לגוף ואין ממשות המעשה רק הזוהר.

אבל כוכבים שמשיים ואורן מעצמותן וכן מלמדי תינוקות תיקון הנפשות והיא ממשיית לעוה"ב וניכר המעשה הגורמת האור: (פט) מכפרין על זולתן שכרם מדה כנגד מדה דזוכין לזולתן שהוא לזרעם אחריהם. וזהו והיתה לו ולזרעו וגו'.

קינא לאלהיו. זהו נגד לו.

ויכפר על בני ישראל, זהו נגד לזרעו. וזהו לא ראיתי צדיק נעזב וזרעו עכ"ז מבקש לחם.

דיסורי צדיקים מכפרין וזוכה לזרעו שאין צריך לבקש. או יאמר ע"ד וחנינא בני די לו כו' שאין צריך.

אבל שיהי' נעזב וזרעו מבקש כו' שיבקש ואין לו זה א"א אלא שאין מבקש כלל: (צ) על דבר פעור ועל דבר כזבי. עיין תפארת יהונתן השייכות וההמשך ואפשר לומר דהא גדורים בעריות רק סברי דאין איסור באומות כבת יתרו.

אך מ"מ הא מוליד בן לע"ז. לכך נכלו ע"ד פעור להטעותם דבזיון הוא ולא עבודה ואין חשש: (צא) לא הי' וגו' בעדת קרח כי בחטאו דהא ישראל מחלו ירושתם הארץ ונהי דבאי הארץ לא מחלו יוצאי מצרים מחלו ואיך יורישו לבנות דהם אין נוטלות מעכשיו חלק.

רק הוי מחילה בטעות דחשבו דאינה טובה ע"י מרגלים. אמנם עדת קרח דבקשו כהונה ולוי' ויהיה ד' נחלתם ומחלו הארץ אף אם היא טובה א"כ איך יורישו לבנו לכך אמרו לא הי' וגו'.

(צב) כאשר מריתם, כענין המרימ' שאמר לשניהם ודברתם אל הסלע. ואהרן לא דיבר גם לא עשה נגד זה להכות.

אבל משרע"ה הכה. ולכך אהרן גם לא ראה.

אבל משה ראה. עונש יותר בעיניו יראה ושם לא יבוא.

או להיפך הראי' שכר קצת דעכ"פ רואה בעיניו וכן הוא עשה במקצת דעכ"פ הכה, אבל אהרן לא עשה כלום לכך לא ראה ג"כ: (צג) אלהי הרוחות. שבידו רוח כל חי להמית והחיות.

כלפי שאמר לו שימות וידע שהמכניס לארץ ישראל צריך שיהי' מיוצאי מצרים וכבר מתו כולם. דלא חשב על יהושע ולכן אמר אלהי הרוחות דיכול ג"כ להחיות.

ולכן אמר לו. אשר רוח בו דיהושע עדיין רוח בו ולא מת וא"צ להכניס רוח במת: קח לך.

משלך דתלמיד כבנים כמ"ש הרמב"ם בה' ת"ת או ע"ד שלח לך אני איני מצוך. דרצון ד' הוא בעצמו בלא מנהיג רק בקשת משה יפקוד וגו': (צד) צריך לזכור לעולם שאינו אלא גר בעוה"ז ולא תושב.

וזהו וישב יעקב ביקש להיות תושב לישב בשלוח קפץ עליו רוגזו וכו' וזה שאמרו במדרש (פ' וישב) אין וישב אלא לשון צער. ובספרי ר"פ קרח לשון קלקלה.

והכל מטעם אחד דכשחושב שהוא תושב בא לידי קלקלה וגם גורם דבא לידי צער דמראין לו שאינו תושב: (צה) כבר אמרנו כמה פעמים כי אין הקדושה בכל מקום ואין כולם קדושים. ולכן נאסרו הבמות דהקדושה רק בבית המקדש.

וזהו הנודר. ומבקש תוספת קדושה בנדירים וסייגים כאלו בנה במה ממש.

והמקיימו שהוא גמר המחשבה כאלו הקריב וגמר הפעולה דדיו מה שאסרה תורה וזהו דדרשו זה הדבר דנדרים מזה הדבר דשחטי חוץ דהכל אחד. וזהו שהסמיך לנדרים אז סמוכים למיתת משה וישובו לטעות קרח דכל העדה קדושים.

או בבואם לא"י ויראו הבמות מותרים אז קודם בנין ביהמ"ק יחשבו דכולם קדושים: (צו) ג' מתנות טובות נגד ג' עבירות שהיו צריכים לחוש במדבר ע"ז מפעור. וג"ע מנחל שטים דהי' של זנות.

וש"ד דאכתי לא עברי ירדנא ואיכא לב רגז. וגם גלעד שכיחי רוצחים.

ולכך לשמרם מזה. ענני כבוד ד' בזכות אהרן עובד ד' למנוע מע"ז, מן נגד ג"ע הלחם אשר הוא אוכל בזכות משה שפירש גם מאשתו ולכן כשבקשו בשר ומאסו מן בכו למשפחותיהם עסקי עריות.

ובאר נגד ש"ד דדם כמים נגד מרים שמנועה ביותר מש"ד כמ"ש (יבמות ס"ה) אשה אין דרכה לכבוש ובלעם יעץ להכשילם בב' ע"ז וג"ע למנוע ענן ומן כדי שיוכלו לזרוק חצים וירעובים אבל באר יוכלו להשיג מים שהם הפקר. ולכך צרור המדיינים דהם נכלו לטובתם שיוכלו להלחם ולא המואבים דהם לא נכלו דלהם אין טובה דאינם יכולים להלחם בלא"ה עם מואב רק יראו שמא ילחכו התבואה וזה כ"ש שיחושו כשלא יהי' להם מן וזהו נקום ואחר תאסף דכשמת משה בטלו שלשתן ושלא יחשבו מדיינים דהועילו מעשיהם לכך נקום מקודם: (צז) כאשר צוה ד' את משה ויהרגו כל זכר.

לפי שד' אמר נקמת בני ישראל. ובזה העיקר הריגת זכרים שדרכן ללחום.

ומשה אמר נקמת ד' וזהו מנקיבות שהחטיאום והם עשו כאשר צוה וגו' זכר. שוב מצאתי כן באלשיך.

עוד י"ל כי ד' צוה נקום וגו' למשה. ומשה צוה החלצו וגו' לישראל והם כווננו מעשיהם להיעשות כאשר צוה ד' את מש"ה וזה שהרגו כל זכר לבד.

ועיקר הנקמה שהוא בנקיבות המחטיאות נעשה ע"י משה: (צח) ומקנה רב לבני ראובן וגד כו' י"ל הטעם כמ"ש הרמב"ם בסוף המורה נבוכים, ופרקי המתבודד כי מזה שהיו אבות בעלי מקנה ידענו דהיו עובדים ד' גם במקנה. וזו רק מדריגתם ומדריגת משה לבד יעו"ש בדבריו.

וידוע המן לחם שמלאכי השרת אוכלים לזכך ישראל מעניני עוה"ז, ואיתא בזוהר ע"פ והמן כזרע גד דבני גד חבבו המן, ובני ראובן היו במחלוקת קרח שטענו עדה כולם קדושים במדריגות ע"כ דהיו ג"כ במדרגתו להיות בכל עניני עוה"ז לד' לכן היו בעלי מקנה כאבות: (צט) בכולהו כתיב למטה בני.

בר מן יהודה ובנימין חסר בני, אולי כי הנשיאים שלהם היו מיוצאי חצרים לפמ"ש במדרש דאלידד הוא אלדד לכן שייך למטה יהודה עצמו משא"כ הנשארים הם מבני כו' שלא היו מיוצאי חצרים (אבל קצת צ"ע באמת הא מפורש בכתוב בלתי כלב בן יפונה ויהושע בן נון כו' והא הוי נמי אלדד דמונאו בשבט בנימין וי"ל עוד רמז די' שבטים לא היו הבנים דומים לאבות משא"כ יהודה ובנימין כידוע) ובכולהו כתיב נשיא לבר מן

יהודא שמעון ובנימין דביהודא ובנימין היו חשובים מעצמה בלעדי נשיאותם והם בכתובים.

ושמעון שהקדימו לבנימין בשביל חשיבותו שוב ג"כ לא הוצרך תואר נשיא: (ק) ולא תקחו כופר לנפש רוצח אשר הוא. באמת.

רשע למות ורגלים לדבר אלא שאין עדים. ותקחו כופר מיד גואל הדם. כי מות יומת. להמיתו.

לא תעשו כן וקאי אדסמיך ל' ועד אחד לאיענה וגו'. ולא תקחו כופר.

ג"כ על מי שחייב מיתה. לנוס אל עיר מקלטו ולפוטרו פ"י כן.

או למי שחייב גלות לשוב לשבת וגו'. או ירצה.

לנוס על מי שאיני חייב גלות לחייבו ותקחו כופר מיד גואל הדם. או תקחו כופר מיד רוצח לשוב לשבת וגו': (קא) בגלעד שכיחי רוצחים (מכות ט:): ויעו"ש בתוס'.

אף דהיינו מזידים. רק הקב"ה מזמין השוגג למקום המזיד.

ומקשים למה לא להיפך ויעו"ש במפרשים. ואין זה קושיא דהמזיד א"צ לשוגג דהא שוגג אחד יכול להרוג כמה מזידים אבל השוגג צריך למזידים וה"ז מעין שאמרו (ב"ק מ"ו) מאן דאית לי כיבא אדל לבי אסיא ומזמין הקב"ה השוגג למקום המזיד ולא להיפך דאין צריך להזמין למזיד למקום שוגג בשביל עצמו שיהרג דאפשר לשוגג שבמקומו שיהרגו ופשוט: (קב) ונגרעה נחלתן מנחלת אבותינו גם אם לא היתה מגורע מגורלינו חביבה נחלת אבות.

ונוסף דמגורל גו' יגרע דיוותן לנו פחות: ואם יהי' היובל. דבלא"ה ידומה לנו כאלו מכרו נכסיהם וכי נמחה למכור.

אבל עיקר הגירעון יוכר בעת היובל דישוב כל איש אל אחוזתו: (קג) תופל ולבן ודי זהב. לא זכר המקומות.

שבאותם מקומות עשו ג"כ טוב. עגל בהר סיני שקבלו תורה ובמקום שדברו על המן אח"כ בנחשים שעבדו לבם למקום.

וליתר דקדוקים עיין באלשיך ז"ל דהמחלוקת בספרי אלו ואלו דא"ה דהיו ג"כ שמות מקומות רק סמן כל אלו המקומות לרמז ג"כ עונם ולכך כמה שהיה אפשר לרמז בסימני המקומות כן רימז: (קד) שמוע בין אחיכם. שם דבר.

שיהי' הדבר נשמע ומפורסם בין אחיכם שאתם שופטים צדק. או עפ"י מה שכתוב בס"ה הובא בש"ך (הל' דיינים) שלא להסתכל בפני בע"ד דצריך שיהיו כרשעים וזהו שמוע וגו' רק השמיעה ולא ראי'.

ויהי' הנמשך ושפטתם צדק גם בין איש וגרו, דבין איש לאחיו שניהם שוים, אך בין אזרח לגר האזרח חשוב אבל כששניהם רשעים תו אינו חשוב. וזהו ג"כ כקטן כגדול במעשים.

תשמעון רק בשמיעה או יאמר כקטן בתורה כגדול בתורה תשמעון בשוה ולא תגורו מפני איש החשוב וגדול בתורה, כי הנה (או ר"ל אע"פ) המשפט לאלקים ותלוי בדיני האלקים (או ר"ל לאלקים דיינים מומחים והיינו שצריך בקיאות) ותגור שמא הגדול יראך שטעית ולכך תזכו. לא תחוש לכך ואין לדיין אלא מה שעניו רואות.

והדבר הקשה וגו': (קה) את הדרך אשר נעלה בה. מוסב על ויחפרו, ור"ל דרך ארץ ישראל וקראוה אשר נעלה שמעותדים לעלות בהם, והוא נגד השמינה היא אם רזה.

דבדרך אפשר להסתכל בשדות וכרמים שבצדדים. ואת הערים וגו' נגד הבמחנים וגו' והעם וגו'.

או מוסב על וישיבו וגו' כי בהיות הארץ רזה אז הדרך רחב אבל כששמינה הדרך קצר דחסים על כברת ארץ: (קו) ברע"מ פ' תמ"א. בעת גלות נקרא אב אבל בגאולה מלך.

כי האב כמו הוא אביך קנך עשך וגו' שהוא יוצרם בבטן וזהו בגלות כ"י כאלו נסתלקה השגחה אח"כ שרק רע אבל מלך מנהיג אח"כ, וזהו ישמח ישראל בעושיו רק בחי' עושיו, ובני ציון כשיושבים בציון אז בחי' מלכם: (קז) בשילהי חזית כשעושין רצונו של מקום עיני ד' אלצדיקים. וכשאין עושין רש"מ בעין אחת עין ד' אל יריאיו.

ובאידרא נשא להיפך מפסוק עיני ד' המשוטטות. ועיין בנזה"ק רפ"מ.

והכל א' דבעין אחת ההסתכלות יותר כשמסתכלים במקום מיוחד וזהו כשא"ע רש"מ ההסתכלות ליריאין ביחוד לכן בעין אחת וזהו כשזכו אבל לא זכו. בהדי הוצא וכו' לכן צריך להציל גם סביבותיהם ואז עיני וגו' עד"ש המפרשים (תענית כ"א ב') בעובדא דרב בשיבבותי' לא הוה דברתא זכותך נפיש אלא בשביל ההוא כו' ע"ש: (קה) ישעי' (א) זרע מרעים נגד גוי חוטא שהוא עונות שנשתרשו מאבותיהם המריעים שכל הגוי גם החשובים נשתרשו וזהו חוטא כעין שוגג.

אבל מה שהבנים הוסיפו להשחית. וזהו רק המוני עם.

זהו עון מזיד: (קט) (שם) בנים גדלתי ורוממתי. זהו תואר אב ומלך ע"ל סי' ק"ו והוא ג"כ עש"ך ויכוננ"ך ב' התוארים וזהו ידע שור (שמרעיתו בשדה לכן רק ידע) קונהו.

תואר אב, וחמור אבוס בעליו מלך. ישראל לא ידע.

תואר אב בידיעה בעלמא סגי. לא התבונן.

מלך צריך התבוננות כל רגע איך מונהג ומושגח. וזהו, עמי.

המיוחדים יותר מישראל וראויים להתבונן. וזהו גוי חוטא תואר אב צריך לקבל מאבותיו הידועה לכן חוטא שוגג כנ"ל סי' ק"ח, עם כבד עון דצריך התבוננות מעצמו ולא התבונן: (קי) וראה בעיניך כי לא תעבור (ואתחנן ג').

כי עדיין נשארו כנעני בארץ. וע"כ דלא שלם ג"כ עוונם.

ואלו נכנס משה ודאי כבש הכל. וזהו וראה בעיניך דעדיין לא שלם עון כלם ותבין כי לא תעבור: (קי"א) למילדות העבריות.

כי א' במדרש דלא רצה בעצמו דאי' אשלד"ע אך במלך זכופה י"ל ישלד"ע דהשליח מוכרח רק בשפיכות דמים יהרג ואל יעבור רק י"ל זהו בישראל אבל בב"נ כמו בע"ז גם בש"ד חיי קודמין יעבור ואל יהרג ועדיין מוכרח, לכך קרא רק למילדות עבריות דבהו יהרג ואל יעבור וסבר דמ"מ ישמעו לו ויהי' הוא פטור.

וזה שאמר אח"כ מדוע עשיתן ותחיין דעכ"פ הי' להן להיות שוא"ת אבל מדוע לא שמעו להמית לא שאל: (קיב) בלבן וישב עמו חודש ימים. דסבור אולי הביא מעות וגנזם ואמרינן (יבמות קיא ב') עד תלתין יומין מוקי אינש אנפשי' טפי לא מוקי ולבן לא רצה לומר לו שישא בתו עד שיאמר הוא ולכך טפי לא מוקי ויגלה דעתו וכשראה שאח"כ ג"כ לא אמר יעקב, והטעם שרצה זה לסימן אם מד' יצא הדבר משא"כ אליעזר הי' לו סימן אחר כי בזיווג צריך לראות סימנא מילתא אם הוא זיווגו והוצרך לבן לפתוח הכי אחי וגו' פ"ה הכי אחי ברמאות שתסמוך על מה שתגנוב ממני ותראני ותסתפק בכך.

או רמז שיעבדנו בשביל בתו ואמרינן בגמ' (גיטין פ"ג) בת אחיו לא משום מבטל מצות יבמין. וע"ז אמר הכי אחי אתה שאין אתה ראוי לישא ומוכרח שתעבדני חנם רק בשביל אכילתך: (קיג) וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם, מתחלה אמר חרנה שהי' דעתו להשתקע שם וידע שיהי' לגוי גדול ויקרא הארץ על שמו ארץ ישראל ולא ארץ בני קדם אבל משהובטח והשיבותיך אל האדמה אמר ארצה בני קדם ולכך וישא רגליו בזריזות.

דאיתא (ברכות ה') אסור לרוץ ביציאה מבית הכנסת דנראה כנפטר מהעול אבל אם דעתו לחזור מותר דמזדרז כדי שיוכל לחזור תיכף וכן כשהלך יעקב מא"י מתחלה לא הלך בזריזות משא"כ כשהובטח לשוב וחשב תיכף לכך רץ כדי לשוב תיכף. או יאמר דאסור לפסוע פסיעה גסה רק לדבר מצוה מותר ויעקב הלך לישא ובני נח נצטוו על פ"ו.

אך יעקב הוחזק במשפחת עיקרין לרבי דבתרי זימני הוי חזקה ולהם נעשה נס ומי יודע אם יעשה לו נס לכך כשהובטח והיה זרעך כעפר הארץ אז וישא רגליו: (קיד) והנה שלשה עדרי צאן, דחשב אולי מקרה הוא שזה רוצה למכור עדרו וקבצם אבל בתלתא זימני הוי חזקה היינו דבג"פ א"א שיהי' מקרה, ושאל מקודם השלום להם עם לבן כי רצה להוכיחן אך לא ידע אולי הם לצים ואל תוכח לץ פן ישנאך מי שאין מוטל עליו ויעקב חשב לבן אחי אמו רוב בנים אחר אחי האם והוא ג"כ צדיק וז"ש כמה פעמים אח"כ אחי אמו.

ואמרו (תענית כ"ג) האי צורבא מרבנן דסנו לי' בני מאתי' משום דמוכח להו במילי דשמיא והיינו לצים אבל ת"ח אמרו אדרבא הוספת לו אהבה וכמ"ש ויאהבך. וזה שאמר השלום לו כמ"ש במדרש ביניכם ובינו ואמרו שלום.

ולכן הוכיחם דגם אם שלהם הוא ואינם גזלנים לא עת האסף המקנה ואיכא צער בע"ח שמונע הצאן ממרעה: (קטו) ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. זה הוסיף יעקב על מה שאמר לו ד'.

כי פלוגתא בב"ב ח"א בודקין לכסות ואין בודקין למזונות וח"א איפכא ויעקב הי' מסופק בעצמו אם צדיק גמור. וזרעך כעפר הארץ אין זה ראייה עליו כי גם ברשעים מצוינו כן.

והשמירה מסכנה זהו לכל אחד. והי' מסופק בדין להי בודקין.

לכן אמר שיתן שניהם וע"כ יבדוק וימצא שלם. ואז והי' ד' לי לאלהים.

כי צדיקים מהפכים מדה"ד למדה"ר ר"ל שגם מדה"ד שאצלם הוא רק רחמים שהרע לכפרת עון ולרפואה. וזהו שיהי' ד' מדה"ר הוא יהי' ג"כ למדה"ד שגם מדה"ד יהיה ע"י רחמים: תם ונשלם חלק ראשון שלב"ע.

(א) בחשבונות יש חשבון השקר שאינו יכול להגיע לאמת אלא כשיתפוס כמה שקרים מקודם והם דרך להגיע ע"י לאמת. והנה כן בתורה כמ"ש (גיטין מ"ג) אין אדם עומד על ד"ת אא"כ נכשל.

והמכשול עצמו דרך לתורה. וזהו דרך שקר הסר ממני.

השקר עצמו דרך כידוע דרך בכ"מ דרך ד' ודרך היינו תורה כמ"ש בריש קדושין (ב). (ב) כשרואה איזה עבירה אמרו בספרים יבין שיש בו שמץ מנהו דלולא כן למה ראה.

וזהו הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מיין. יבין למה ראה אם אין בו עצם העבירה יש בו שמץ המביא.

דכמה יין גורם והראו לו שישוב. או יאמר.

כשרואה קלקול היוצא מתאוה א' של איסור יבין ג"כ לכל התאות ואף של היתר כי הכל אחד: (ג) תחילה צ"ל דחילו ורחימו ואח"כ הוא בהיפך רחימו ודחילו אהבה הקודמת, כי ד"א קדם לתורה. והעולם נברא בב' שהוא יראה שהוא הצמצום וכאלו הם ב' בורא ונברא.

ומתחלה נברא עולם במדה"ד ואח"כ שיתף מדה"ר לכך סדר ד"א דחילו ורחימו. וזהו קדם לתורה שהוא תורת חסד ופוחתת בא' שהוא אהבה ודביקות כאלו הכל אחד כשמגיע לתורה אהבה קודמת: (ד) תכלת יראה, ולבן מורה חסד ואהבה כידוע.

וזהו וראיתם וזכרתם כל מצות ד'. יראה יסוד ל"ת ואהבה יסוד לעשה, ובדיקת התכלת בחמירא כו' כמ"ש במנחות (מ"ד) שע"י תוקף היצר ושאר שבעיסה לא יפרד חזותו מפני עומק היראה ויראה חזקה כ"כ אין לנו עכשיו רק עושין לבן כידוע שמרחוק האהבה קלה יותר מן היראה כי מרחוק ד' נראה לנו יותר בענין אהבה ודביקות: (ה) הכרובים אהבה כמשז"ל ולהט החרב המתהפכת יראה ולכן אמרו ק"ש (קבלת עומ"ש ויראה) על מטתו וגם בשכבו על משכבו ידע לפני מי) אווזו חרב של שתי פיות (להט החרב המתהפכת) לשמור דרך עץ החיים זו תורה דאורייתא בלא דחו"ר לא פרחת לעילא ולמשמאילים בה סמא דמותא ונתגרש מג"ע הוא הנקרא טיול בפרדס שעץ החיים הוא במרכזו ובקו האמצעי הוא אמת ליעקב שהוא תורה דכתיב בה אמת שלא ישלח ידו גם המשמאיל ואכל מעץ החיים וחי לעולם רק צריך לעבור מקודם בשערי אהבה ויראה: (ז) הנכנס לתורה.

מתחילה תוקף האהבה וחסד לאברהם והוא בהתפשטות בלא גבול ולכך אי אפשר להיות לו קיום ובאה אח"כ היראה לצמצם ולהעלים ההתפשטות ויש כאן העלמה. ואח"כ עומד

על קו האמצעי להגיע למדרגת אמת ליעקב פי' דבר קיים שאינו פוסק ואינו בתוקף היראה כמ"ש לא אמרתי לזרע יעקב הדביקים בקו אמצעי תוהו בקשוני.

תוהו זה קו ירוק (גוון תכלת יראה) שמקיף כל העולם כולו. ולא בתוקף אהבה רק כענין בא חבקוק והעמידן על אחת צדיק באמונתו יחי' אמה ואמונה.

וזהו אמון פדגוג הוא אהבה כאשר ישא וגו'. אמון מכוסה יראה המעלמת.

אמון מוצנע כמ"ש ואת צנועים חכמה כי משה מלגאו הוא יעקב מלבר כי עוה"ז נקרא עלמא דשקרא והאמת מוצנע, כי מכוסה עומד לפנינו רק שמכוסה משא"כ מוצנע צריך לחפש אחריו שאינו לפנינו כלל. והם ג' מדרגות תורה אהבהונביאים יראה וכתובים אמונה, ואית דאמרי אמון רבתי תורה שבע"פ מדת דהע"ה רגל רביעי במרכבה שאדם נעשה להשכנת קדושתו ית' בקרבו.

והוא היחוד גמור וביעור הרע לגמרי כענין ויגבה לבו בדרכי ד', כי אז הגאווה מותרת כמ"ש (קדושין ל') מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול. והכתב הוא הגלוי.

אבל זה דבר נעלם עד שא"א כלל לבוא לידי גלוי רק בע"פ: (ז) התורה ציור ודפוס כל מעשה בראשית כמבואר בב"ר פ"א דפתראות ופנקסאות כו' כך מביט בתורה ובורא העולם. פי' כידוע שחיות כל דבר הוא שמו שבלשון הקדש והאותיות ההם הם חיים של הנברא ההוא כידוע שבראשית הצמצום והעתק האור נעתק דרך צירופי אותיות שנשאר האור בתמונת אותיות וע"י צירופי האותיות נבראו כל הדברים.

וקבוצת כל צירופי אותיות של חלקי החיים של כל הברואים הם אותיות התורה רק שנצטרפו בצירופים אחרים. וזהו אור שמביט מסוף עולם ועד סופו היכן גנזו בתורה, וזהו על ג' דברים העולם עומד על התורה הוא מציאות החיים, והעבודה דרך שיוכל להתחלק החיים ולהגיע לברואים לכ"א חלקו וגמ"ח הוא הנדיבות להשפיע לכ"א חלקו כי כולם מקבלים ע"י האדם השלם כמ"ש (יומא ל"ח:) וצדיק יסוד עולם.

שאם לא נמצא אף אחד חוזר העולם לתהו ובהו כסדום ודור המבול דמאין יקבלו חיותם, וצריך שיהי' נמצא מאכל. ושיוכל לאוכלו.

ושיהי' נדיבות בעל המאכל לתת לו לאוכלו להקריבו אל פיו: (ח) התורה הוא מחשבת חכמתו ואינו ראשית האצילות כמ"ש בב"ר שם (פ"א) מלך ב"ו מדעת אומן ואומן מסתכל בפנקסאות. כך א"ס האציל עומק ראשית המחשבה מה שהמחשבה נמשכת ממנו.

וזה נרנח"י שבב"ר פי"ד כידוע נר"נ הם מחשבה דבור ומעשה שבמוח לב וכבוד. והם בגוף האדם.

וידוע תורה וישראל חד והוא בדביקות בתורה אוריין תליתאי כמ"ש (ב"ב י"ד) הלוחות ארכן ו"ט ב' כו' כי הנסתרות שהוא המחשבה שבמוח לד' אלהינו, והנגלות במעשה לנו ורצון שבלב באמצע, וכן מצות התורה הם במחשבה דבור ומעשה שבמוח לב וכבוד, וחי' יחידה הם המקיפים ר"ל לעצם האדם שהוא התורה כי חיים של האדם הוא התורה

כמשנ"ת לעיל וחוזן ממנו יש מחי' החיים כלשון רז"ל (יומא ע"א) מחי' החיים יתן כו' והוא האומן.

וזהו חי' שידבק בנותן התורה וזה על שלא בירכו בתורה תחלה (נדריים פ"א) שיהי' גם המקיף טוב לכך אין בניהם ת"ח. כי ההשפעה לתולדה הוא ע"י המקור שהוא ראשית החיים ומחי' החיים משום [משם] יוכל להמשיך חיים כי המקור הוא מעין נובע ובריכה שאינה פוסקת וכל המשכה הוא כשחוזר למקור וראש המעין כידוע, ויחידה הוא הדביקות בעצם אחדות א"ס שהוא האחד אמתי אתה הוא משנברא ואתה הוא עד שלא נברא ושאינן כלל שום נברא חוזן ממנו גם אחר שנברא אין כאן ברואים כלל וזהו תכלית הדביקות: (ט) הנפש כוללת כל מה שבעולם כידוע בספר יצירה מענין עולם שנה. נפש.

והנפש היא התחתונה הכוללת ז' מדות המתפשטות באברי הגוף מן רוח חיוני רצון ובינה שבלב. וכן העולם נבנה בז' ימים בכל אחד חלק מחלקי הבריאה כידוע דז' ימים הם ז' מדות דנפש והם ז' ארצות.

וכן ז' אומות דארץ ישראל שהוא יסוד העולם כמ"ש מציון מכלל יופי כדרז"ל. הז' אומות רם ז' מדות אלו כידוע.

ולכן נאמר כמה פעמים בתורה שכבישת הארץ תלוי בכשרון המעשים שכאשר יהי' על השלימות בז' מדות אלו אז ממילא תהי' א"י כבושה לפניהם. וזהו כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם וגו' (תהלים קי"א) ודרשו חז"ל בב"ר פ"א ובתנחומא לכך הגיד להם מה שנברא ביום א' וביום ב' כו'.

הגדה הוא הגילוי הגמור שהראה להם כח של כל המעשים שכחם תלוי בז' הימים אלו ר"ל בהשלמת כל מדה מז' מדות נשלם חלק אחד מן הבריאה ועי"ז לתת להם נחלת גוים כנ"ל עי"ז ברצונו הוא הרצון שבלב שמשם מתפשטות ז' מדות אלו נתנם לנו: (י) ישראל אין להם שום מקום בעולם דוגמת הש"י מקומו של עולם ואין העולם מקומו.

וכן כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא וחנינא די לו כו' (עירובין) כי אין להם תפיסה במקום מיוחד כמ"ש על מאמר בני לן ביתא באורא דעלמא כמ"ש נתן ליעקב העוה"ב ולעשו העוה"ז ואין להם תפיסה בעוה"ז אלא ע"י ניצוח כמ"ש עשר בשביל שתתעשר (תענית ט') כאשר מנצח תאות העושר ע"י מעשר וחלוקה לעניים שאינו חפץ כלל בעושר עי"ז יוכל להשיג עושר וכן כל הבורח מן הגדולה הגדולה בורחת אחריו.

וזהו הטענה אומה של בזוזים אתם (בר"ר פ"א) והתשובה עולם ומלואה של הקב"ה וד' חלקינו כמ"ש חלק ד' עמו והוא מקומינו. וזהו התשובה שם תענית אמר שם ואוקמי' באורא דעלמא.

וז"ש בזוהר (לך) דא"י הי' צריך להיות מקודם ביד הכנעני כמו בת שבע לדוד באורי' דלהם אין מקום מיוחד להם בפ"ע רק ע"י ניצוח: (יא) צדיק הוא המוגדר עפ"י שורת הדין והוא הכובש את יצרו ואין מניחו להתפשט במוח לב כבד. אבל לא נצחו עדיין שיוכל להמשיך עליו גם אור מקיף כי עדיין לא שלם באור פנימי הקודם והוא דבוק

בתורה לבד כמשנ"ת לעיל אות ח' ומתנהג עפ"י התורה שכוללת גדרים במחשבה דבור ומעשה.

וזה מדרגת יוסף הצדיק ובנימין הצדיק זרעא דרחל עלמא דאתגליא כמ"ש במק"א וחסיד הוא כדהע"ה שקרא לנפשי חסיד דמלך הוא המנצח והוא כשכבר נצחו ליצר שהרגו בתענית כדרז"ל (סנהדרין) (ולכן אמרו בדהע"ה שגילה גופו בשביל כבוד שמים משא"כ בית שאול שהם מזרעא דבנימין כמ"ש במק"א כי הצנע לכת הוא רק מדרגת צדיק ולכך נח הי' צריך להיות צנוע בתיבה כמדתו.

משא"כ חסיד אינו חושש לכל העולם כולו שזהו מדת מלכות שמולך על כל הברואים. וזהו תשובת דוד למיכל ד' אשר בחר בי וגו' ועם האמהות וגו') כי עיקר הניצוח בהעדר תאוות וזהו תענית.

וידוע דתכלית מדרגה אחת הוא התחלת מדרגה אחרת כידוע דקצה של כל העולם הוא ראש של עולם השני וכמ"ש בפרקי דר"א ומדרש כונן טרקסי זה אחוזים בזה ע"ש. בכל ארצות וברואים ועולמות וממילא הוא התחלת הדבוקות במה שלמעלה מן התורה ואז עושה לפנים משורת הדין כי יוצא מגבול וגדר התורה כי חסיד לשון חסד ר"ל הפקירות בלא גבול כידוע דחסד הוא התפשטות עד אין קץ כמ"ש דרכו דגומ"ח דרדיף בתר דלים (שבת ק"ד) ואינו מוגדר בגדר שזהו נקרא שורת הדין וזה ענין נח.

ואברהם שהי' חסיד כמש"כ (ילקוט תהלים) על אז דברת בחזון לחסידך ולכך הובטח בנתינת הארצות לו. ונח איש צדיק וגו' וזהו ענין התיבה שהוא הגדרה שלא יראה ברע וכמ"ש בזוהר נח ס"ג א' דנח וכן ישראל ביציאת מצרים אל יצא איש מפתח ביתו יעוש"ב.

והיינו דשם ג"כ הללו עובדי ע"ז כו' שלא היו בניצוח בלב לגמרי שהלב מקור החיים ובאר מים חיים אין לו גבול אבל המוגדר הוא מוגבל כי כל גדר יש לו גבול ולכך צריך שמירה והגדרה מראיית העין כי עין רואה ולב חומד כידוע שכר עבירה עבירה. שהעונש והעבירה הכל אחד דלכן אמרו דכל העונשין מדה כנגד מדה משום דהכל אחד ממש הוא פסולת איזה מדה ממדות עליונים בגוון זה הוא מעשה עבירה ובגוון זה הוא עונש כידוע, ולכך צריך הגדרה והצנע ג"כ מן העונש הבא: (יב) ההגדרה לאדם היא בג' מדרגות מחשבה דבור, ומעשה.

ועופות חיות ובהמות נגד קנאה תאוה וכבוד טהורות וטמאות (עוף נגד כבוד. יגביה עוף. ויעלה לשמים שיאו) כולם יהיו גדורים ובהצנע בתיבה בלי התפשטות. וזהו תחתיים ושניים ושלישיים תעשה.

וקומה שלשים כידוע שכל אחד כלול מעשרה. והאורך והרוחב הוא כמ"ש לאיוב יד) ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים.

כי יסוד העפר ממנו העצלות ועצבות וכעס וקנאה כידוע. וזהו ויבדל אלקים בין האור ובין החושך שהוא עצבות כמ"ש החשך יכסה ארץ והנה אימה חשכה ועצלות כמ"ש בחושך דמצרים, והאור הוא היפוכו.

ותיקון החושך. ויבדל הוא ע"י הגדרת התורה כי כל הבדלה הוא בגדר ומחיצה והוא התורה כמ"ש (ירושלמי ברכות) אם אין דיעה הבדלה מנין.

וזהו גדר האורך שבין מזרח למערב שמשם אור וחושך בזריחה ושקיעת החמה יוצא לעולם כמ"ש בפדר"א. ושיעורו ש' כמ"ש כי עפר אתה אתה.

ולפיכך צריך לגדור בעדו ביותר וכמשז"ל (יבמות קב) ועצמותיך יחליץ זרוזי גרמי (וז"ש ורקב עצמות קנאה העדר זרוזי גרמי) זו הוא מעולה שבברכות. וש' הוא הגדרה בעד מחשבה דבור ומעשה כ"א מאה שהוא תכלית ההגדרה כמ"ש מזוקק שבעתים ז' פעם ז' וביארתי במק"א הטעם וכן כאן י' פעם י' הוא מאה.

ויסוד המים המוליד תאוה כידוע ולכך אין מים אלא תורה שתיקון התאוה ע"י התורה כמ"ש במק"א. וזהו ויבדל בין המים אשר מעל לרקיע גו' וזהו הרוחב בין צפון לדרום קר וחום וכמ"ש הקדמונים על הנותן מטתו בין צפון לדרום.

וההגדרה בזה רקיע השמים. כי קנאה הוא חוץ מן העולם כמ"ש במק"א דמשתלח גם חוץ למחנה ישראל לפי שאינו מן הישוב שהוא הרע שבין אדם לחבירו כי מלאה הארץ חמס.

משא"כ תאוה הוא מן הישוב רק שרע לשמים ומשתלח חוץ למחנה לוי' וההגדרה הוא השמים והוא התכללות אש ומים אהבה ויראה להשי"ת ושיעור סומכי' שהוא עובי הגדר אמרו בפסחים (צד) אחד מששה בעולם כי ששת ימי המעשה היינו עבודה. ושבת הוא תורה כמשז"ל (ילקוט ויקהל) לא ניתנו שבתות אלא ללמוד בהם תורה הוא חלק ששית כמ"ש במק"א כי תורה ועבודה תיקון קנאה ותאוה שהם לב וככד שהוא גמר מעשה.

וכל גשם בעל גדר וגבול מוגדר בו' קצוות משא"כ מה שאינו גשם אין לו אלא גדר אחד והוא מה שהוא בעל גבול, וכן לתיקון מעשה צריך גדר ששה פעמים כל תיקון מחשבת הלב (ורבוי אחד רבוי אינו אלא למעט שמקומו צר יותר כמו שהוא הרוחב פחות מן האורך שהמחשבה צריכה להיות זכה ונקי' לגמרי רק אחד מיוחד להשי"ת יותר מן המעשה) ולכך מדת הרוחב נ' אמה ששית מן האורך, ולפי שדור המבול קלקלו בגזל ועריות שהם ב' אלו הוצרך לתקנם: (יג) הפרישות מקנאה תאוה וכבוד וההגדרה מהם צריך להיות דוקא לשם ד' וכמ"ש קדושים תהיו פרושים גדורים.

ודוקא לטעם כי קדוש אני ד'. וכמ"ש הצנע לכת.

שהוא ההגדרה דייקא. עד ד' אלקיך.

וכמ"ש בפ' ב"מ (לג) תקנו שווקים (להיות הכל מצוי גמ"ח היפך קנאה) גשרים (לעבור המים נגד תאוה) מרחצאות (נגד כבוד כמ"ש (ברכות מז) אין מכבדין במרחץ) הכל לצורך עצמם. אינו כלום.

וכמ"ש בפ' הי' נוטל (סוטה כ"ב) בתולה ציילנית. בעלת עבודה.

אלמנה שובבית. בעלת גמ"ח קטן שלא כלו לו חדשיו זה ת"ח כו'.

בעל תורה.

הר"ז מבלי עולם. כשאינו באמת לשם ד'.

דאז על אלו ג' דברים העולם עומד. אבל כשאינו כן אז אף שמוגדר מקנאה תאוה וכבוד הרי זה כאינו מוגדר וכאלו הוא בעל קנאה תאוה וכבוד שמוציאין האדם מן העולם, וזהו צוהר תעשה לתיבה כי אשב בחושך ד' אור לי.

שאם היותו עוסק בענין המעשים לא ישכח מעבודת הלב. וי"א אבן טובה האור מעצמות ההגדרה.

וי"א האור חלון מן החוץ שהוא היוצא מן הגדר והוא מדרגת חסיד והוא כענין מחלוקת ב"ש וב"ה. אם נוח לו לאדם שנברא הוא מדרגת צדיק שהוא נבדל ומובדל מהבורא וכל הבדלה הוא בגדר או שלא נברא שהוא כאלו לא נברא והכל אחד חוזר למקורו ואין כאן הבדלה ומאין נמשך הנייחא ואור המאיר לאדם אם מהתבוננות במה שנברא או במה שלא נברא שבאמת גם שתי המדרגות אמת וכמ"ש צדיק ד' בכ"ד וחסיד וגו'.

וכמ"ש במק"א שזהו ענין קוב"ה ושכינתו. וההלכה נמנו וגמרו נוח שלא נברא.

והאור המאיר גם בצדיק צריך להיות במדרגה זהו שהכל אחד רק שעכשיו שעדיין הוא במדרגת נברא יש חילוק במעשים הנמשכים מן האור שצריך פשפוש ומשמוש שהוא ההגדרה באורך ורוחב שהם לב וכבד. כי פשפוש במה שאינו נראה ומחפש אחריו וזהו הלב ומשמוש בנראה והם מעשה הכבד: (יד) קנאה ותאוה שהם לא תרצח ולא תנאף.

גזל ועריות. הם אב ואם כל המדות רעות ולכן דור המבול גרמו אבדון לעולם כולו.

שאלה ראשי הכל וכמ"ש במדרש (שוח"ט נח) דשקרא נסיב פחתא לבת זוג. פחתא הוא תאוה כמ"ש (קהלת ה).

(ט) אוהב לא ישבע. ומשביעו רעב.

(סוכה נב) שלעולם פוחת והולך. וקנאה ע"י שקר כמ"ש לא תשקרו איש בעמיתו.

והם ישמעאל ועשו כמ"ש (שבת פח) על זרח משעיר והופיע מהר פארן מה כתיב בה כו' לא תרצח כו' לא תנאף כו' שהם הפסולת מאברהם יצחק. והקדים עשו כי קנאה אב ותאוה אם.

וז"ש ורקב עצמות קנאה כמ"ש אביו מזריע לובן שממנו עצמות. ולכן תיקונם תיקון הכל כמ"ש בחסד ואמת יכופר עון ואז"ל (בברכות ה') בעוסק בתורה וגמ"ח כו' שהוא נגד קנאה ותאוה כמ"ש במק"א.

מכופר הכל. וז"ש בא אתה כמ"ש כי עפר אתה וכל ביתך זו אשה שהוא הלב כמ"ש במק"א על וכל אשהחכמת לב שהיא תאוה כמ"ש כל המלמד בתו תורה כמלמדה תפלות כמ"ש במק"א.

אל התיבה.

שהוא ההגדרה והתיקון: (טו) תאוה וקנאה ידוע שהם פסולת של חסד וגבורה דקדושה ולכן ישמעאל יצא הפסולת מאברהם ועשו מיצחק. ובפסולת קנאה שהוא גבורה דקלי' קודם לתאוה כי ידוע זלע"ז א"כ השמאל הוא נגד הימין וכמ"ש במק"א ולכך התיקון

לקנאה וההיפוך הוא חסד מדת אברהם והתיקון לתאוה חסד דקליפה ע"י תורה שהוא מדת יצחק כידוע וכמ"ש במק"א.

כידוע שחו"ג הם ב' הפכים ומי שהוא נואף הוא טוב לבריות ואינו רוצח והתיקון להפך ולכופף הרשע לטוב הוא לעשות ההיפך ולכך תיקון קנאה ע"י השפלות לארץ ולא יבקש של חבירו. והתיקון לתאות הפחותות ע"י ויגבה לבו בדרכי ד' לדעת מעלתו ושאין ראוי לו להתבזות לבקש תאות הפחותות וזהו בריאת שמים וארץ התרוממות ושפלות ויש רקועי שוא ושמים וארץ של שוא כשמשתמש בהם לשוא ולהיפך התרוממות נגד חבירו ושפלות בעיני עצמו להתבזות בתאות.

ובאמת הברואים הם בארץ וצריך שפלות נגד זולתו. ושמים רק נגד עצמו כי רקיע הוא הבדלה לתאוה כמשנ"ת לעיל אות י"ב שהוא ששית מארץ ההגדרה לקנאה וז"ש ביצחק שאין ראוי לצאת מא"י שאין חו"ל כדאי לו שהוא במדרגת שמים: (טז) ידוע דתיקון המדות להעלותן למקורן.

ואז תיקון גבורה דקליפה בגבורה דקדושה לקנאות בעוברי רצונו. ותיקון תאות דקליפה בתאוה דקדושה להתאות לד', ואמנם הניצוח הוא ע"י ההיפוך.

אבל זה למי שכבר נצח וכן כתב בתניא שהוא רק לצדיק גמור שכ המחשבות זרות הוא רק הבאות לו מאחרים ע"ש. והיינו כי מי שהולך במלחמה הולך נגד חבירו ואם חבירו מבעיר אש נגדו הוא נותן מים ומכבה אבל מי שכבר נצח והוא שלו כל הדברים שעשה האויב נגדו כדי ללחום עמו הוא מתקנם לצורכו שיהיו משתמשים אותו תשמיש לצורכו. וז"ש אותן מצעות שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר ולשם מצוה. וז"ש בכל לבבך בשני יצריך.

ביצ"ט הוא באתכפיא ומלחמה. וביצ"ר הוא אחר שנצחו משתמש בכחותיו לטוב.

וזהו מדרגת יוסף ודוד. יוסף הצדיק ה' בניצוח והגדרה מתאוה.

ודוד אדרבה כפי הנראה ה' בעל תאוה רק שהיו אותם מצעות בהיתר ובקדושה שהוא קרי לנפשי' חסיד לפי שמלוכה הוא ניצוח ומלך איני רק אחד ואין הכל מלכים (רק בני מלכים כמשאז"ל (שבת ספ"ט"ו) והבן) משא"כ צדיק יסוד עולם כולו, וזהו אות ברית דקשת לנח כידוע שהוא רומז למדתו של יוסף ותשב באיתן קשתו שהוא ההגדרה בהיפוך כמדרגת נח.

וה' בענני ענן מים שהוא ה' העיקר בדור המבול שאע"פ שהי' מבול אש ומים העיקר הנאמר בכתוב מבול מים. והבטיח ד' שלא יהי' עוד מבול התגברות התאוה כ"כ וזהו שיהי' נראה הקשת שהוא ההגדרה בעד התאוה כענין ותשב באיתן קשתו.

וזהו ענין בדורו של רשב"י לא נראה הקשת שהי' במדרגת חסיד ואין צריך הגדרה והוא ה' יסוד העולם אז כמ"ש בזוהר כ"פ. וזהו מראה הקשת בענן הוא מראה כבוד ד'.

אין כבוד אלא תורה שהיא הגדרת האדם זהו כבוד ד' כשאדם כופף טבעו ונלחם בשביל רצון ד' וזהו מראה הקשת בענן: (יז) הקשת נעשה ע"י התנוצצות החמה באור הלח

כידוע. והוא ההגדרה בעד התאווה כי השמש מנגב ומייבש כל לחלוחית המים שהוא כח המתאווה.

וזהו ההבטחה לנח ובניו כי או"ה מונין לחמה שמיד אחר המבול עמדו אומות וגדרו עצמם מן העריות והוא המאור הגדול המאיר לעולם כנ"ל (דצדיק יסוד עולם. אבל ישראל הבאים מאברהם שנקרא חסיד אין מסתפקים בזה ומונין ללבנה מדת דהע"ה כמ"ש (ר"ה כה).

(ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל כו' כידוע והוא המאור הקטן ושפלות שזה אדרבא מענין תאווה כנ"ל בו מנצחים לתאווה כמו דוד הקטן שמקטין עצמו וא"צ לנצוח ע"י היפך שהוא התרוממות. וידוע שהלבנה הוא כח המים ובמלוי הלבנה המים מתוספים היפך החמה כי היא אדרבה תוספת תאווה ובה היא התיקון וכמ"ש (שבת קנב) בלבנה אכיל דלאו דילי' כמשנ"ת לעיל אות יו"ד על ישראל אומה של בזוזים ורזוהי כסיין כמשז"ל נכנס יין הוא ד"ת יצא סוד ענין ההצנע וההגדרה להיות צנוע יצא לפועל כי התורה היא המגדרת ולכך כל זרעא דרחל צנועים כמשז"ל (מגלה י"ג) ברחל ושאל ואסתר שהוא ההגדרה אלא שבהם הי' הצניעות יוצא לפועל שניכר ההגדרה וההצנע בהם משא"כ מדת דוד המלך ע"ה הסוד וההצנע שבו שהיא ההגדרה לתאווה הוא מכוסה ונעלם.

שהרי הנגלה שבו הוא אדרבה בעל תאווה והוא הי' היפך משאול כמשז"ל על ותבו מיכל שלא הי' צנוע. וזה שארז"ל (ברכות סב) אין קורין צנוע אלא למי שצנוע בבהכ"ס פי' בהכ"ס הוא מקום נעלם והיינו שהצניעות שלו הוא נעלם: (יח) התאווה נקרא שקר אע"פ שכל עניני העולם שקר רק התאווה ביחוד אחר שמלא תאותו היא נמאסת וכן בסוף הכל בימי הזקנה בטלים כל התאות.

ושקר הוא דבר הפוסק וזה הבטחת קשת בענן שבא אחר המטר שאחר מילוי התאווה קץ בה וכמ"ש (משלי כ') ערב לאיש לחם שקר ואחר ימלא פיהו חצץ ימלא בעצמו שנמאס בעיניו, וזהו פושעי ישראל מלאום חרטה אחר החטא זהו ראיית הקשת ושבועה שאינו מביא מבול לעולם כי לא ידח ממנו נדח וזהו לישראל בכל עבירות אבל או"ה רק מבול של מים אין מביא אבל של אש מביא שאין בטלים לעת"ל ע"י תאווה.

רק כמ"ש בע"ז (ד) מצוה קלה יש לי וסוכה שמה. סוכה הוא החוסה בשם ד וא"צ לכלום ומסתפק בדירת ארעי רק לפי שעה שמי שדואג על למחר הוא מקטני אמנה רק די בדירת ארעי לפי שעה והוא היפך קנאה.

ומוציא חמה מנרתיקה שזהו תוקפן של או"ה המונין לחמה שמנגב כל תאווה שהוא אש שהפך המים ומביא תגבורת קנאה לגוף ומבעטין בסוכתן והניצוח ע"י קנאה שזהו ההבדל בין ישראל לאו"ה כמ"ש דמצורע משתלח חוץ למחנה ישראל. שאין זה מטבע ישראל בתולדה וכמשז"ל (יבמות עו) על והגעבונים לא מבני ישראל וכמ"ש במק"א ולכך הניצוח אז לאדום שהוא מקור הקנאה ורציחה כמשנת"ל ונפילה שלו הוא ביד זרעו של יוסף שהוא הבא במלחמה לנצחו משא"כ דהע"ה הוא אחר הניצוח למשול עליו: (יט) יש הגדרה מתאווה שאינו טוב כמ"ש (סנהדרין סה) זה המרעיב עצמו כדי שתשרה רוח טומאה ובירושלמי דחגיגה בההיא דצייתא ומפרסמא בשביל כך הי' ציר

של גיהנם סובב בה כמ"ש (שבת פ"ח) למשמאילים בה ובתורה שהיא ההגדרה) סמא דמותא.

כמ"ש (סוטה כא) בשלא לשמה דנוח שנהפכה שלייתו וחלקו בתוס' בין לקנטר ללהתיהר. פ"ל להתיהר הוא מתאווה וזהו מותר במחנה ישראל.

משא"כ לקנטר קנאה זה אסור במחנה ישראל ונוח שנהפכה והפוך התאווה הוא ע"י הקנאה כמשנ"ת ולכך הנבדל מתאווה שלא לשמה ציר של גיהנם סובב בו פ"ל הוא מפתח עונש הרשעים כי העוה"ז כפרוזדור ופתח לעוה"ב וכמ"ש (יומא עב) במטותא לא תירתו תרתי גיהנם שכשגם בעוה"ז עינה עצמו שלא לשמה בשביל זה ינחול גיהנם והוא תרתי גיהנם שגם עד שלא נכנס לגיהנם סבל גיהנם בעוה"ז שהוא הפתח.

וזהו כדי שתשרה רוח טומאה כל היפך הקדושה הוא טומאה משא"כ הגדרה מקנאה הוא ע"י תאווה ואף שלא לשמה טוב וכמ"ש בספרים דצדקה שלא לשמה טוב דמ"מ מח"י לעני והוא מיישוב העולם. וזהו ויחל נח וגו' כי תורה נמשלה לג' משקין שמגדרת מג' דקנאה תאווה וכבוד.

יין מדרגת יצחק כמ"ש (פסחים קח) מנין ליין שהוא אדום היפך תאווה, מים תאווה דקדושה וחסד לאברהם היפך קנאה. וחלב מורה רחמים מדת יעקב וכמ"ש במק"א ולכך נח נטע כרם לגדור מתאווה אבל יין יש שותהו ורע לו למשמאילים כנ"ל ולכך וישכר ויתגל יצא מגדר הצניעות וההגדרה הראוי' בהצנע כמו בשאול וכמ"ש לעיל אות י"ג דכשאינו לש"ש אף שמוגדר כאינו מוגדר ולכך חם אבי כנען ר"ל אב ומקור התאווה כמ"ש (פסחים קיג) דכנען צוה לבניו אהבו את הזנות (ולכך נקרא' ארץ ישראל ארץ כנען אף שז' עממין כלל כל ז' מדות רק קנאה ותאווה הם הראש שצריכים לכבוש כנ"ל אות י"ד וקנאה אינו מוטבע בכנ"י כנ"ל אות י"ח).

עיקר ניצוח שלהם התאווה) י"א סרסו. נתקלקל התאווה גם לצורך מצוה וקדושה.

וי"א רבעו. הוסיף בו תוקף תאווה אף לשאינו מינו שזה גורם הגדרת תאווה שלא לשמה אדרבה תוקף התאווה וכמפורסם המאמר.

מי שמשבר התאווה הרי יש לו ב' תאות כי שבור נעשה ב' ותוקף יותר: (כ) המדות הם ז' כידוע וכ"א כלול מעשר כידוע הרי שבעים והם שבעים אומות שכנגדם ע' נפש לבית יעקב. ושרשם אחד שהרי כלם נמשכים ממקום אחד שהוא הלב וכשהם שם עדיין בשורש הרצון הם אחד.

רק כשבאים לגלוי המעשה הם נחלקים וזה נעשה בדור הפלגה בלל הלשון כידוע שהלשון קולמס הלב והוא ראשית הגלוי. ועשה שגלויים יהי' נפרד עד שיהי' נמצא בהם גוונים הפכים כקנאה ותאווה אע"פ שבשורש הם אחד וכ"א כלול בשרשו מכל המדות רעות.

וכן להיפך כמ"ש האר"י ז"ל דבכל מצוה כלול כל תרי"ג מצות וכידוע מענין הסנה שהביאו מפרשי המ"נ. ומקודם היה שפה אחת שגם בגלוי הי' לכולם גוון א' והקבוץ לרשעים רע להם ורע לעולם משא"כ לצדיקים לכך נשתל אז אברהם.

הן אחד ה' אברהם. וכן אומה ישראל בכלל האומה היא יחידה וכמ"ש (סוכה) פר אחד נגד אומה יחידה בשמיני עצרת.

אבל בסוכות שהוא הניצוח לקנאה כמו שנת"ל אות י"ח אז ע' פרים נגד ע' אומות שבזה מתנצחים כמש"ש. וכמ"ש ראשית גוים עמלק (במדבר כ"א) הוא רציחה זהו הראשית ומקור של כל הז' מדות והוא הקנאה שהוא היפך הקבוץ והיחוד ולכך קבוצם גרם פירודם כידוע בחכמת המספר שקבוצת משוללים קבוצתם משוללת והקבוץ הוא עצם הפירוד שכאשר תתקבץ ותתחזק מדת הקנאה והעדר החסד הרי גורמת הפירוד.

וחשבו שיתאחדו ביותר שלא יפוצו כלל ויתפרדו וזהו שגרם הפירוד התאחדות שורש הקנאה ושנאה ביותר וכמ"ש (בפדר"א) זה שואל לבינה כו' ופוצע את מוחו. וזה ה' בבבל דלשם נחית עניות דתורה וידוע דכ"מ שניתוסף עניות דתורה אדרבה ניתוסף הרבוי בד"ת והיינו שלעשיר יש כלי מחזיק המרובה ומתאסף הכל משא"כ לעני הם מפוזרים ומופרדים ודומות למרובים וכן כל שמתרחק מן המעין המים מתרחבים ומתרבים רק שאין מחזיק מרובה שאין מקור נובע וכך בשורש הדברים הם מועטים וכל שמתפרדים הם מרובים וזהו בבבל.

ושם באור כשדים צמח אברהם שם מן הניצוח לרע אז צומח האחדות הגמור אחר תקון דמחשבה דבור ומעשה שהם נפש רוח נשמה יוכל להשיג מדרגת ח' ויחידה כמשנת"ל אות ח'. וזהו אחר ז' ימי סוכות שהוא ניצוח פסולת דז' ימי הבנין ע"י הקרבת ע' פרים נגד ע' עממין הפסולת מקריב הכל להשי"ת אח"כ פר אחד בשמיני עצרת נגד אומה יחידה: (כא) העולם הוא דוגמת הנפש כמ"ש בס"י וכמ"ש במדרש (נח) בדית חלק לאוירות שיש אויר מחכים אויר מעשיר כו' לכל אויר יש כח ידוע ככוחות החלוקות בנפש וארץ ישראל הוא ארץ אשר ד' אלקיך דורש אותה רומז נגד הכח בנפש אשר ד' דורש אותו והוא היראה כמ"ש מה ד' אלקיך שואל וגו'.

וז"ש וכתובות ק"י) אוירא דא"י מחכים כמ"ש (משלי) הן יראת ד' היא חכמה וז"ש הדר בא"י כמו שיש לו אלוקי כידוע אלוק' מורה דין שהוא יראה. וידוע אברהם ויצחק הם אהבה ויראה.

אהבה שורש למ"ע שהם הרחקה מקנאה ע"י חסד לאברהם בקום ועשה טוב. ויראה יסוד למל"ת שהם הרחקה לתאוה ע"י מדת יצחק כנ"ל.

וז"ש בפסחים (סח) מתחלה כי עביד אינש אדעתא דנפשי' קעביד כי בכניסה לתורה אברהם הוליד את יצחק דמאברהם התחילו ב' אלפים תורה ואז אהבה קודמת כמשנ"ל אות ג' ואות ו' שהוא הרחקה מקנאה וזה תחלתו שלא לשמה (דג"כ שרי בקנאה משא"כ בתאוה כמשנת"ל אות י"ט ומוכח בסוטה (כ"ב ב') גבי פרוש שכמי דא"ל לא תתני פרוש מאהבת שכר דהיינו שלא לשמה אבל להנאת עצמו כשכמי וקוזאי זה תתני ואע"ג דאינו לקנטר והוא נגד דברי התוס' וע"כ דשם פרוש מתאות שאני זה צ"ל לשמה גמור וכמש"ש) דענינו טוב לבריות וזה א"א להשמר מפניות בדבר שתפארת לו מן האדם (וכמ"ש באברהם שהי' מכובד אצל בני חת וכן בכ"מ בואו).

משא"כ ביצחק נאמר ויריבו כו' כידוע) רק מתוך שלא לשמה בא לשמה. משא"כ יראה הרחקה מתאווה זה אסור שלא לשמה אף מתחלה וזה ענין יצחק עולה תמימה כולו לד' כי טוב לשמים שלא לשמה א"כ למי הוא טוב.

וענין ארץ ישראל הוא יראה כולו לד'. וענין הדר בחו"ל ר"ל שמקום דירתו (ע"ד איזה חכם המכיר מקומו באיזו פני' וכונה שלא לשמה כי כל חוץ לארץ חלוק לע' שרים וע' עממין שהם כונות שונות).

וזהו דיצחק הי' אסור לצאת לחו"ל אבל אברהם נולד בחו"ל שמתחלה קעביד כו' ואח"כ א"ל לך מארצך דאח"כ בא לשמה מתוך השלא לשמה שהיא דירת חו"ל היך אל הארץ אשר אראך כי הכל ביד"ש חוץ מיר"ש כידוע שאהבה נתעורר לפעמים מעצמו ולא יראה (עיין בסידור הר"ב הטעם עפ"י דרכו) ובעלמא דשקר עולם הדמיון הגלוי הוא בהיפך כי מה שהוא ביד"ש ונראה קשה להשיג היא אדרבה בדמיון קל להשיג ויראה שנתן השי"ת ליד האדם להשיגו הוא לאו מלתא זוטרתו רק לגבי משה שאצלו הי' מבורר האמת שכבר יצא מן הדמיון אז במ"ת.

ולכן אמר אשר אראך דלאו מלתא זוטרתו שאין אדם משיג מעצמו עד שהשי"ת מראה לו שדבר זה הוא בידו וזהו לך מארצ"ך שהוא שלך נראה ברשותך ובכחך והארץ הוא אשר אראך כי בעוה"ז מה שביד"ש נראה שהוא של אדם ממש להיפך עד שאברהם הוא הי' המתחיל לברר זה להעמיד האמת: (כב) אין לאדם לשום התכלית ומכיוון לאיזה דבר פרטי כגון להיות נגדר מתאווה.

להיות לומד תורה או לעבודה וכיוצא. וע"ז צוח הנביא כ"פ שלא בקשו קרבנות והקשו המפרשים הלא באמת ציוו.

רק ר"ל שהם עשו התכלית זה לבדו להקריב קרבנות ולעשות מצות וכמ"ש (משלי) ותהי יראתם מצות אנשים מלומדה וזה לא צוה וכמ"ש במדרש (שמיני) וכי מה איכפת להקב"ה בין שוחט מן הצואר וכו' אלא כדי לצרף, ר"ל שגוף המעשה גולמות אין היא תכלית הציווי רק התכלית את הנרמז והנרצה מכל מצוה כדי לצרף.

וזהו מבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה שאין להם ענין קבוע רק צופים בכל עת בבניה שכלב לדעת מה רצון השי"ת באותו עת מה יעשה ישראל, וכידוע. וזהו לך מארצך ר"ל ממקום שקבעת לך שאתה רוצה לעשות חסד לבריות וכיוצא.

שלא יהי' לך מקום מוגבל שלך רק אל הארץ אשר אראך שיהי' מקומך ומדורך אשר אראך אשר אני מראה אותך. בכל עת ובכל רגע אני מראה אותך זהו ארצי ומקומי שם תדור.

והי' זה בהיות אברהם בן ע"ה, כידוע ק"נ מקוה טהרה (ונגדמ קע"ה שנה דאברהם שהי' ראשון לגרים והי' צריך מקוה טהרה, וכ"ה יתירים לגודשא דגודשא וכמ"ש במק"א) וביארתיים במק"א שצריך ק"נ בירורים של טהרה עד שיהא טהור לגמרי. וידוע דרך חז"ל לחשוב בכל דבר עד המחצה כמתחיל ומאחר המחצה כגמור.

כענין משמורה ופלגא נמי משמורה קרי להו וכאמרם (יומא לח) כיון שעברו רוב שנותיו של אדם ולא חטא כו' והיא עפ"י הכלל דרובו ככולו ודבר זה להגיע לבינה זו לעתים לדעת מה יעשה הוא רק כאשר כבר עברו עליו ע"ה מקוה טהורה מן הק"נ והוא טהור וז"ש בן מ' לבינה שעברו מחצה שנותיו ובל"ה סגי רק דהתנא שם מנה י' שנים בין כ"א וכבר כתבנו משמורה ופלגא נמי משמורות קרי להו: (כג) שלימות האהבה כאשר מעורבת עם היראה כמ"ש בתדבא"ר פ"ג אני שמחתי מתוך יראתי ויראתי מתוך שמחתי ובריש פרק א"ע (ברכות) וגילו ברעדה כתיב.

וזה עסק לשם יחוד קוב"ה ושכינתו כמ"ש במק"א. וזה שאמרו בב"ק (צ') מטבע של א"א זקן וזקנה מכאן בחור ובתולה מכאן, פ"י מטבע דבר שקונה בו כל הצרכים וכן אהבה ויראה הם אבות המולידות כל המדות דקדושה לעומת קנאה ותאוה בקליפה.

וידוע האהבה בימי הנעורים משא"כ בימי הזקנה ותפר האביונה וכידוע דשלמה המלך ע"ה בילדותו אמר שה"ש תוקף אהבה ובזקנותו תוקף היראה. אבל אברהם חדש וקבע למטבע היוצאת דבר זה שיהי' על מטבע אחת זו"ז מכאן וכו"ב מכאן הכל מיוחד ביחוד גמור האהבה ויראה, וזהו ג"כ מטבע של ירושלים וירושלים עה"ק מצד אחד.

ירושלים הוא ירא שלם שלימות היראה כידוע וכמ"ש במע"ש שנאכל לפנים מן החומה למען תלמד ליראה. ומצינו עבדו ד' ביראה וגילו ברעדה יש יראה היפך הגילה וזהו אהבה ויראה ויש יראה היפך עבודה כידוע יראה יסוד למצות ל"ת שהוא העדר עבודה כי ירא מלעבוד וזהו כשהוא יוצא מן הלב לגמר המעשה ומדת מלכות) אז יראה היפך עבודה.

ומטבע של ירושלים שניהם מיוחדים ודוד ושלמה הם תוקף הניצוח לכל גויי הארץ וזהו עבודה כמ"ש בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי ואמרו בזוהר עידן צלותא עירן קרבא והמלחמה למלכים: (כד) כנס"י ליונה אימתילא כמ"ש בשבת (מט) והוא בת זוגו ונוקבא דקדושה. וכנגדו בקליפה זלע"ז הוא העורב לדעתי ולכן אמו של המן בת עורבתא כי בכ"מ בדרז"ל כמו בפ' חלק כלום אסור לן עורבא ושרא לן יונה וכן בשאר מקומות.

יונה קרי דבר ברור לטהרה. ועורב לטומאה והם כ"א אם הבנים והביצים שוים ממש כמ"ש חולין ס"ד א'.

שבבטן אחד נולדו יעקב ועשו ושנים בדמיונם ממש רק שמ"מ זה טהור וזה טמא ואז"ל (מדר' שה"ש) יונה שומרת בת זוגה כמשפט כנס"י אשה כשרה ועורב ממש להיפך דהוא זנאי כמ"ש במק"א על פתרון דפ' הרואה (ברכות נ"ו ע"ב) בעורבין דהדרי לפורי' ע"ש ובפ' חלק (קח) דשימש בתיבה וחשד לנח אאשתו מפני זנותו דכל הפוסל וחושד לאחר במומו פוסל, ובזה תבין סוד מה ששלח נח העורב ואח"כ היונה.

ועורב יש לו ב' סימני טהרה כדאיתא בחולין דף ס"א (וע"ש בתוס' דהם זפק וקרקבנו נקלף ואלו השנים הם נגד התאוה שזפק וקורקבן הם כלי המאכל שהוא כלל התאוה מכונה באכילה אכלה ומחתה וגו' וכלל התורה מחולק שלא תנאף ולא תרצח ב' ראשי המדות הרעות כמ"ש במק"א הרבה מזה ולא תרצח מדת עשו כמשאז"ל ולא לא תנאף.

ונגד לא תרצה הם הב' סימנים אחרים דורס ואצבע יתירה ואותם אין לו כי אצבע יתירה ר"ל שהאצבעות מוכנים שלא ליקח מה שאינו מוכן להם רק לחבריהם ואכמ"ל בזה) וכך עשו פושט טלפיו כחזיר (שיש לו סימן טהור בטלפיו מן הב' סימנין שיש הרומזים למעשה ומחשבה והטלפים למעשה אותם פושט כי ציד בפיו אבל לא בלבו ואכמ"ל) ראו טהור אני ומ"מ אינו מחצה טהור רק כל שאין לו הד' סימנין כולו טמא.

והעורב שונא בנו כמ"ש בכתובות מ"ט ובשאר דוכתי הוא כמשז"ל הוא שטן הוא יצה"ר הוא מלאך המות ורשעים תרדף רעה. ולכך הקדים נח שליחות העורב לעולם מן היונה כמו שקדם עשו ליעקב כי לעולם הקליפה קדמה לפרי: (כה) לא תבערו אש בכל מושבותיכם.

(פ' ויקהל) כי אשב בחושך ד' אור לי. האש היא יראה מאיר בחושך אבל שרגא בטיהרא מאי מהני למי שהוי' אור לו שמש ומגן ד' (והוא תקון כל המאכלים, רק רוב הפירות נאכלים חיים).

וביין פלוגתא אי חי עדיף ממבושל דעיקר יין כשאינו מבושל באש ועיין בתוס' פ' כיצד מברכין ברכות ל"ט ב') כי הלא כה דברי כאש מאור אור פורה וא"צ לאש. ומליח.

יסורין כמ"ש פ"ק דברכות (ה' א') כמבושל. כי יסורין מביאים ליראה) וזהו יום השבת. ומ"מ צריך לטרוח בבישול המאכלים בע"ש אבל מי שלא טרח בע"ש מה יאכל בשבת כמ"ש רפ"ק דע"ז (ד' ב') היום לעשותם ומחר לקבל שכרם. שאינו בא מעצמו אור הזה לאדם.

וכן נר שבת צריך להדליק מע"ש אבל בשבת אין עוד זמן לעורר היראה אז כי כולו אהבה ודביקות בד' והדלקת הנר סמוכה לשבת כמ"ש בלבד שלא יקדים כו'. כענין חבלי משיח הסמוכים בעקבתא דמשיחא כי לעולם הדביקות ואהבה תכופה אחר היראה וכן אז"ל ביומא עב (ב') בתורה אם יראת ד' אוצר במפתחות חיצונים.

וישיבה בכ"מ לשון עכבה ושבתה מהשתדלות וז"ש ז"ל ביקש יעקב לישב בשלוה כי כל ישיבה ר"ל במנוחה (ור"ל שביקש יעקב להגיע למדרגת עוה"ב לטעום מפרי מעשיו בעוה"ז וכמו שהי' לו בסוף כמ"ש בתדבא"ר (פ"ג) חיים שלא בצער ושלח ביצה"ר כיצד כו'. קפץ עליו רוגזו כו' שעדיין צריך הכנה דיראה עוד וזהו רוגזו כו' כלשון לעולם ירגיזו כו' כמ"ש במק"א) ולכך אז"ל ובמדרש פ' וישב) דבכ"מ הוא לשון צרה כי הוא נמשך מהחושך כמ"ש וישבו איש תחתיו בימי אפילה.

ויצא אדם לפעלו ולעבודתו והשתדלותו עדי ערב, ולכך כי אש"ב בחוש"ך וגו'. וזהו בכל מיני מושבותיכם בעצלות ועצבות מהשתדלות וזריזות לא תבערו אש לזרזכם.

וכל מלאכה דבמשכן חשיבא שהוצרכה להכנה לועשו לי מקדש בשבת אסורה דכבר נעשה ענין דושכנתי בתוכם. והבערה הוה בישול סמנין לצורך שמן המשחה לקדש כל דבר הצריך קדושה ע"י שמן (חכמה) וסממנים (תיקוני החכמה הנותנים ריח כמו שז"ל ובמדרש פ' אמור) אהדס ריח ולא טעם אלו כו') ידועים ותיקונם ע"י האש (יראה) וכן

לקטורת הסמים שהוא תכלית המכוון בעצירת מה"מ ע"י כידוע ולכך אלו מן הדברים שהובאו ע"י הנשיאים ואנשי המעלה.

ותיקון ההכנות הוא ע"י היראה לומר כי הוא פתח החיצוני לכל שער קדושה ולכך ויבואו האנשים על הנשים במעשה משכן כי האשה יראת ד' כידוע ולכך הביאו הנשים רק זהב רומז מעין מלאכתן: (כו) האדם עץ השדה (דברים כ') וזהו גן בעדן הצמח ממנו כל עץ נחמד למראה הוא חיצונות כל כוחותיו, וטוב למאכל הוא הפנימיות, ועץ החיים הלב כמ"ש (משלי) כי ממנו תוצאות חיים בתוכו כידוע שהוא באמצע הגוף.

ועץ הדעת הוא המוח שהוא המבדיל בין טוב ורע כמ"ש ברכות ל"ג א' אם אין דיעה הבדלה מנין. והחלקות ד' כחות אלו הוא שלימות צורת האדם מוח ולב וכלי המעשה הנחלקים לשנים עצם המעשה הוא נחמד למראה.

ותכליתה טוב למאכל (והם שני אילנות עץ נל"מ ועץ טול"מ כמו ששמעתי). והם נגד אברהם יצחק ויעקב ודוד ונגדם ד' ראשי נהרות.

ורחמנא ליבא בעי והזהיר מלהימשך אחר מחשבת שכלו (עד שלא ניתנה תורה שכל אלקי) שממנו נמשך הטעיות שהוא המיתה. (ויותר נכון עץ החיים המוח משכן הנשמה שנקראת נשמת חיים ושם חכמת התורה שנקרא עץ החיים כי הנשמה חי' לעולם כי בה אין שליטת היצה"ר וכמ"ש במק"א על נשמה שנתתי בי טהורה.

ועץ הדעת טו"ר הלב שבו יצ"ט ויצ"ר לב חכם וגו'. והזהירו לא תתורו אחרי לבבכם.

ותאות מן הלב וכן הם נכשלו בתאות האכילה ולכך נכשלה האשה שהיא מלאה תאוה כמ"ש ואל אישך תשוקתך וע"י הנחש שמלא תאוה כמ"ש בשבת (ק"י) איתתא דקני בה חויה וכמ"ש במק"א. והלב הנמשך אחר תאות העולם שהוא שקר וכזב כמ"ש כ"פ במשלי לפי שפוסק לשון יכזבו מימיו נקרא מת שר"ל שנפסק ונעדר שחסר א' מן אמת שר"ל כאשר נתייחד ונתחבר עם אלופו של עולם והוא מדת יעאע"ה אז"ל עליו שלא מת: (כז) עץ נחמד למראה נגד אאע"ה גמ"ח טוב לבריות והוא נל"מ כמ"ש מתן אדם וגו' נגדו נהר פישון לשון רבוי כמדת החסד שהוא בהתפשטות ורבוי.

וכן פסולת החסד תאות האדם אוהב כסף לא ישבע יש לו כו'. וכן אז"ל משביעו רעב וכן דרז"ל בקדושה ע"פ אוהב כסף.

והוא נילוס מצרים ערות הארץ בזנות מליאי זימה כמשז"ל גבי שרה. שהוא מקור התאוות וז"ש בזוהר לך פ"א ב' וירד אברהם מצרים כו' חד נהרא דאיהו לימינא דכתיב שם האחד פישון כו'.

טוב למאכל נגד יצחק כי מדה"ד אינו נחמד למראה אבל טוב למאכל כמ"ש איזהו גבור הכובש את יצרו ונגדו גיחון שמגיח בחזקה כמ"ש (משלי) נהם ככפיר זעף מלך. הסובב כל ארץ כוש שהכושים אין נל"מ (כך שמעתי ג"כ).

עץ הדעת טו"ר. נגד יעאע"ה כי הדבק במדת אמת יודע מה טוב ומה רע, וכן תורה שמורה לאדם.

זה הדרך וגו' וממנה יצא הורי' לעולם (וגם יעקב מדרגת הדעת כמ"ש בזוהר משה מלגאו איהו יעקב מלבר) ולא שקר הנחש במה שאמר והייתם כאלקים בוראי עולמות. שכן כח הדבק באמת ובתורת אמת כמ"ש לסנהדרין סה) אי בעו צדיקי.

רק נאסר האכילה כמו שנאסר הגיית השם (הוי' מדת יעקב כידוע. שמורה הי' וכו' כמ"ש בטוא"ח סי' ה' וכן אמת כמ"ש בירושלמי ריש סנהדרין וכן נחלת יעקב בלי מצרים כמ"ש בשבת (קי"ח) ר"ל שאין לה גבול וכמ"ש (תהלים).

(שפת אמת תכון לעד ועד וגו' באותיותיו בעוה"ז(משא"כ בעוה"ב כמ"ש בפסחים נ' א'. וכן ביוה"כ לכה"ג) וביום אכלך וגו' דוגמת משאז"ל כל ההוגה וכו' ודרז"ל בוי"ר הוי' מתיר אסורים שעתיד להתיר האסור שהוראת הויה שגם עכשיו מיוחד כעד שלא נברא העולם שזהו יחוד דשמע ישראל (סבא כמ"ש בפרק מקום שנהגו (פסחים מ"ט א' והוא ענה תיכף בשכמל"ו הוא יחודא תתאה דצמצום) כמ"ש במק"א.

והתורה הוא מצד הבריאה ע"י זה יש מקום למעשים ולעבודות ולבחירה וזהו ע"י הצמצום ולכן נזכר בכל פרשת הבריאה רק שם אלהים. ורק חצי השם המורה הי' ויהי' נקרא אבל חצי הב' המורה על הויה אינו נקרא שאינו נגלה אלא ההיפך שהוא הבחירה לאדם ובזה יש יסוד לתורה ולהגדרה באיסורים וז"ש (עירובין י"א) משחרב ביהמ"ק די לעולם שישתמש בב' אותיות כי בביהמ"ק היו עדיין הוגים כמשאז"ל וכה"ג ביום הכפורים שהוא יום כפרת עונות מטענה זו שגם אתה הוא משנברא העולם וכמ"ש ואתה הסבות (מלכים א' י"ח) וכמ"ש בברכות (ל"ב) אלמלא ג' פסוקים כו' ובבית ק"ק דוקא כמ"ש במק"א ששם הגלוי הגמור, וזהו ענין הוי' מורה מדה"ר שאין מקום לדין כי מי אשר חטא מאחר שהכל משלו וז"ש אין השם שלם עד שימחו זרעו של עמלק שהוא המתאבק עם יעקב ויגע בכף ירכו ומונע הגלוי הגמור כמ"ש במק"א) ולכך הוגה השם הוא ביטול התורה כולה כמ"ש (משלי) (ושמעתי קצת מזה) דרך נחש (הקדמוני המסית לעץ הדעת) עלי צור (חוזק ההכרה).

וזה טעות קרח טלית שכולה תכלת תוקף היראה ושויתי ה' לנגדי תמיד מבורר כ"כ עד דשדי תכלא בכולה רצה לפטור מחוט של ציצית המזכיר כל המצות כי כל העדה קדושים כל כך עד שבתוכם הוי' מהוה בהוה כאשר הי' ויהי' ומה מקום לבחירה ועבודה (כך שמעתי) ועץ החיים הוא דהע"ה רגל ד' במרכבה נגד לשה"ר שכנגד ג' עברות ע"ז ג"ע ש"ד וכמ"ש במק"א ולכן אז"ל מות וחיים ביד לשון שהוא לשה"ר.

ומרפא לשון עץ חיים. ולכ"א חיים שאל ממך נתת לו ומנגדיו דואג ואחיתופל בעלי לשה"ר.

ואז"ל בירושלמי פ"ק דפאה דורו של דוד בעלי דלטוריא ואז"ל בעל לה"ר עומד כאן והורג כו'. וכן אצל דוד המלך ג"כ שהיא הגבר הקים עולה של תשובה שהיא חיים לעולם וממדרגת התשובה נמשך באר מים חיים נובע טיפה חדשה וחשקות חדש בכל יום שלכ"א (ברכות ל"ד) במקום שבעלי תשובה כמ"ש במק"א ולכן פרת נגדו שמימיו פרים ורבים טיפות חדשות בכל יום (וכך שמעתי שגירוש אדם פן ישלח וגו' שמנעו

ממנו התשובה פן וגו' ויעשה תשובה) ולכך הוא בא"י כידוע דא"י הוא מדת דהע"ה שהוא אדוני הארץ ומלכה.

וחדקל חד וקל נגד יעאע"ה קו האמצעי שיש בו מב' הקצות: (כח) בראשית ברא וגו'. כי י' דברות כוללים י' מדות קדושות שהיפוכם עשר עממין שנתן לאאע"ה שדבק בהיפוכם בקדושה.

וראשית גוים עמלק הראשית והכתר דקליפה בלשון המקובלים וכן נגדו ישראל נקרא ראשית כי אח עשו ליעקב. וראשי המדות לא תרצח ולא תנאף כידוע וכמ"ש במדרש (פ' נח) (ע"ל אות י"ד) דשיקרא (הוא קנאה ורציחה כמ"ש לא תשקרו איש בעמיתו) נסיב פחתא והוא תאוה שפוחת והולך כמ"ש משביעו רעב כי תאוה רע לעצמו ושקר יוצא לזולת) לבת זוג.

ומה שאוסף בשקר פחתא מכלה בתאות. ונאמר חזק ואמן.

והרז"ל וברכות לב) חזק בתורה ואמץ במעש"ט. כי אתה תנחל וגו' כמ"ש במק"א כי תורה תיקון תאוה וכמ"ש הרמב"ם בסוף הלכות א"ב.

ומעש"ט שהוא כלול בעמוד ג"ח שבמשנה (דלכן מצוה סתם בש"ס וירושלמי ר"ל צדקה) תיקון קנאה עי"ז נוחלים כנ"ל. והם ב' הפכים כידוע.

וז"ש אלקים בעל הכוחות כולם כמ"ש בטור או"ח סי' ה'. ברא השמים (נז"ל אות ט"ו) ר"ל כח ההתרוממות.

והארץ כח השפלות. והאדם מן העליונים ומן התחתונים שיש בו מב' אלה הכחות התאוה מן החומר והבשר שהוא עפר מן האדמה והוא הרע לשמים.

והיפוכו טוב לשמים ולכך הסתלקות התאות ע"י השמים ר"ל ההתרוממות להתבונן שהוא חלק אלקי ולא נאה לו להתגעל בתאות שפלות וכמ"ש במדרש (ויקרא) וגם הנפש לא תמלא. למכ שהוא מן העליונים.

ורציחה שהוא רע לבריות. הארץ, ותיקונו טוב לבריות ע"י הארץ.

כי כבוד כועס דכולו דם שממנו הרציחה ודם הוא הנפש שמעליונים כנ"ל סילוקו בהפכו ושפלת מארץ ולא יתקנא בזולתו וכידוע הלל ענותן נגד שמאי קפדן והם ב' מדות אי עניו אי חסיד מתלמידיו של א"א שאיתא בברכות (ו') וסנהדרין: (כט) התיבה הוא הגדרת חלק המעשים ולכן אמר קינים תעשה כידוע המשל מהרב ז"ל כשאינו מתעסקבהמקור שהוא הלב צריך על כל פרט עבודה אחרת.

וזהו קנים לכל פרט כח וכח חדר מיוחד ועסק מיוחד, וכפרת לשון כפרה שהזפת סותם הנקבים והפרצות ור"ל שיכפר על מה שכבר פרץ במעשיו וכמ"ש (משלי טז) בחדס ואמת יכופר עון. צוהר וי"א חלון הוא הארה חיצונית וי"א אבן טובה הארה פנימיות נגד מוח ולב מוח הוא אור מקיף מן הש"י ולב אור פנימי כמ"ש הכל בידי שמים ור"ל חכם או טיפש שהוא מן המוח) חוץ מיר"ש שהוא בלב כמ"ש ביומא (עב) ולמעלה כשעבר כל המדרגות עד שנשתלם במעשה ואין צריך לקינים רק אל אמה תכלינה כמדת האדם גברא באמתא צריך שיהי' מוגדר בתיבה מאחר שהוא מצד כח המעשה ולא מן

הלב ופתח התיבה היציאה מן ההגדרה הוא מן הצד שאין ההגדרה במעשים עד התכלית מביא גם שלימות הלב כי שמא לכך נוצרת לאכפייא כמ"ש (ב"ב טז) בראת צדיקים כו' רק הפתח מן הצד ומי שאורו עיני יוצא מן הצד בעודו למטה משא"כ למעלה מעלה שם אין הפתח (וגם ר"ל ההתגלות מן ההצנע לכת לא יהי זה המטרה מעבודתו להתגלות ולהנהיג העולם כמ"ש במק"א כי נח לא הי' מנהיג העולם ומוכיחם רק יושב אוהלים בביהמ"ד שלכן משפטו ג"כ התיבה וכמ"ש רמ"א וכמ"ש ז"ל בנח את האלקים וגו' ר"ל במקום שהוא השראת אלקותו ד' אמות של הלכה וכל מיני הגדרה אבל אברהם התהלך לפני וגו' מאיר לפניו שכ"מ שהי' הולך בעניני זה העולם הי' מגלה ומפרסם האלקות בכל חמדות העולם) ואורך התיבה ממזרח למערב נגד טוב לשמים דשכינה במערב וכן ממזרח כמ"ש בב"ב כ"ה.

ומדתו ש' ק"נ לכל צד שכך מספר המדרגות לטהרה כמ"ש במק"א על ק"נ מקוה טהרה דים של שלמה מדרגות לטוב לה' שהוא המטהר אתכם (וכן ק"נ אלף מקוה טהרה מחזקת התיבה כי אלף הוא הריבוי העצום כמ"ש יוסף עליכם אלף וגו' וכמ"ש במק"א ע"ד זוהר ויצא (קס"א א') ע"ש. כי ההגדרה למי שאינו עדיין בר לבב צריכה בתכלית הרבוי) ק"נ למזרח זריחות האור וק"נ לשקיעה כידוע ע"פ שבע יפול צדיק דירידה צורך עלי' וכמו ששמעתי ע"פ לא אוכל לצאת ולבוא דאם אין יציאה אין ביאה.

והשכינה בשניהם כמשפט הכדור מדרגה אחרונה דשקיעה הוא התחלת הזריחה וכידוע מענין החיות רצוא ושוב ונעוץ סופה בתחלתה (ומקום הטוב לשמים בקו האמצעי בין ב' הקצוות דזריחה (יתירה טעות קרח כנ"ל אות כ"ז) ושקיעה (והעדר גמור) ודור המבול חטאו בשניהם גזל ועריות. ונגד רע לשמים ויגברו המים ק"נ יום ויחסרו המים מקצה ק"נ יום.

וישוב העולם בין צפון לדרום לכך טוב לבריות נגד הרוחב בין צפון לדרום שהמעורב בין הבריות צריך להיות ממוצע בין צפון שהוא הקור המושך עצלות ועצבות והעדר ההתחברות להחום הדרומי המושך קנאה ורציחה וכעס רק מקום הטוב לבריות בקו האמצעי ומדתו כמדת גודש דים של שלמה (כמו ששמעתי נ' מזמורי שהע"ה במשלי שה"ש וקהלת הם גודשא דק"נ מזמורי תהלים שהם נגד יש"ש.

והגם דבפ"ק דעירובין (יד) אמרו דגודשא ע"ה [היינו דשם מבואר דגודשא שלישי מלבר ממילא הי' צריך לכאו' ע"ה מזמורים מן הק"נ שבס' תהלים] זהו כשנטפל לים אבל הכלי שצריך לגודשא בפ"ע די שיחזיק נ' והגודש כ"ה הרי ע"ה וק"ל) כי גוף הכלי טוב לשמים (מדרגת דהמע"ה. ובימי שהע"ה נשלם הטוב לבריות איש תחת גפנו וגו') והוא כולל ג' קצוות מזרח ומערב וצפון שהם תיקון ג' מדרגות נר"נ שבזוהר לך פ"ג ב' וש"מ.

ונגד ג' עולמות אצילות בריאה יצירה. ועשי' נגד הגוף הוא שלימות הטוב לבריות והוא מדרגת אאע"ה בגמ"ח כידוע ומדרגת אאע"ה בנגב וכמ"ש ויסע וגו' וכמ"ש בזוהר הוא רק קצה א' (ולכך היא שלישי מטוב לשמים) ואינו רק לצד א' ולא נ' לכל צד.

וכל תיקון טהרה הוא נ' ימי טהרה כמ"ש בזוהר (זוה"ק פ' אמור צ"ז ע"ב) כי צריך להיות מזוקק שבעתים זפ"ז ובחמשים היא הטהרה (וטוב לשמים ג"פ נ' כנ"ל). וקומה

נגד יעקב קו אמצעי בהתפארות דקדושה נגד רדיפת כבוד והגבהת קומה מדתו ל' אמה לכל א' י' אמות כקומת הלויים כמ"ש בשבת צ"ב א' עובדי עבודה צ"ל קומה שלימה כד"ש ביהושפט ויגבה לבו בדרכי (וגו') שצריך עי"ז להתרחק מפחיתות כנ"ל אות ט"ו וכ"ח.

לכך בשמתא מאן דלית בי' והפחיתות י' נגד י' עממין כי כל י' קומה שלימה כידוע: (ל) לך לך מארצך וגו' כמ"ש במדרש קהלת ותנחומא פ' ויקהל) ג' שמות יש לאדם. א' שקראו לו אחרים.

ר"ל טבע האדם מה שלומד מזולתו וזהו מארצך ונגדו ואעשך לגוי גדול אומה שלימה שיהי' ממי ללמוד ומהי' הלימוד מאחרים ג"כ טוב שא"צ ללכת ממנו, ב' שקרא לו אביו כמ"ש (אבות פ"ו) האב זוכה לבן וכו', ואמרו בהבע"י רחילא בתר רחילא כו' זה מבית אביך ונגדו ואגדלה שמך מאברם לאברהם ע"ש אב המון וגי' שהוא אב לכהע"כ וגם הבית אב טוב.

ג' שנקרא בספר תולדתו טבע מולדתו כמ"ש שבת קנ"ו א' האי מאן כו' זהו וממולדתך ונגדו ואברכך בטבע תולדתך וצריך ללכת מהם אבל ההליכה לא לקצה האחרון רק אל הארץ אשר אראך אל מקום אשר רוח השי"ת לפעמים רצון השי"ת במדה זו הנראית גרועה כידוע: (לא) ואברכך זה שאומרים אלהי אברהם כו'.

כמ"ש במק"א כי האבות הן המרכבה דתורה ועבודה וגמ"ח נגד קנאה תאוה וכבוד, קנאה וכבוד מה שבינו לזולתו כבוד מאוהביו ובית אביו (משא"כ הגר שאין לו בית אב הוצרך להזהיר כ"כ על אונאתו ובזיונו) וקנאה לשאין אוהביו אבל עכ"פ ממכיריו ואנשי ארצו כי כלום מתקנא כו' אלא בדומה לו ולא באיש זר.

והתאוה הוא בינו לעצמו ומטבע מולדתו וההליכה וההרחקה מג' אלו אל ההיפך שהוא מדרגות ג' אבות כנ"ל וזוכה לואעשך לגוי גדול שלא יצטרך להתקנאות בכרי' (א"א נגד קנאה כמ"ש במק"א ויצחק נגד תאוה וכו') ואברכך בכל מיני תאות וחמדת העולם שזהו הברכות שבתורה כי אז כל העולם כולו לא נברא אלא בשבילו ולא סנו לצדיקי דאכלי תרי עלמא, ואגדלה שמך בכל מיני כבוד.

והי' ברכה על החתימה ר"ל תכלית המכוון בהכרת כבוד שמים שהוא מדרגת דהע"ה תכלית וסוף הבריאה דלכן חותמין ג"כ מגן דוד כידוע דמלכות דוד היא עצמה מדרגת א"י והוא המקום שהבטיחו השי"ת כ"פ ושמתי מקום וגו' (ש"ב ו') מקום קבוע שלא ימוט לעולמי עד זהו תכלית העבודה וסופה של ההליכה מג' אלה לבוא אל הארץ אשר אראך: (לב) והי' ברכה בך חותמין.

וכן בדהע"ה כמשרז"ל. כי אברהם ראש הבריאה כמ"ש בהבראם באברהם כמ"ש (ברכות טז) אין קורין אבות אלא לג' שהם אבות העולם וההתחלת מהכרח האלקות ואברהם אב לכולם.

כי אב המון וגו' נכלל תואר אב בשמו (כי אב ר"ל התפשטות לענפים והוא ממדת החסד שהוא התפשטות) ואי' בזהר אבא יסד ברתא כמ"ש במק"א כי אברהם יצחק יעקב ודוד אב ואם בן ובת וסוף מעשה במחשבה תחלה כי דהע"ה שהיא משיח הוא סוף הבריאה

ולכך בו חתימת הברכה מתייחס להתחלת המחשבה והחתימה במגן כמו במועדים התחלת ההכרה בפסח חדש האביב בו התחלת קבלת אלקות והחתימה בחג האסוף שהוא סוכה למחסה ולמסתור שהוא הבטוחות שהש"י מגינו ודבר זה אחר השלמת עבודת הקיץ מדרגת דהע"ה בשם האדנות שהוא שויתי וגו' כאדון לעבדו בלי פריקת עול מ"ש רגע א' ועי"ז כל המקבל כו' פורקין כו' (אבות פ"ג) זכה למלכות שהוא החרות הגמור והשי"ת מגן לו.

וכן אמרו בברכות (ז'): שאברהם קראו אדון כנ"ל דסו"מ במח"ת ולכך א"א נקרא חסיד כמשז"ל על בחזון לחסידך כמדתו איש חסד וכן דהע"ה קרי לנפשי' (חסיד) כי הוא הקים עולה של תשובה וכן א"א הכיר את בוראו מכלל דמעיקרא לא ידע ובמקום שבע"ת עומדין סו' כי תמידות עול האדנות א"א לצ"ג רק לבע"ת זהו מקומו מרוב מרירותו על מה שקדם וזהו מדרגת חסיד המתחסד עם קונו ולכך כך הותמין שכך הובטח ואנכי מגן לך.

ומאמר והי' ברכה כמאמר ואני תפלה דדהע"ה שהוא עצמו עצם התפלה הנמשך ממקור ממלכותו ואדנותו כמ"ש אד' שפתי תפתח שהוא עולם הדבור כידוע וכמ"ש בתיקונים וכשמקבל אדנותו באמת גמור אז נעשה מרכבה לאותו מדה ומתכלל וזהו דהע"ה שהוא הסוף מעשה ביחוד לכך שייך אצלו תפלה שמיוחדת לעני.

אבל אברהם גם מדרגת סוף מעשה שאצלו הוא במדרגת תחלת המחשבה והוא בהתכללות כל הענפים ובתואר אב שאינו עני רק הוא ברכה שג"כ ממקור זה כידוע דק' אדנים נגד ק' ברכות שבכל יום דאדנים אותיות אדנו"ת והברכה להשי"ת היא עצמה ברכה לנברא כי נהרא מכיפי' מיברך וכמ"ש כל המברך מתברך: (לג) אם השמאל ואימינה.

כמ"ש בזוהר על ונסוע הנגבה. לדרגא דילי' כי חסד לאברהם ופחד יצחק הם ימין ושמאל כי הידים באדם עושים חסד ומשפט וחסד בשפע כמ"ש שבת ק"ד א' דרכו דגומ"ח דרדיף כו' אבל משפט בצמצום וכן פעולות הימין בשפע ששם עיקר כח הפעולה אבל השמאל ילאה בפעולות הרבה וכן בלשון חז"ל הושאל מיימינים ומשמאילים בפ' ב"מ על המליצים לזכות וחובה ועל הפעולות טובים ורעים וכשעומד למזרח שהוא פני העולם שמשם חמה יוצא ומערב אחר וערפו של עולם וצפון ודרום שמאל וימין וזה הנגבה לדרגא דילי'.

וזלטו"ז עשה ד' ר"ל שהש"י נתן הבחירה לאדם אם להיטיב בחסדו לזולתו ולעשות משפט ברשעים או להיטיב לעצמו בתאות רעות כמ"ש הבעש"ט ע"פ תאות אדם חסדו ולאויבי ד' (וכידוע דכל נואף טוב לבריות ולא תרצח ולא תנאף ב' הפכים כמ"ש במק"א) ולהרע לאוהבי ד' במדת הגבורה רעה ומזה הקנאה וכעס ורציחה.

ובכ"מ חסד קודם למשפט וכן א"א קדם ליצחק. ובסדר המדות רעות סידר התנא קנאה קודם לתאוה כי כשזה לעו"ז הוא מקביל ימין זה נגד שמאל השני ואם נרצה לסדרם יחד בשוה אז אצל הא' יהי' ימין קודם ואצל הא' שמאל קודם כמובן וכן המדות כשמקבילות זלעו"ז שמאל דרע שהוא קנאה היפך מן חסד שהוא ימין הטוב ונגד שמאל הטוב הוא

התאווה ימין הרע כמ"ש איזהו גבור הכובש יצרו כי הגבור אינו בעל תאווה כנ"ל דלא תרצח היפך לא תנאף ולכך קנאה קודם.

ובלוט נאמר ההולך את אברם ר"ל ג"כ במדתו אבל הוא הפסולת והרע שבה וז"ש הפרד מעלי ולך לגורלך לצד הרע והפסולת ואני אלך לדרכי בשם אלקים חיים שבאותם הדרכי וזהו אם השמאל ואימינה ואם וגו' כנ"ל וישא לוט עיניו ואז"ל בסוטה כ"ג א' על שם זנות שפנה לתאווה הרע שבחסד לאברהם (לד) ואם הימין ואשמאילה כמ"ש עת לעשות לד' וכשהרע מבקש הימין כמ"ש ברכות ס"א ח' יצה"ר יושב על ב' מפתחי הלב גם על הימין והטוב יש לילך לשמאל ולהפר ד"ת (ועיין זו"ח ע"פ זה) אבל דבר זה צריך להיות מקודם שהשמאל ואימינה שבכל מיני שמאלית יהי' הוא לימין אז יוכל לסמוך על עצמו גם לעבור על ד"ת וכמו ששמעתי על מיחוי קרביו דוחה שבת.

וכמשז"ל (יבמות) בכל אם יאמר כו' ובלבד כאליהו בהר הכרמל שמוחזק לנביא ומחזיק בימין צדקו (וחוץ מע"ז, ר"ל שיחשוב לש"ש אף שאין רצון השי"ת באמת כך זה נקרא ע"ז ודבר זה עמוק מאד ואכמ"ל) והפרידה הגמורה איש מעל אחיו בא אחר מאמר זה של הימין ואשמאילה כמ"ש בכל דרכיך דעהו ואז"ל ברכות ס"ג א' ואפי' לדבר עבירה. אז והוא יישר וגו' ר"ל שימסור עצמו להשי"ת אף לאבד גם כל חלקו מעוה"ב כשרצון השי"ת כך וכמו ששמעתי על נסיון העקידה. אז והוא יישר שהקב"ה בעצמו מיישרך ומפריד הרע ממך בלי יגיעה.

ולכך אחר העקידה זכה לוד' בירך את אברהם בכל ודרז"ל (ב"ר פ' נ"ט) שמשל ביצרו: (לה) אחרי הפרד לוט מעמו שא נא. כי ארץ ישראל מקיאה זנות כמ"ש (פ' אחרי) כי את כל התועבות וגו' ולא תקיא וגו' כי אירא דא"י מחכים היפך זנות שאמרו בסוטה (ג') אין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנס בו רוח שטות כי קדושת הארץ שיש לו אלוך כמ"ש בכתובות ק"י ב' וזנות משכחת זה כמ"ש בזוהר וישלח ק"ג ב' על גיד הנשה לשון נשיון ושכחה וענינו קלקול הברית וכמ"ש בסוטה עשה עין שלמעלה כאלו אינו רואה כו' נגד מ"ש בא"י אשר עיני ד' אלקיך בה.

ואאע"ה מלא תאות ואהבה דקדושה וגם ללוט ההולך את אברהם בעקבי מדותיו הי' רכוש רב שהכסף ר"ל כוסף וחשקות וזה נקרא רכוש רק שהי' מפסולת הקדושה וחשקות לתאות רעות ואז"ל (ב"ר פ' מ"א) ע"פ וישא לוט שהי' מלא זנות. לכך לא נשא וגו' יחדיו כי כשזה קם זה נופל ע"ד שאמרו ז"ל (מגילה ו') על קסרי וירושלים, ואחרי הפרד אז הובטח בקדושת הארץ במאמר שא עיניך שמהם נמשך התאווה כמ"ש (באבות) עין רואה ולב חומד ונאמר (משלי) ועין נואף וגו', ועין טובה הוא ממדות של אאע"ה כמ"ש באבות: (לו) בימי אמרפל וגו'.

הם ד' מלכיות הקמים נגד נפש משיח הגנוזה בסדום בלוט. שנער הוא בכל ומלכה אמרפל שאמר פול וכו' כמ"ש במק"א כי ד' מלכיות נגד אברהם יצחק ויעקב ודוד ובבל נגד אברהם.

ואלסר יון כמ"ש ז"ל שמנמרת בגזירותי כתבו כו' שאין לכם כו' ולומר לא"ל לסו"ר ממנו ולכן נקרא אריוך דפירושו מלך בלשון רז"ל כי יש לו קצת שייכות למלכות כמ"ש

במגילה (ט) שהתירו התורה יונת מיפיפותו כו' ונאמר בי מלכים ימלוכו. ועילם הוא פרס ולכן כדרלעומר הוא העיקר שהוא נגד יצחק שממנו נמשך חורבן סדום ביחוד כמ"ש במק"א.

וגויים הוא אדום שכוללת גויים הרבה כמ"ש בדניאל. וניצוחם הי' בעמק השידים כי האבות חפרו כ"א בארות ומעינות דקדושה שמהם נמשכים ימים ונהרות של קדושה.

ונגד זה יש בארות חומר שהם אבות הטומאה וד' אבות נזיקין אשר מהם לקחו פלשתים עפר לסתום בארות אברהם ונמשך מהם ים המלח ר"ל יסורין כמ"ש ברכות ה' א' (וגם הוא לטובה למתק הבשר כמ"ש שם ולהגיע לאחרית טוב וניצוח המלכיות) וכ"ז הוא בעמק השידים כמ"ש כל העמים משרפות סיד כי הסיד הוא הממלא אותם הבארות והם העמים שהם תוקף התאות והרע הנמשך מהם גם בלב ישראל לסתום בארות דקדושה ומהם מגיע היסורין ולכך ע"י מתייסרין ישראל ורק שם הוא ניצוחם לישראל אבל הוא לתכלית טוב כנ"ל כי הסיד צריך לבנין הבית וחזוקו כמ"ש נכון יהי' הר בית ד' וגו' ע"י זה הסיד הסותם הבארות כמ"ש טוב מאד זה יצה"ר.

וז"ש לו אח"כ אל תירא שנתירא אולי יפלו בבארות החומר באין תקומה. אנכי מגן לך.

כמ"ש אלמלא הקב"ה עוזרו כו'. ואני אשמרם לבל יכשלו ביצה"ר באין תקומה ח"ו.

וזהו מגן שהוא חתימת הברכה כמ"ש לעיל אות ל"ב שמורה על סוף מעשה ומדרגת דוד ומשיח שיצליחו עד התכללות המכוון. שכרך הרבה מאד כנ"ל דהכל לטובה ושזהו טוב מאד: (לז) במה אדע כי אירשנה.

כי ודאי אין ר"ל ירושת גשמות הארץ רק כמ"ש הרמב"ן והכוזרי בכמה מקומות כי יש חבור ושייכות לישראל ותורה וארץ והם נגד מחשבה דבור ומעשה. ישראל עלה במחשבה.

ותורה יש בה חיים. ומות למשמאילים כמ"ש ביומא (עב) ושבת (פח) דוגמת הלב שיש בו לב חכם וכו'.

וכן עיקר מצות התורה כמ"ש בעירובין (נד) פתח פומך קרי. וגמר המעשה נגד הארץ כמ"ש במק"א וקדושת שלשתם מתייחדים וזהו במה אדע לשון התחברות כי כאשר ירש הארץ במה ידע וירגיש בחכמתו ובדעתו שהוא היורשה ר"ל שירגיש התחברות קדושתה בו שהוא קדושת המעשים (והוא עבודת הקרבנות) וע"ז אמר לו ידוע תדע וכו' והגיד לו המלכות כמ"ש פ"ק דברכות (ה') שזכו לא"י ע"י יסורים שממתקין את הבשר ר"ל חלק גופני באדם שנגדם הוא חלק המעשים ורק ע"ז הוא הקיווי לתכלית הגמור כמ"ש (סנהדרין ק') מעמיד מלך קשה כהמן כו' ואז יהי' ירושה ונחלה שאין לה הפסק (לח) ותקל גבירתה בעיני' כי לידת ישמעאל הוא בירור זוהמת האהבה והחשקות של אאע"ה ר"ל שהוא פסולת החשקות והתאות כמ"ש בזוהר (פ' בלק) ע"פ הופיע מהר פארן.

מה כתיב בה כו' לא תנאף. והריון הראשון לפי שהי' מביאה ראשונה הי' עדיין ערבוב טוב מרובה בתוך הפסולת הנפרד ולכך איסתרא בלגינא קיש קריא ותקל גבירתה לחשוב עצמה צדקת ממנה.

ונתנה שרה עין הרע והפילה שבירור זה הוא ע"י שרה כי דבר זה הוא תיקון חטא חוה שהי' ק כמ"ש ותאווה הוא לעינים ועשתה ערבוביא דטוב ורע שמתחלה הי' הרע בפ"ע. ושרה תיקון חוה כמ"ש האריז"ל שהיא תיקנה חלה ונדה והדלקת הנר.

ולכך כמו שבתחלה חוה הסיתה לאדם על הערבוביא כך התיקון ממנה שיעצה לא"א על הבירור ותשלום הבירור ג"כ ע"י עין שלה נגד ותאווה לעינים ע"י עינה הפילה אותו ערבוביא ולהציל אותו מקצת קדושה שקלטה ותעני' וגו' וכן אמר לה המלאך והתעני וגו' אז הרבה וגו' כי ע"י הממשלה עלי' אז מה שקנה עבד קנה רבו והצילה כל הקדושה שקנתה מאברהם משא"כ איסורא לא ניחא דליקני ויצא ישמעאל מלא זוהמא: (לט) והי' שמך אברהם.

אחר המילה שהוא סילוק התאות לגמרי כמ"ש במק"א שזה בירור על נקיון אהבת וחשקות א"א ע"ד שאז"ל (ירושלמי שקלים) נתבעין למשכן ונותנין נתבעין לעגל כו' משל כו', וכן כל נסיונות אאע"ה שיש לו ג"כ מדת הגבורה בכבישת תאות שלכן נחשב עקיזה נסיון לאברהם ולא ליצחק. ותואר אב הוא מצד התפשטות לענפים ולתולדות ודבר זה מצד אברהם כמ"ש ל אות ל"ב וכל האבות נקראו אבות מצד שכלולים זב"ז אבל עיקר תואר אב לא"א שלכן שמו כך ע"ש מדתו ולכן אמרו בחלק שאמר לדוד לא מנסית לי כי התייחדות שם אלקות הוא רק לאבות המתפשטים לתולדות ולא לפרטי וד"ז הוא ע"י נסיון כי כל נסיון הוא כשעושה נגד החשקות והרצון שלו וזה מורה על נקיון החשקות ומדת ההתפשטות עד שראוי שיחול עליו שם שמים ולכך אחר המילה שנתברר בזה נקרא אב המון וגו' ונתבשר בלידת יצחק קדושת הגבורה שנתבשר שיש לו גם מדה זו (מ) באילוני ממרא שיעץ לו על המילה (במד"ת וירא).

כי ג' מיני חשקות יש. לתענוגים והנאת הגוף ולממשלה על הזולת.

ולהשארה וקיום לעד. והם נגד קנאה ותאווה וכבוד שהכבוד כאשר יש לו השארה לעד כמ"ש עטרת זקנים בני בנים (משלי י"ז) והם נגד אברהם יצחק ויעקב שבמדות קדושות.

שהוא החשק להתענג על ד' (חסד לאברהם) ולהיות מושל ביצרו (גבורת יצחק) וההשארה לעד אומה ש ימה מפרסמים אחדותו נגד אמת ליעקב כי אמת הוא הקיום לעד כמ"ש שפת אמת תכון לעד. וכמ"ש בירושלמי ריש סנהדרין דלכך חותמו של הקב"ה בו ע"ש וכן כל חשקות יעקב ועבודתו להוליד בנים ונקראת כל האומה על שמו ואז"ל (תענית) יעקב אבינו לא מת מקיש הוא לזרעו וזשז"ל (זוה"ק פ' אחרי נ"ז) יעקב אשר פדה את אברהם ר"ל כי מצד מדרגות אברהם ויצחק שהוא רק בקשת אהבת השי"ת ויראתו בתכלית הבירור לא הי' מחייבת ההצלה מאור כשדים רק מצד מדרגת יעקב שהוא החפץ להעמיד אימה שלימה והשארה לעד מהכרת כבוד ד' מזה נמשך הפדיון לבל ימות ואבד שמו וכ"א מהאבות כלול משלשתם ומצד מדרגת יעקב שבו הי' הפדיון.

ולכך באברהם ויצחק הי' פסולת כי יש בקנאה ותאווה רע גמור דהיינו לא תרצח ולא תנאף שהם עשו וישמעאל אבל יעקב מטתו שלימה שאין בבקשת ההשארה רע גמור רק מדרגות שלא לשמה ומדרגת לשמה ובפסולת דקדושה הסדר קנאה לפני תאווה כמ"ש ל אות ל"ג ונגדם כסדרן ענר אשכול וממרא האמוריים ר"ל שבתולדותם היו

חשקות העולמיים רק שהם בעלי ברית אברהם פי' מקושרים לו שהוא הכולל כל מיני חשקות ומתוך התקשרותו בם משכם לעבודת ה' ולפי שעצמיותם חשקות עוה"ז ושלא לשמה רק סוף בא לשמה לכך לא הלכו עמו למלחמה רק ישבו על הכלים שהם איש הירא ורך הלב (שעבודתו פסולה גם למילה) שנמנע ממלחמה כי אין העצם טוב והם ממדריגת נוגה לו סביב וכמ"ש במק"א.

ולכך אברהם אז שהי' עומד בתוקף החשקות הזה להעמיד זרע כי אז בעת שנשלחו המלאכים לבשרו באותו עת מזלי' חזי להשתוקק לזה בחשקות וזהו באילוני מלשון חסון כאלונים ממרא הוא תשוקה הנזכרת ומילה הוא המביאה לכך שר"ל במילה שיהי' חסר ועי"ז הוא תמים שזהו השלימות כשהוא חסר ולז"א בתנחומא שאמר ענר קרוביהם כו' שהקנאה ורדיפת הממשלה אין מייעצו להיות חסר שנמצא הוא מנוצח מחבירו שהוא שלם וכן התאוה אומרת יצא ממך דם כו' שמתאוה לשאוף הכל ולא להיות חסר.

משא"כ מצד בקשת ההשארה לעד מוסכם שיהיה חסר ומנוצח רק שע"ז ישאר לעד כי בקשת הממשלה והתענוגים הוא בקשת דברים חולפים אחר שעה ואין קיימים לעד והם ממש הפכיים לבקשת ההשארה ולכך ע"י המילה שהוא היפך בקשת הממשלה והתענוגים שהם לפי שעה רק להיות חסר נתבשר על מה שכנגדם והוא ההשארה לעד: (מא) ותצחק שרה בקרבה.

הוראת לשון צחוק על דבר שא"א להאמין ומ"מ הוא כן. כמו כל השומע יצחק לי.

בן הגר המצרית מצחק. העבד העברי לצחק, ודבר זה ברור בכל מקום.

אבל אם אינו מאמין כלל אינו נקרא צוחק רק מתלוצץ וכן שרה האמינה רק חשבה זה לפלא אע"פ שהיתה רגילה בניסים כי ידוע אברהם יצחק יעקב הם ג' שמות אל אלקים הוי' ר"ל שאברהם העמיק לברר ולפרסם תוקף השי"ת על כל ושכחו לשדד הטבע וזהו שם אל לשון חוזק כמו הבו לד' בני אלים ולכך כל הנהגות אברהם בניסים וחוזן לדרך הטבע.

ויצחק הוסיף לברר שגם כל הנהגת הטבע וכחות טבעיים הכל מהשי"ת ולכך לא נמצא אצלו ניסים נגלים רק נסתרים וכן לידת רבקה לא בימי הזקנה כ"כ וזהו הוראת אלקים בעל הכחות כולם וכמ"ש דאלהים בגימ' הטב"ע ויעקב הוסיף לברר שהוא המנהיג הכל לעדי פד וזהו הוראת הוי' ה' הוה ויהיה וכן מדתו שפת אמת תכון לעד.

ונגדם הם ג' קדוש נגד ג' שמות הנזכרים קדיש בשמי מרומא עילאה. כי ההנהגה הנסיית שהוא החזוק וההתרוממות למעלה על כל הוא במדריגת בשמי וגו'.

וקדיש על ארעא עובד גבורתי' מדת הגבורה הוא התפשטות הקדושה על ארעא גם בהנהגה הארציית. וקדיש לעלם וגו'.

ובבשורת לידת יצחק כבר התחלת התעוררות ההנהגה של שם אלהים למעלה ולכ"א ותצחק לומר שמ"מ יהי' הלידה בנס וכבר התחיל הנהגה טבעית ועז"א היפלא מהוי' כי הפלא למטה ולמטה עדיין לא נולד יצחק רק הלידה אצל השי"ת שמבשר ואצלו לא

שייך פלא כלל כי שם הוי' הוא המאחד כל השמות כולם ומכללם ואצלו במקורם אין כאן שינוי הנהגות כלל כי הכל א' וכמ"ש במק"א: (מב) ויקומו משם האנשים וישקיפו.

מבשורת לידת יצחק שיבוא מדת הגבורה הקדושה לעולם ממילא כשזה קם זה נופל שסדום הוא פסולת שבמדת הגבורה והרוע שבו להיות רע לבריות ולכך המטיר עליהם גפרית ואש שהוא ממדת הגבורה אבל דור המבול שהשחיתו דרכם בתאוה בא מבול מים ממדתם ולכך היה בירור דור המבול כי מלאה הארץ חמס שהיו בעומק הרע בתאוה שהרי הי' להם ג"כ כח הגבורה להתגבר ולהרע לזולת ואפ"ה לא נתגברו על יצרם זה בירור עליהם שהם מעומק רע ועד"ש במק"א על נסיון דאברהם דעקידה שהוא בירור שהוא מעומק טוב עמש"ל אות ל"ט ובירור אנשי סדום וגמר מילוי סאתם בבקשת הוציאם אלינו ונדעה אותם שהוא רדיפת התאות זה מברר שאימוץ הלב שלהם לבריות הוא עומק הרע.

וזהו וישקיפו כמ"ש במק"א כי כח הגבורה בעין וכמו מי שהוא כעסן יש ארס בעיניו לתת עין הרע וכן מצד הגבורה הקדושה ורתחא דרבנן הוא כ"מ שנתנו בו חכמים עיניהם כו' (נדרים ח) ויהבו בי' עיני' ונעשה כו' וזהו כל השקפה לרעה בעין של מדת הגבורה. ולפי שאברהם הוליד את יצחק כי באמת כל המדות טובות כלולות ונמשכות זו מזו וכן כל המדות רעות וכמ"ש במק"א לכן אברהם עומד לשלחם כאלו הוא המשלח לפי שהוא המוליד ומשלח מדה זו ע"פ תבל.

ולפי שהתחברות לוט בסדום הי' מצד התאוה כמשז"ל על וישא לוט עיניו (שהתאוה נמשך מהעין כמש"ל אות ל"ה ולכך הוכו האנשים המתאווים בסנוירים וילאו למצוא הפתח ר"ל מה שבא לטמא פותחין לו הוא בראיית העין שהוא הפתח לבוא ע"י לחמדת הלב) אבל הי' מכניס אורחים ומיטיב לבריות כמדת אאע"ה לכך ויזכור את אברהם ר"ל מדתו והציל ללוט: (מג) ולוט יושב בשער סדום, כי השי"ת יודע עתיו ורגעיו לכוין סוף הרגע שא"א להמתין עוד כמשז"ל ביציאת מצרים וכן לוט אז הי' יושב ר"ל בפתח הכניסה למנהג סדום וז"ש ז"ל אותו היום מינוהו שופט שבו ביום בא לשער כנ"ל והשער הוא האמצעי בין סדום שהוא הקצה הא' ובין שחוץ לסדום שהוא הקצה הב' לומר ששקול הי' אז ולכך חציו נאבד אשתו וב' בנותיו הנשואות והם שכבר נתקלקלו ונטו למנהגם כמו שאמרה לו אשתו אף המנהג כו' וכן הנשואות אז"ל אשתו כגופו דבעל דמיא וחציו ניצול ולולי עוד רגע כבר נכנס יותר והי' כולו נשקע.

וידוע שער דרז"ל בכ"מ סנהדרין שהם הגבורה ומדת המשפט דקדושה ואותו היום הי' ג"כ שופט על סדום בפסולת דמדת המשפט ולכך אז הי' הצלת נפש דוד כמשאז"ל אדמוני עם יפה עינים אינו הורג אלא מדעת סנהדרין שהוא המשפט דקדושה כי בכניסה לשער יש ב' דרכים לב' שערים והי' שקול רק בזכות אברהם ניצול לצאת ממנו שער דקדושה ומלכי בית דוד יושבין בסנהדרין ודנין כמשאז"ל ר"פ כהן גדול (סנהדרין): (מד) ותבט אשתו מאחריו כי תוקף הגבורה שהוא כבישת היצר הוא להיות עוצם עיניו מראות ברע ולכך ראי' אותיות יראה וכן ציצית הרומזים ליראה כמ"ש בזוהר שלח (קע"ה) רצועה לאלקאה כו' מצותה וראיתם אותו כי ראיות קדושה מעורר יראה שהוא היפך תאוה הנמשך מראיות רע כנ"ל אות ל"ה ומ"ב ולכך זכה יצחק לקדושת הראי'

כמשאז"ל שראה שכינה בעקידה ולכך ותכהינה עיניו כי בהתגבר הרוחני יחלש הגופני (ולכך הגר שהיתה ג"כ ממדרגתו כמ"ש במק"א דהגר בגימט' יצחק אמרה הגם הלוםראיתי אחרי רואי) וכבר נז"ל אות מ"ב כי בירור סדום ע"י תאוה שהוא הראי' באיסור ואשת לוט היתה רעה לבריות כמשז"ל אבל לא נתבררה עדיין לכך הי' המשפט להצילה עד ותבט מאחריו שלא היתה גבורה לכבוש עיני' מלהסתכל במה שהוזהרה אז נספית בכלל סדום אשר גפרית ומלח שרפה כל ארצם ותהי נציב מלח ומלח סדומית אז"ל שמסמא העינים שהוא כענין הכאת הסנוירים הנ"ל אות מ"ב שמלח הוא יסורים הממתקים וזהו הפיכת סדום ר"ל נעשה ממש ההיפוך מרע שבגבורה גבורה טובה לכבוש היצר וזהו סימוי העינים הרעים וכנ"ל דותכהינה ולכן מים אחרונים שהוא נלמד מוהייתם קדושים כמ"ש בפכ"ה (קז) וכמ"ש במק"א שר"ל על הסיוע מהשי"ת אחר המים ראשונים שהוא הוהתקדשתם כמשאז"ל שם שהוא הכנת האדם וזהו מים ראשונים מצוה אבל אחרונים דבר מחויב ומוכרח להיות ממילא אחר שנתעורר מלמטה בא ההתעוררות קדושה עליו מלמעלה וא"צ ליסורים ומלח סדומית ולכן מים אחרונים מגינים ממלח סדומית כמ"ש ועירובין יז ב) ולכן בא ג"כ בקטורת רובע הקב שהקטורת תיקון המגיפה הבאה ע"ד פעור שהוא זנות ועתר ענן הקטורת מחשיך העינים הרעים וכן נאמר בסדום קיטור הארץ כקיטור הכבשן ורובע הקב הוא ששה ביצים ר"ל ו' קצות התאוה כי כביצה שלימות התאוה כמשז"ל בית הבליעה מחזיק כביצה וזנות מכונה ג"כ בלשון אכילה אכלה ומחתה פי': למה) נשקה את אבינו יין.

כי הם נתכוונו למצוה והוא לעבירה כמ"ש בנזיר כ"ג א' ולכך נסתבב הדבר בשכרותו ואז"ל בעירובין (ס"ו) משהגיע לשכרותו של לוט דינו כשוטה וקיי"ל בחולין גיטין דבחש"ו מהני כונת הגדול עוע"ג גם לו ולכך הועיל כונתם למצוה. וגם יין הביא יללה לעולם באדה"ר כמשז"ל בסנהדרין ע' א' לכן בדבר שקלקלו בו נתקנו לצאת ע"י נפש משיח שהוא המתקן חטא אדם ויין הוא עץ הדעת טו"ר כמ"ש בהרואה (ברכות נ"ז) יש שותהו כו' דיש בו טוב כמ"ש בעירובין (ס"ו) עד דלא שתינא (כו') לא צילא דעתאי רומז לעץ הדעת לטוב שבו וכן התורה נמשלה ליין דיש בה חיים ומות למשמאילים כמ"ש בשבת (פ"ח) ויומא ע"ב ב' ומות וחיים ביד לשון שהוא נגד התורה ומרפא לשון עץ חיים שהוא התורה כמ"ש בעירובין כנ"ל דבדבר שקלקלו בו נתקנו וכמשז"ל טוב מאד זה יצה"ר שבו עיקר התיקון.

ולכן הי' כאן ג"כ האתערותא מהנשים לפי שהקלקול ג"כ בא מהאשה כי הקלקול הוא בתאות ותאוה דאכילה ולכך בא מהאשה שהוא מקור התאות משא"כ האיש גבור וכובש כמשאז"ל (יבמות) דרכו של איש לכבוש ואין כו' וכמ"ש ואל אישך תשוקתך והוא ימשול. ולכך כל בנין בית דוד ע"י התעוררות מהאשה כבנות לוט ותמר ורות ואשת ישי כמשאז"ל כי הם התעוררו לתקן עצמם שדהע"ה הוא תי אדם כידוע.

והוא ג"כ תיקון הלשון שנת"ל שנחש הוא לה"ר כמשאז"ל בתענית (ח') ע"פ אם ישוך וגו' והוא המסיח לעץ הדעת ודוד נגד לה"ר כמ"ש במק"א וכמש"ל אות כ"ז ואכמ"ל. ולפי שברית הלשון וברית המעור מכוונים כמ"ש בס"י לכך הי' רדיפתם להגיע לתיקון ע"י תאוה זו כשהיא נקיה ומתכוונים למצוה וע"י הנשים שהם פטטניות ודברניות

כמשאז"ל וביין כמ"ש בוי"ר למי שיח למי פטטין למאחרים על היין: (מו) וישלח אבימלך וגו'.

כי בלידת יצחק הי' מתפשט פחד ד' בעולם עד שכמעט לא הי' מקום לעשות רע וכמ"ש עקביא הסתכל כו' ואי אתה בא לידי עבירה ולפי שאז"ל יומא ל"ט ב' הבא לטמא כו' לכך ניתן מקום לליצני הדור ליצנות הוא ההיפך מיראה כמ"ש (ע"ז י"ח) כל המתלוצץ יסורין באו עליו שנאמר אל וגו' ויסורין הוא היראה.

להם אומרים שיראה זו היא שטות ואינו בא ממקום קדוש מאברהם שהיראה הנולדה מתוך האהבה הוא יראת אמת אלא מאבימלך שהי' ג"כ ירא כמ"ש אמרתי רק וגו' ש"מ דהאמת אינו כן וכן הי' שלא היה צריך לשלחם. רק היתה יראה של מרה שחורה וכענין פחדו בציון חטאים כמשאז"ל בהניזקין (נ"ו) חטאה את כו' ההוא בד"ת כו' והוא מדרגת יצחק שהוא התורה כמו ששמעתי על צחות לשון רז"ל בכ"מ משה מפי הגבורה הפחד הנמשך מד"ת טוב.

והם היו אומרים שכל היראות שטות וכמשז"ל בפרק במה מדליקין (ל"א:): ע"פ ואחריהם בפיהם שאין מפחדים כלל. ולפי שהבא לטהר מסייעין נענש אבימלך והוא כסות עינים והוכחה שלא ממנו נתעברה.

אבל מאחר שצריך הוכחה כבר יש פתח לבא ליטמא. וביאור זה שמפני שיש יראה של שטות בעולם אין בליטה גם ליראה של אמת ולכך הי' המשפט שיענש אבימלך שע"י קלקול היראה הי' המשפט ג"כ שפקודת יצחק תגרום פקידת אבימלך כמשז"ל ב"ק צ"ב א' הוא נענה תחלה (דיצחק כבר נתבשר שראוי להולד רק ר"ל דלכך הסמיכם הכ' ופקד לשון עבר שכבר פקד לומר שזולת זה שהוא נענה תחלה לא הי' נפקד אבימלך כל שהוא עדיין חסר בזה) שצריכים שיהיו ב' היראות בעולם כנ"ל לתת מקום לבחירה ולפי שכל שחבירו נענש כו' מאחר שלולי יצחק לא הי' בדין לאבימלך שיענש הרי זה כטענת צרפתית כי באת אלי להזכיר עוני שזו טענה ניצחת שצריך שלא יהי' מזכיר עון ומביא עונש לשום ברי' וע"י דבר זה בעצמו שהגיע העונש לפי שעה עכ"פ ע"י היה המשפט שלפי שעה לא יהי' יראה שלו מתפשטת וגוברת בעולם ע"י אבימלך כמשז"ל ב"ק צ"ג א' קללת הדיוט כו' מאבימלך כו' כי כח הגבורה בעינים כמ"ש ל אות מ"ב ומ"ד וכמ"ש במק"א שלכן אז"ל בסוטה (ט) שמשון בעיניו שהי' לו גבורה וכח יצחק שהי' מרכבה למדת היראה בכ"מ שנותן עיניו נופל יראה ופחד ד' ונאמר ותכהינה וגו' ואז"ל ע"י נשי עשו שלא הי' נופל עליהם פחד מזיקי עיניו זהו ותכהינה זהו ע"י שא"ל אבימלך הנה לך כסות עינים ש"מ דצריכה כסות עינים כנ"ל דיש מקום לליצנים לומר מאבימלך הוא ויראת שטות ואינו בשביל כן מונע מלחטוא (ונראה דרז"ל דרשו מולכל אשר אתך דקאי איצחק שכבר היתה כנז"ל דפקד לשון עבר): (מז) בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק.

כמ"ש בשמו"ר פ"א דאברהם הגורם שחשך שבטו לכך יחסו לו ולכך וירע וגו' שהרע מגיע לעיניו ר"ל לו ומצידו עד שא"ל אל ירע וגו' שזה ראוי לחשוך שבטו. וכל אשר וגו' ואז"ל שטפל לה בנביאות והיינו דשרה היתה ג"כ ממדת הגבורה (ובכלל סטרא דנוקבא היא גבורה כידוע) וכשמית"ל אות נ' ולכן היתה יכולה לתת עין הרע בישמעאל

כמש"ל אות מ"ב וז"ש עם בני עם יצחק שמתייחס לה משא"כ הגר שהי' לה ג"כ גבורה (כנ"ל אות מ"ד) לכבוש היצר שהיתה ממצרים שטופי זימה ולכן זכתה לידבק באברהם רק ישמעאל נולד.

לאברהם דייקא מלא פסולת התאות והוא מתייחס לבן הגר מצד שהיא מצרית זרוק חוטרא כו' שעיקרו שטוף זימה ואברהם חשב שגם ישמעאל יירשנו היינו שיהי' השארה ממנו בעבודת ה' מצד האהבה לבד ונאמר לו שזה אינו רק יצחק עיקר ולכך אז נתגדלה שרה שהיתה ממדרגת יצחק וכבר נולדה הנהגתו בעולם שהיא מצידה ואברהם טפל.

ומצד מחשבת אברהם בישמעאל הרי ה' התחברות קצת לאהבת אמת באהבה זרה לכך ה' מקום טענה לישמעאל לומר אני יורש ומשם ה' עיקר תוקפו עד שביררה שרה שהבירור ה' על ידה כנ"ל אות ל"ח והפרידה התחברות ואז נעשה חולה: (מח) באר שבע כי שם נשבעו שניהם באר שבע היא קצה א"י כמ"ש סדן ועד באר שבע.

כי יש לץ ופתי שהם ב' קצוות כמו ששמעתי על דרשת רז"ל לץ תכה זה עמלק ופתי יערים זה יתרו. פתי מאמין לכ"ד ומלא עבודות לכ"ד (ויתרו לא הניח ע"ז כו') ולץ אין מאמין כלל ואינו עובד כלל.

ולעולם האמצעי הוא קו היושר אבל יש גם קצה הקדושה ולפרקים הוא טוב. ודן הוא ל' ע"ז כמ"ש שבת ס"ז ב' וכן הם הראשונים לע"ז דפסל מיכה ומלאים עבודות ולכן אז"ל און לך גדול בשבטים מיהודה וירוד מן ונשתתפו במלאכת המשכן ובנין ביהמ"ק כי אז"ל במגילה (י"ג) הכופר בע"ז נקרא יהודי שהוא הכופר בעבודות זרות ודן הקצה האחרון מלא עבודות זרות ובנין ביהמ"ק הוא עבודה וצריך שיתוף שניהם כי יהודה הוא שלימות המעשים בידוע דדהע"ה מורה שלימות וכמ"ש (במדרש) ידיך חדות וחרוצות ודן הוא כח המעשה ואכמ"ל עוד.

וזהו פתי דקדושה במקום צורך עבודה כביהמ"ק וז"ש בשמו"ר פתי יאמין לכל דבר זה משה וכו' שהוא נותן התורה המליאה עבודות ומעשים. ולן דקדושה הוא באר שבע הרומז למדת שבת המכונה בזוהר בת שבע ובאר שבע כידוע שהוא המנוחה והעדר העבודה והם ב' קצות והאמצע הוא ירושלים המקום אשר יבחר וגו'.

וידוע כי מצד היראה נמשך כל מיני עבודות לכ"ד שמפחד מכ"ד ולכן יצחק נגד עמוד העבודה כמ"ש במק"א וליצני הדור הם הטוענים נגדו כנ"ל דלץ הוא הפכי לו ואהבה הוא זכות הלב והעדר העבודה ופולשתים היו יריאו העונש וכנ"ל את מ"ו ולכך מליאי ע"ז והיו טוענים שהם חפרו הבאר של עבודת ד' שפירסם אברהם בעולם והיינו טענת מאבימלך נתעברה שרה והבירור שבע כבשות וגו' הוא מדת שבת הכלולה מז' ימי המעשה ומכונה שבע בכ"מ כידוע ודבר זה לא ה' בכח אבימלך שמנוחה ושביטה יהיו עבודה רק בכח אהבת אברהם רק דבר זה תקח מידי לדעת ולעדות כי אני וגו' וממני יצא פרסום עבודת השי"ת ודהע"ה הוא ג"כ מדרגת שבת כידוע לידועים וכנ"ל שיהודה הקצה השני מן ולכך הוא שלימות המעשים כנ"ל עד"ש (במדרש) מה ה' העולם חסר שבת ששלימות העבודה ע"י הקצה הב' שהוא שבת כאשר השביתה ג"כ עבודה כי כל

שלימות רק כאשר מתכללים ב' קצות וכך הוא בקדושה כלול זה בזה שגם יצחק שהוא מדת היראה חפר ג"כ הבאר וקרא ג"כ שם המקום באר שבע.

וידוע דד' מדרגות הם אברהם יצחק יעקב ודוד הכוללים כל הבריאה וכמ"ש במק"א וכמ"ש"ל אות ל"ב וזהו אמתשקור לי ולניני ולנכדי הם נגד ג' דורות אי"ו שעדיין אין כאן בירור גמור עד דוד המע"ה שהוא המדרגה האחרונה וסוף הבירור כרתם כמ"ש (ושמואל) כל מכה בצינור וגו' וכבש ירושלים שהוא קו האמצעי המחבר ב' הקצוות ומכללם כאחד שהוא תכלית השלימות וסוף המעשה כמ"ש במק"א וכבש לפלשתים (שהיו מחזיקים ג"כ מקודם בירושלים שהי' להם טענה שיש להם אחיזה ג"כ בקו אמצעי כ"ז שלא נתברר הבירור הגמור שישראל אינם ג"כ לקצה א' לבד רק יחוד ב' הקצוות) שהם הקצה אחד בלבד שהוא יראה של שקר.

ומקום הבטחת אם תשקור וגו' ג"כ בבאר שבע שהוא הקצה השני שמצד שהי' אברהם נוטה ג"כ לקצה הב' ביותר לא הי' יכול להכריעם לגמרי עד דהע"ה שהוא שלימות חבור ב' הקצוות וזהו כי ש"ם נשבעו שניהם: (מט) נאחז בסבך בקרניו. הקרן הוא התוקף אשר בו עמים ינגח ועושה כרצונו בו עצמו הוא נאחז וניצוד שלא לילך כרצונו זה רומז לגודל היראה שממקום תוקף הבטוחות שלו משם הוא מפחד וזה הוא בעקידה שהוא לברר מדת חסד לאברהם שיש בה ג"כ גבורה ויראה כמ"ש במק"א ע"ל אות ל"ט ומ"ב וז"ש עתה ידעתי כי ירא וגו' ואז"ל דע"ז בא השופר בר"ה כי בברכת הגבורות נאמר סומך נופלים ורופא חולים וגו' שכל הישועות הבאים אחר הצרה הוא מצד הגבורה כמ"ש אני מחצתי וגו' ודרשו רז"ל פסחים ס"ח א' במה שאני מוחץ כו' ולכך יצחק הוא הטוען לגאולת ישראל אחר הגלות כמ"ש שבת פ"ט ב' כי מצד אברהם אין מקום לגלות אבל מצד יצחק הם היסורים ואחר היסורים המשפט הוא הגאולה ובמה שאני כו' היסורים בעצמם הם הרפואה וז"ש פלגא עלי ר"ל מכחי ומצדי מצד הגבורה והיסורים שנעשה הם מכפרים ופלגא עליך היינו כמשאז"ל תשובה תולה ויסורים ממרקים כי יסורים הוא רק גמר ומכפרים מחצה כמשאז"ל מקין ומחצה הב' ע"י תשובה (שג"כ מכפרת מחצה כמ"ש בוי"ר) שבאה ממילא ע"י היסורים כמשאז"ל מעמיד מלך קשה כו' וזה נקרא פלגא עלך שהקב"ה מוחל מפני התשובה, וא"ת כולה עלי הא קריבית כו' כי זה הי' ג"כ עקידת יצחק המשפט שיעקד שהוא קרוב למיתה רומז על תכלית תוקף היסורים ואח"כ יפדה ממות מוחץ ורופא (וכן חבוקק בן השונמית שהוא בגימ' גבורה ויראה שהי' ממדרגת יצחק כמ"ש בזוהר (בראשית ז ב' ובשלח מ"ד ב') מת וחי' שכך הוא המשפט לנפשות שממדת המשפט) ואז"ל מעשה אבות סימן לבנים והוא רמז לגלות בניו וגאולתן שכמו שעקידת יצחק כולו לד' כן הם מקבלים היסורים באהבה ועי"ז שבים בתשובה לד' והכל לד' וזהו הא קריבית נפשי קמך ר"ל שהי' בעבור כבוד שמך וכנ"ל.

והאות שתיכף אח"כ נאחז בסבך בקרניו המורה יראה כנ"ל שהיסורים הולידו תיכף היראה שלכך הם באים ולכך ביום הדין שהוא מדת יצחק תוקעין בשופר שמעורר יראה כמ"ש היתקע וגו' יחרדו. לומר שכבר הגיעו במקצת יסורים ליראה ולכך המשפט מיד להציל וכמ"ש עד היכן תכלית יסורים כו' שיפטר במקצת יסורין כשנתיירא ושב וכמ"ש

(ישעי' כ"ח) אל תתלוצצו שהוא היפך היראה כנ"ל אית מ"ו ומ"ח פן יחזקו מוסריכם מאחר שאין די ביסורים קלים והשופר רומז שכבר הגיעו ליראה: אנא ויהיו חיי שרה.

נסמך אחר עקידהובשורת רבקה כידוע על עזר כנגדו. שטבע האשה נגדית.

(כמ"ש ואל אישך תשוקתך והוא ימשול) ואז היא עזר כי האהבה רק בין ב' הפכים כי כך הוא הבריאה (כי כל נברא יש לו גבול וכל בעל גבול ע"כ יש לו) ב' קצוות שהם איש ואשה וקו אמצעי הוא הבן ולכך שרה המנגדת לאברהם ממדת הגבורה כמ"ש"ל אות מ"ז ולכך היא אויבת לישמעאל כי קדושה יש חיבור לב' קצוות מצד ששניהם קדושה.

וכן מדה אחת זה קדושה וזה ההיפך יש ג"כ חיבור מצד ערבוביא דעיף הדעת טוב ורע. אבל שרה טוב שבגבורה וישמעאל רע.

שבחשקות ממש ב' הפכים. כן רבקה שהיתה בעלת חסד כמפורש בכתוב נגדית ליצחק אויבת עשו מטעם זה.

ולכך בעקידה שנתכלל אברהם ביצחק ונתברר כי ירא וגו' מתה שרה ונתבשר מלידת אשה נגדית ליצחק (והיא שלימות צורת האדם דיצחק כמ"ש בפ' הבע"י). ולפי שהשלימות התכללות ב' המדות שלכן כל איש לבדו פלג גוף.

ומ"מ כל אחד ביחוד צריך להיות כלול משניהם שע"ז היו כל נסיונות אברהם כמ"ש"ל אות ל"ט מ"ב מ"ט ויצחק לא ה' צריך בירור ע"ז כי די בירור במה שהוא בן אברהם וז"ש אלה תולדות וגו' אברהם הוליד וגו' הרי יראה של קדושה שנולדה מצד האהבה ויש לו ג"כ מדת אהבה בתולדה כי ברא כרעא דאבוה וגם עקידת יצחק כלות הנפש לד' הוא מצד אהבה כמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי.

והעיד על שרה כבת כ' לחטא שלא חטאה מצד עצם מדתה כידוע מאז"ל שיראה מקור לסור מרע. וכבת ז' ליופי היינו עשה טוב שמצד האהבה וכלולה משניהם: (נא) מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו.

כי קרית הארבע שהם אברהם יצחק יעקב ואדם הוא חברון ר"ל חבור כל הנפשות שכלולות באלו הד' כי כל נברא בעל גבול ובהכרח יש לו ד' קצוות ומזה הם ד' חלוקות שהם ד' יסודות שבכל נברא וכן בכל העולמות וכל פרטי חלוקות הנבראים וכמ"ש במק"א ונז"ל כ"פ שהם בכלל הנפשות אברהם יצחק יעקב ודוד (וכנגדם סדר המלאכים מימיני מיכאל כו' ורפאל נגד דוד לכן הלך להציל את לוט להוציא נפש דוד) וידוע דאדם ר"ת אדם דוד משיח שהכל א' כי העולם ככדור כמ"ש בירושלמי דע"ז ובכדור ההתחלה והסוף נקודה אחת וכן אדם ומשיח היינו דוד הכל אחד וחבור כל הד' שהוא התייחדות כל הנפשות הוא רק אחר המיתה כי הגופים נפרדים אבל הנפשות מתחברות במקורן ולכן מקום זה של העדר הגופות וחבור הנפשות הוא בית ועלי' ע"ג כמשאז"ל (ב"ק טז) מה עלי' מעולה שבנכסיו והוא רוכב ע"ג הבית כנפש על הגוף וכבית שם הגופות הנפרדים ובעלי' היחוד, וקבורה לגוף לההביל כל חמודות עולם שהי' מעט לו בחייו וכמ"ש אשמדאי בפ' מי שאחזו (גיטין סח) משח ד' גרמידי כו' ובתמיד (פ"ד ל"ב ב') באלכסנדרוס בגלגל העין דמעט עפר מכסה עין הצרה ואין מסתפקת בכל תענוג ותקיל

ע"ש ולכך מקום קבורה זו של גופי אבות העולם הכוללים כל העולם הוא בקצה שדה עפרון שהוא הרע עין כמשאז"ל (וכן הוא בגימ') שם הוא מקום המורה ורומז שהכל הבל מה שהוא רע עין ואין מסתפק במעט ודבר זה הוא לו בקצה שדהו ובסוף אדם למות מראין לו הקבורה הרומז על הנ"ל ולכן אמרו בסוטה (ל"ד) דחברון מקום טרשין לכך נבחר לקבורה ר"ל שאין מגדל תענוגי העולם ואמרו שם דע"כ כבשים מחברון דעבדא רעיא ר"ל דעי"ז נולד מרע"ה טוב והנהגה טובה לצאן מרעיתם אדם אתם, ולכך דוד המלך ע"ה הרועה נאמן נמשח למלך מכל ישראל בחברון מקום המרעה וגם ששם חבור הנפשות וגם דוד כולל כולם ומחברם דוגמת אדם שכלול כל הנפשות כמ"ש במק"א.

ומקום זה ע"פ ממרא ר"ל נוכח תשוקת ההשארה לנצח שזה הוראת ממרא כנז"ל אות מ ועד"ש ע"ז ה' א' בואו ונחזיק טובה כו' דאי לא מייתי לא מולדי ע"ש והמיתה היא העדר ההשארה קיום לעד באיש ונתן מחירה ד' מאות נגד קרית הארבע כמ"ש במק"א שמספר ד' מאות בכ"מ בדרז"ל הוא הגוזמא הכללית הכוללת כל חלקי הבריאה כולה מן העולם ועד העולם: (נב) ואברהם זקן.

הזקנה מצד היגיעה כמ"ש בקידושין (לג.) כמה הרפתקי כו' וכמ"ש בעירובין (כב) מעלות כו' אזקינן וכן בימי האדם יש עלי' וירידה בימי חייו שע"ז הוא כל היגיעה ועבודה ועי"ז מזדקן כמ"ש זה קנה כו' והקנין הוא ביגיעה דבלא"ה נקרא מתנה ומציאה שבאה בהיסח הדעת ואז"ל (מד"ר בראשית כ"ט) ג' מציאות כו' אברהם ישראל ודוד (ונגדם מ"ש ברכות ה' א' ג' מתנות טובות תורה וא"י ועוה"ב כמ"ש במק"א) כי הזמן מחולק עבר הוה ועתיד וביד אדם רק ההוה דמה שהי' כבר הוא ואשר להיות ביום מחר אינו בידו.

וכן מתחלק בנפש כידוע והם מחשבה שבמוח ורצון שבלב ומעשה והבחירה היא בלב כמשז"ל כל האיברים כמו שבראתי חץ מן הלב שנאמר עקוב וגו' ושם יצ"ט ויצ"ר לב חכם וגו' אבל ראשית המחשבה מהש"י וכמ"ש במק"א על נשמה שנתת בי טהורה וכן גמר המעשה כמ"ש במק"א שזה שאמרו אלמלא הקב"ה עוזרו כו' רק בלב מקום היגיעה לאדם ואברהם ראש המחשבה ודוד סוף המעשה כמש"ל אות ל"ב לכך הם מציאות שלא באו ביגיעות ואתערותא דלתתא.

וישראל ר"ל קשר כללות האומה שהוא כלל הלב שאע"פ שבפרט הוא הבחירה לאדם ובידו מ"מ בכללותו הוא ג"כ מציאה כמ"ש ושמואל ב' י"ד) וחשב מחשבות לבלתי ידח וגו', וכמ"ש (מלאכי) הלא אח וגו' ואוהב וגו' בלי שום טענה ויגיעת בנ"א במעשה הטוב רק דרך מציאה. ומעיד הש"י הגם שהוא העוזר וגם בלא יגיעה הוא טוב בעצמותו א"כ מה יחוסו ע"ז מעיד זקן ועד אברהם לא הי' זקנה ויגיעה כמותו שהוא יגע ומצא אבל לא הי' צריך ליגיעה רק הקב"ה יהיב חכמתא לחכימין דייקא וכל דרכיו משפט ומברר כי הוא הי' בשלימות היגיעה ולכך מגיע לו גם בלי יגיעה והוא חלקו ואז"ל (במדרש) ג' נאמר בהם קן כו' אברהם יהושע ודוד וכ"א ראש כו' ר"ל ראשית אותו הכח המציאיי כי האבות בכלל רומזים למוח שהוא התחלה ואב לגוף וחלוקים לתלת שהם תלת חדרים שבמוח הידועים כמ"ש במק"א ואברהם הראש לזה ויהושע מכניס ישראל לארץ שזהו התייחדות כללות האומה כאשר הם בארץ מיוחדת וז"ש ראש כו' מאפרים שזהו מדרגת

יוסף התקשרות והחייחדות כל העדה כי כולם קדושים ובתוכם ד' במדת היסוד המקשרת אבל יהודא שלימותהמעשה וכן ענין המלכות מורה ע"ז וכמ"ש כ"ז במק"א בענין משיח ב"י קודם למשיח ב"ד ודוד ראש למלכים מיהודא ומעיד הכתוב על כולם כי הם זקנים באים למדרגה זו בימים שעברו עליהם מן היגיעה ולא שנולדו כך אע"פ שבאמת היו מוכנים לכך בתולדה גם אלו לא יגעו רק השי"ת העלים ולכך לא מצינו נסיונות רק באברהם ודוד (ואלו עמד בנסיון ה' שלימותו האמיתי וזמן הגאולה אמיתית וזשאז"ל בחלק (סנהד' ק"ז א') שאמר דוד גלוי וידוע כו' שהי' יכול לעמוד בנסיון רק שלא יאמרו כו' כי זה א' משבועות שלא לדחוק הקץ ועדיין לא הגיע עתו) וכלל האומה לברר יגיעתם ושאינם מצד התולדה ואז"ל (מדרש תהלים) אין הקב"ה מקיש אלא בקנקנים שלימים ר"ל טובים מתולדותם שבטוח שיעמדו וז"ש אח"כ וד' ברך וגו' ר"ל בכל יגיעתו ועבודתו היתה ברכת ד' מצליחתו והצליח בכל: (נג) פן תשיב את בני שמה כי יראה הוא מקרוב כשעומד בפני המלך מתיירא ממנו וכמ"ש בהג"ה דריש או"ח וכמ"ש במורא גדול זו גילוי שכינה אבל האהבה מרחוק אדרבא חזקה יותר כידוע המשל מכן כשרחוק מאביו הגיעגועים יתירים וארץ ישראל הוא מדרגת שויתי וגו' וכמ"ש ארץ אשר ד' וגו' תמיד אבל חו"ל דומה כמי שאין לו אלוה כמ"ש בשילהי כתובות (ק"י ב') ר"ל נוכח עיניו רק מארץ מרחק וז"ש אירא דא"י מחכים חכים בל' רז"ל ר"ל הכרה כמו חכים לי' מר לר"פ כי ההכרה מצד החכמה וכן אירא דא"י מוליד הכרת אלהות וההכרה מצד הקירוב ולכך הזהיר מלהוציא יצחק חו"ל ששם אין מקום ליראה רק אהבה.

וז"ש בשבת פ"ט ב' דמחוי להו יצחק הקב"ה בעינייהו שד"ז כי עין בעין יראו ושויתי וגו' לנוכח עיניו הוא מדרגת יצחק כנ"ל והיכולת לזה ג"כ מצד מדת יצחק שהגבורה הוא הצמצום שכביכול מצמצם התפשטות אורו עד שגם שפל אנשים יוכל להשיגו וידוע ד' צילך במדרגה שהוא האדם כן השי"ת כשמתירא ומצמצם עצמו כן השי"ת ואמר בעינייהו כמ"ש עין בעין יראו שהוא ע"י היראה שהוא טהרת הראי' כמש"ל אות מ"ד וכמ"ש בע"ז כ"ח שוריינא דעינא בלבא והיראה מתייחסת ללב כמ"ש יומא ע"ב ב' ע"פ ולב אין: (נד) הקרה נא לפני היום כי הניחוש הוא היפך השלך על ד' יהבך רק חושב דהכל מקרה ובהנהגה הטבעית בזולת השגחת השי"ת שאז תוכל להשתנות רק הכל מקרה טבעי בלא השתנות ביד הש"י ולכך יוכל לידע מה שיהי' זולת הש"י ולז"א בבלעם ויקר כו' לפי שהלך לקראת נחשים לומר שהכל מקרה וטבע ולכן אז"ל בוי"ר פ"א שהוא לשון טומאה ומקרה לילה כי הטהרה הוא מצד סיוע הש"י והשגחתו אבל הטומאה מצד העדר ההשגחה ופותרין לו לילך כמה שירצה בלא סיוע כלשון רז"ל יומא ל"ט ב' (וזה הי' ג"כ הסתת הנחש על העדר ההשגחה הייתם כאלהים כמ"ש במק"א) ואמרו בחולין צ"ה ב' כל נחש שאינו כאליעזר כו' ובתוס' הקשו איך הותרו הם ולק"מ דהם מסרו מקודם הכל להש"י ובקשו מהש"י שיצליחם וכך הוא המדה כמשאז"ל בתמיד במרבה בסחורה כו' ויבקש רחמים כו' שמבקש רחמים שיצליחהו בדרך הטבע דהא בלא הא לא סגי דלא עביד קוב"ה ניסא לשקרי ולכך אז הניחוש מופר וז"ש שם אע"פ שאין ניחוש יש סימן ר"ל לדבר מסומן ע"כ יש בעליו שנותן הסימן כי דבר המסומן אינו מקרה ע"כ.

לכן מציאה שהיא מקרה בלי השגחת בעליו ודבר שיש בו סימן חייב להכריז שעדיין יש השגחת בעליו עליו ולא מייאש ורשאי להחזיק זה לסימן מן השי"ת הנותן הסימן אבל ניחוש ר"ל אמונה גמורה בזה בלבד בלתי נותן הסימן רק שהכל בטבע. והנה מדרגת יצחק שם אלהים ר"ל שהנהגת הטבעית ג"כ מושגחת מהש"י והוא מנהיגה כנ"ל אות מ"א ור"ל שכל המקרים מסודרים ג"כ ממנו ולכך בא נישואיו וזיווגו שהוא השלמת צורת האדם שלו כמ"ש ביבמות ובפ' הבע"י ע"י ניחוש שהוא מקרה וג"כ מאת ד' וזהו הקרה נא שיהי' המקרה ממך וד"ז הוצרך להיותה אחות לבן שמלא ניחושים כידוע דהוא בלעם וכמ"ש נחשתי וגו' והי' צורך אז לתקן ענין הניחושים ולבררם שגם הם מד' כדי לברר רבקה שתהי' הטוב שבהם ולא יהיו רוב בנים אחר אחי האם: (נה) נזם זהב בקע וגו', האף מיוחס לכעס בכ"מ ותכשיט האף ר"ל שאינו כועס ורומז אל הסור מרע כמשאז"ל בברכות (כט) לא תרתח ולא תחטא וזה שוקל מחצית כמ"ש במק"א כי בינוני הוא השמור מן העבירה אע"פ שלא הגיע למדרגת עשה טוב שהוא החצי השני זה נק' בינוני ולכך זהו הנדיבות לב לעשות משכן בהשראת שכינתו הוא ע"י הסור מרע אז יש מקום בלב לקבל הגלוי שכינה שבאה אחר המורא גדול שהוא היראה מקור לסור מרע כמ"ש אנכי פינתי הבית ואז"ל מע"ז ומקום לעבודה שאח"כ שהוא העשה טוב וזה מיוחס להידים כמ"ש ידיך עשוני ולכך תכשיט הידים שהוא שליחות המעשה משקלם י' כמ"ש כל בי עשרה שכינתא שריא והיינו אפי' בלא שום מעשה מצוה כידוע והיינו כי י' הוא שלימות הכללי בכ"מ כמ"ש במק"א ושלימות הכנסת הטוב בלב אחר הוצאת הרע הוא במספר י' ר"ל ממולא בכל חלקיו כמו שהוא מורה מספר י' בכ"מ מספר כללי הממלא הכל והיינו שיהיה שכינה שורה בקרבו עד שלא יצטרך לשום מעשה וכמשז"ל (במדרש בראשית) מה הי' העולם חסר שבת ששלימות המעשה כאשר לא יצטרך לשום מעשה (עמש"ל אות מ"ח) וכל זמן שצריך למעשה הוא חסר וצריך השלמה רק שהמעשה הוא הכנה שהגיעה מביא לשבת כמ"ש (אבות) העוה"ז דומה כו' מי שלא טרח בע"ש כו' ולכך ימי המעשה ז' בהדי שבת שהוא השלימות והג' ראשונות הם כחות המעשה והז' הם הוצאתה מכח לפועל והם עשרה ורבקה במעשה חסד שהוא היפך הכעס ורע לבריות שעשתה הראת קישוטי' בב' אלה דוגמת שבח שרה כבת ז' ליופי שהוא נגד עשה טוב כמש"ל אות נ' שהם ז' מדות ההוצאה לפועל כנ"ל וכבת כ' לחטא כמ"ש באבות: (נו) בא ברוך ד' ברכה הוא השלמות ולכן אמרו שילהי עוקצין דכלי מחזיק ברכה השלום כמ"ש במק"א וארור לשון חסרון כידוע ולכך כנען נקרא ארור כי כנען בידו מאזני מרמה ורמאות היפך התמימות ותמים פי' שלם כי מי שפיו ולבו שוין הוא השלם וכמ"ש בתיקונים תיקון ס' כי ענין עץ הדעת טו"ר שהוא א' בפה וא' בלב ע"ש (וברית הלשון נגד ברית המעור לכן ע"י המילה נקרא תמים כי תיקון זה תלוי בזה וכמ"ש במק"א ע"ל אות מ"ה) וזהו תכלית השלימות כמו שהיו קודם החטא ולא יתבוששו כי הבושה מפניהערמימות שנכנס בתוכו וכמ"ש ז"ל על כי ערום אנכי ומעשה כזו ד"א בפה וא' בלב נקרא אצל רז"ל סוטה כ"ב ב' רשע ערום.

ולכן יעאע"ה שהוא איש תם לא נתבייש לומר הבה וגו' שהוא תיקון אדה"ר כמ"ש תענית ה' ב' יע"א לא מת ולכן הוא היפוכו רמאי והוא בלעם שהי' כחו בפיו ע"י רע שבעץ הדעת לארור ולקלל ר"ל לעשות חסרון שהוא היפך השלימות שהעוה"ב

השלימות ועוה"ז הסר ותכלית חסרונו שנקרא עלמא דשקרא שהוא הרמאות היפך אמת ליעקב ועוה"ב שהוא עולם האמת לחלקו של יעקב כמשז"ל ומצד זה של שקר ורמאות דא' בפה ואחת בלב נמשכים כל הרעות וחסרונות כמ"ש כי ביום אכלך מות וגו' שהוא תכלית החסרונות כי כל שקר פוסק כמ"ש (משלי) ועד ארגיעה וגו' וזהו מיתה והעדד משא"כ הלב נחלה בלי מצרים וכשפיו ולבו שוים אין לו הפסק.

ולכך הלכו לקראת נחשים שזה מעשה הנחש בעה"ד כנ"ל וכן ענין הסתתו כל הסתה הוא שמרמה לחבירו והיא א' בפה וא' בלב. אבל ביעקב נאמר לא נחש ביעקב וזה ענין הניחוש שהמעשה עצמה אין בו שום איסור אם ע"י השי"ת כדרך שאמר אליעזר כמש"ל אות נ"ד רק כשהכונה רע ולכך אליעזר שהוא בכלל ארור מכנען שהוא רמאות כנ"ל הוא המתקן ענין הניחושים ותיכף שראהו לכן אמר פניתי הבית מע"ז כי הוא גילה ובירר שהניחושים מהשי"ת וממילא נתפנה ביתו מע"ז ולכך אמר לו ברוך ד' שמעתה יצא מכלל ארור לברוך וזה שאז"ל שהוציאו כו' שלכן הוא המוציאו שע"י שנתפנה מע"ז ע"י אליעזר נתברר שאליעזר מוציא מכלל הנחשים הרעים וזה הי' בעת שליחות לקדש רבקה ליצחק והודה שאין הוא מתדבק בברוך כמשאז"ל כי דבקות איש ואשה גם מצד החומר כמ"ש והיו לבשר אחד ויצחק גם מצד החומר ברוך משא"כ אליעזר מצד החומר ארור ולכן מלתא דמגניא בי' קדים אמרה שלא ישאלו למה לא נשתדך הוא רק שאין החומרים דומים כי חומרו עבד וגו' והיציאה הוא בצורה מצד החכמה שקיבל מאברהם אבינו שהי' מלא חכמה כמשז"ל (אבדר"נ פנ"ג) ב' כליותיו כו' ואמרו דולה ומשקה כו' ורמאות הוא ג"כ חכמה רק שהוא נקרא חכם להרע וחכמת האמת הוא תיקון של שקר ואז"ל איזהו חכם המכיר את מקומו שזהו במדרגת אמת וכמ"ש במק"א ולכך אז בעת השליחות הי' בירור תיקון הצורה שלו ומצד החכמה שהי' מכיר מקומו: (נז) ואפנה על ימין או על שמאל, כי בכל דבר יש ב' קצוות ואמצעי ורבקה צריכה שתהי' בעלת חסד (כנ"ל אות נ' דזהו זיווג ליצחק ע"ד שאמרו בפ' במה מדליקין (ל"ג ב') מאי דמחי ר"א מסי ר"ש) כנסיונו של אליעזר והוא בכלל נקרא צד ימין בכ"מ והנה הימין עצמו ג"כ חלוק לג' אלו ככל בעל גבול והם אהבת הקב"ה מדרגת אברהם אוהבי, ואהבת התורה מדרגת יצחק שהוא קבלת עול כמ"ש בספ"ב דברכות (י"ז) ע"פ אלופינו מסובלים שהוא דוגמת יסורים ובפ' חלק מטעינו מצות ויסורין וכן נקרא עול תורה כמו עול מלכות שמים שהוא היראה וכן תורה בגימ' ירא"ת וכן נקרא בפסוק יראת ד' ולשון רז"ל בכ"מ משה מפי הגבורה שהתורה מצד הגבורה וכמשז"ל בפ' הנזקין (נה) דאשרי מפחד בד"ת כתוב מדרגת פחד יצחק וזה שאז"ל (תענית) הוריד הקב"ה טל של תחי' כו' בעת מ"ת כי תחיית המתים מצד הגבורה שלכן נאמר בברכת גבורות וכן התורה מצמצמת הנהגת אדם והליכתו כמדת הגבורה.

ואהבת ישראל מדרגת יעקב שהוא כולל נפשות ישראל כידוע וכל חשקו להעמיד שבטים כמשאז"ל שזה ענינו לברר אומה שלימה קיימת לעד מכירה אלקותו כמש"ל אות מ. והם קוב"ה ואורייתא וישראל כולה חד כמ"ש בזוהר רק נחלקו לב' קצוות ואמצעי.

ונגדם בפסולת האהבות תאות ניאוף לימין וכן שה"ש שמלא אהבת ה' משל לתאווה זו בקדושה והוא ישמעאל פסולת דאברהם. ותאות אכילה ושתי' לשמאל שתאווה ראשונה נקרא ג"כ טוב לאחרים משא"כ אכילה ושתי' רק טוב לעצמו וכן נמשל לה התורה לכו לחמי בלחמי ושתו וגו' ולכן אמרו ביצחק ציד בפיו קופרא טבא לפומי' ואז"ל ג"כ על שאלות בד"ת כיצד מעשרין כו' והמכוון א' וזהו תאות לוט כמ"ש וישא וגו' כי כולה משקה ואמרו נשקה את אבינו וגו' שהוא ראש התאות שלו לענג גופו באכילה ושתי' ולהטיב לעצמו לבד שלכן נתחבר לסדום שהיו רעים לאחרים רק שמזה בא לתאווה האחרת כמ"ש בסוטה (ז') הרבה יין עושה כי באמת כל התאות מחוברות, ובקו האמצעי הוא תאות הממון ורכוש שעל ידו משיג אלו ב' קצוות התאות (וכן ישראל נמשלו בפ' ג"ה (צ"ב) כסף אלו ישראל ואמרו ביעקב שממונו חביב עליו מגופו שנשתייר על פכים קטנים הם נפשות קטנות מישראל וכמ"ש במק"א) והוא לבן כמשאז"ל למה רץ ועל מה רץ וכו' ורבקה אחות לבן קו האמצעי דתאווה דקדושה דוגמת שרה שהיתה קו אמצעי דגבורה הטובה (ע"ל אות נ') ולכך רבקה אוהבת את יעקב (קו האמצעי) שהוא אהבת ישראל והמשפט ללכת תחלה אל קו היושר וז"ש חסד ואמת את אדוני אמת הוא קו האמצעי אמת ליעקב וחסד ימין ר"ל אמצעי שבימין.

ואם לאו ואפנה וגו' ודרז"ל על ישמעאל ולוט והיינו כנ"ל: (נח) היי לאלפי רבבה, כמ"ש בזוהר ויצא דברכת ד' אין פחות מאלף ע"ש כי בסדר המספרים בלה"ק אלף חוזר למספר אחד להיות נמנה י' אלף ק' אלף אבל מספר ק' אינו נמנה י' מאות וק' מאות והברכה הוא תכלית הריבוי שיוכל הכלי לקבל ומילוי' כמ"ש בשמן דאלישע וכלשון רז"ל כלי מחזיק ברכה ורבויו מספר האחד עד אלף אחד ולכך זהו ברכתו ולכן מילוי א' אל"ף שזהו מילוי הכלי שלו אבל רבוא אינו שם מספר רק ל' רבוי כי עשרה בכ"מ הוא מספר שלם וממולא הממלא וכולל הכל מראש עד סוף וכנ"ל אות נ"ה לכך שלימות הרבוי י' אלפים ואלף הוא סוף המספר ורבויו ושלימותו ולכך לא נמצא יותר משרי אלפים ולא שרי רבוא שזה תכלית הרבוי והוא מדרגת המלך כמ"ש לדהע"ה אתה כעשרת אלפים מעמנו וחרה לשאול כמ"ש לי נתנו האלפים ולו הרבבות ועוד לו אך המלוכה והם ברכו לרבקה שתכלית הברכה יהי' ברבוי ואז"ל אלופים מעשו ורבבה מיעקב כו' כי השרים הם לפי שעה וביד המלך להעבירם משא"כ המלך קיים לעד בסוד דוד מלך ישראל חי וקים ולכן עשו שהוא רק בעוה"ז נקרא אלוף לשון שר אלף שהוא בתכלית הברכה של עוה"ז אבל אינו מדרגת מלך הקיים לעולמי עד (וכן שאול שלא נתקיימה מלכותו לעד מפני שלא הכרית אלופי עשו לכך לו נתנו האלפים) כמ"ש כי בי מלכים ימלוכו שתורה כתיב בה מדרגת אמת ליעקב וקיים לעד גם בעוה"ב שהוא תכלית השלימות והרבבה כנ"ל ולכך אין עשו נופל אלא ביד זרעו של יוסף שהוא המושל בכל ארץ מצרים מושל ר"ל שר ואלוף (וכמ"ש במק"א על המלוך תמלוך אם משול תמשול וכמ"ש והיתה לד' המלוכה וגו' לעתיד יהי' קיים אבל כעת שיש גוים שיהיו לחרפות ולדראון וכליל יחלוף רק ומושל בגוים שאינם קיימים לעד) והוא דוגמת אלף וכמ"ש במק"א על ענין משיח בן יוסף שבמדרגת מושל ויהרג ואין לו קיום לעד רק לדוד שחיים שאל וגו' לו ניתן החיים לעד ויוסף בקדו' נגד עשו כי יוסף הוא ע"ש ודהמע"ה שבת כידוע לבאים בסוד ד' וכמ"ש במק"א ורז"ל המשילו בע"ז (ה) עוה"ז לע"ש ועוה"ב

לשבת (ולכן צחות לשון רז"ל בספור מעשה דפ' כל כתבי ושבת קי"ט א) יוסף מוקיר שבי אע"פ שמעשה כך הי' ידוע כי כל דבר אינו במקרה והזדמן רק הכל רמזים עליונים רומז למ"ש (ישעי' י') אפרים לא יצור את יהודא ואכמ"ל (בביאורו) וכן אז"ל עוה"ז לעשו ועוה"ב ליעקב ולכ"א בפד"מ (נ"ו) גוי ששבת חייב מיתה כמ"ש על ברכת ד' היא תעשיר זה השבת שהוא עשירות ורבוי בברכה והיינו מספר, רבוא מדרגת שבת מלכתא כנ"ל ואינו לחלקו של גוי ולכך גמלא אזיל למתבע קרנא כו' שהוא חיים שאל כו' חיים נצחיים.

גם חיים שלפי שעה שהיו לו גזיזי ליי' דנתחייב מיתה ולכ"א יפול מצדך אלף ורבבה מימינך כמשז"ל (שבת פ"ח) למיימינים אורך ימים איכא חיים לעד במדרגת רבבה אבל למשמאילים רק עושר וכבוד שכר העוה"ז שהוא רק אלף: (נט) ויקח אשה ושמה קטורה כמשנת"ל אות מ"א כי כל הנהגות אברהם חוץ לדרך הטבע דוגמת רחב"ד מי שאמר כו' לחומץ כו' ומצד זה היה מברר השגחת השי"ת ומאחר כי זלע"ז ממש הוא ע"י שנמצא ג"כ הנהגה כזו שאינה טהורה שהרי זה יסוד הבריאה שיהי' העלם ולא בירור גמור שא"א להכחישו כדי שיהי' מקום להבחירה ולכך הוכרח להמצא כשפים שאז"ל בחולין (ח) שמכחישים וכו' וזה נגד הנהגת הנסים וכמ"ש המצרים למשה תבן אתה כו'.

ולכך כמו שמצד אהבה הקדושה של אברהם הוכרח להיות לעומת זה אהבה רעה דישמעאל כן מצד מדרגתו בנסים הוכרח להיות מצדו לעומת זה כשפי בני קדם (שהם המפורסמים בכישוף כמ"ש ועוננים מקדם). ולכך ויוסף וגו' ואז"ל היא הגר שקשרה פתחה מזנות כי מצרים מלא זימה כמ"ש ז"ל גבי שרה ומלא כשפים כמ"ש תבן כו' כי מקום הכשוף במקום הזימה שלכן הכשוף מצוי בנשים כמשאז"ל ואמרו בפ' חלק (ק' ב') בשם בן סירא בת לאבי' מטמונת שוא כו' ע"ש כי הזימה הוא השתקעות בחומר ארציי ומצדו הכשוף כמשז"ל ששולט רק בארץ ולא באויר (מעובדא דשמעון בן שטח) לירושלמי חגיגה המובא ברש"י סנהדרין מ"ד ב') ולא במים וכמ"ש בס"פ ד"מ (סנהדרין ס"ז ב') (דבדקי אמיא) וכשפים דוגמת אשה זרה ובמותר דוגמת ספר יצירה שאמרו בפ' ד"מ (שם) דפטור ומותר וגם בזה אמרו קדש עצמך במותר לך וכן אמרו בפ' עשרה יוחסין (ע"א א') בשמות לכן אמר ב"ס בפ' חלק (ק' ב') בנערותה שמא תזנה בזקנותה שמא תעשה כשפים כי עצם הכשפים רע לבריות כמ"ש בסוטה (כ"ב) אלמנה שובבית בעלת כשפים שהוא נגד גמ"ח כמש"ל אות י"ג וזה היפך הזנות וכמ"ש בבראשית רבה פ"ע שבני קדם היו גדורים בעריות ע"ש ולכך מלאי כשוף ולכך רק בזקנות כשכלה התאוה אבל מ"מ אינו אלא בגוף שהי' מלא זימה בבגרות שנמשך מן הזימה כמו שהנהגה הנסיית נמשכה מתוקף האהבה להש"י הקודמת כמ"ש במק"א כן לעומת זה ולכך ואברהם זקן אח"כ בזקנותו ויוסף וגו' ולבני וגו' וישלחם ואחר העקדה שנתכלל אברהם ביצחק כמ"ש בזוהר בענין הן יראת ד' היא חכמה מדרגת אברהם כמש"ל ט"ו) ואחר נישואי והשתלמות צורת יצחק כנ"ל דמשלו ז"ל כשפים לתבן וכן המשיל הכתוב נבואת שקר נגד נבואת אמת מה לתבן את הבר כמ"ש במק"א כי חכמה מאברהם ונבואה מיצחק (כמ"ש (שמואל א' ט') לנביא יקרא לפני הרוואה והוא יראה המיוחס לראי' כמש"ל כ"פ) ותורה (דכתיב בה אמת) ליעקב וכמו שהתבן נושא הבר כל זמן הגידול כן השקר

נושא לנבואת האמת כי יראת העונש ופחד מיסורים הוא יראת השקר כי כל עוה"ז שקר ועלמא דשקרא וכן יסורין כי האמת שהוא הקיים לעד הוא רק טוב.

ומ"מ היא מדרגה לבוא ליראת האמת וכן אז"ל הכל מסייעים לבנין ביהמ"ק אפי' שדים ר"ל שמהם נמשך היראה כמ"ש מפחד בלילות וזהו ענין ביהמ"ק כמ"ש (ודברים) למען תלמד ליראה. והשמיר הובא ע"י אשמדאי כמ"ש בפ' מי שאחזו (גיטין ס"ח א) ר"ל שמנסר אבנים לבנין דוגמת יסורים מנסרים אברי הגוף להיות ראויים להשכנת שמו ית' וכמ"ש במק"א אבל אחר שגדל הבר התבן נזרק וכן בהשלמת יצחק ומדתו אז ויוסף וגו' וישלחם.

והגר המצרית היא המולידה הזימה והכשפים ובבגרותה הולידה ישמעאל שמלא זימה וזה ה' קודם לידת יצחק ועקידה שעדיין לא נתבררה אהבת אברהם בכל הנסיונות וישמעאל הוא הפסולת שמצידו לכך היו אז הנישואין ע"פ שרה המולדת יצחק וע"פ הברור עמש"ל אות ל"ח ומ"ז אבל בזקנותה שכבר הולידה הזימה נקראת קטורה שנשמרה מעכשיו מזימה בזקנות שכבר יצא ממנה והולידה עכשיו בני קדם מלא כשפים וזה ממש היפך ממדת אברהם כנ"ל שהוא היפך גמ"ח לכך אז"ל ויוסף ע"פ הדבור שדבר זה הוא מצד השי"ת שזלעו"ז עשה אלהים לכן אז"ל בזבחים (ס"ו) ושמה יוחני ע"ש כי יוחני הוא שם לכח הכשפים כמ"ש במק"א עמ"ש במנחות פ"ה א' מכשפי מצרים יוחני וממרא שיוחני כשפים שמצד האשה כמ"ש בסוטה (כ"ב) יוחני בת רטיבא ע"ש (ויוחני בגימ' פ"ד כמ"ש במק"א על פ"ד שנה שלא ראה יעקב קרי שבמספר כך הוא העדר הזימה שמצד הזקנות) שהיא אשה וממרא שמצד האיש ואכ"מ: (ה) תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק.

כי ד' עולמות רואה האדם בחייו בעוה"ז ולאחר מיתה בג"ע, ולאחר התחי', ולעוה"ב. ועי' במדרש הנעלם (זוה"ק פ' חיי קכ"ט א') כי אברהם ויצחק הם עוה"ז ואחר התחי' וכן יסדו תח"ה בברכת אתה גבור כמש"ל אות נ"ז כי ד"ז מצד יצחק ועמש"ל אות מ"ט שאני אמית ואחי' מחצתי וארפא מצד יצחק וב' אלה הם בגופות אבל ג"ע ועוה"ב בלא גוף נגד יעקב לא מת וכן דוד מלך ישראל חי וקים כי המיתה רק לגוף (וכן בתח"ה הנער בן מאה וגו' ולעוה"ב יעדרו הגופות) וג"ע נגד יעקב שהוא תיקון אדה"ר שנתגרש מגן כמש"ל אות נ"ו ולכך אז"ל וירח וגו' שנכנס עמו ריח ג"ע ונגדו הגיהנם שנכנס עם עשו כמש"ל והוא קו האמצעי בין עוה"ז לתח"ה ודהע"ה שהוא מדרגת שבת מלכתא מדרגת עוה"ב כמ"ש פ"ק דע"ז כידוע וכמ"ש בברכות (סופ"ב) שנהנין מזיו השכינה הוא מדרגת מלכת בית דוד כידוע ולידת אברהם יצחק ר"ל עוה"ז לתח"ה הלידה ההוא הוא ע"י המיתה שבינתים ר"ל כמו דרך משל קו ימין וקו שמאל ונקודה אמצעית אם נאמר קו ימין הוליד והמשיך קו שמאל ע"כ הוא על דרך נקודה אמצעית שעדי' הוא הימין וממנה ולהלאה הוא השמאל והנקודה עצמה הוא הלידה של ימין לשמאל וכך הג"ע הוא הלידה של עוה"ז לעולם התחי' וטל של תחי' הוא מג"ע ובמדה"נ (זוה"ק תולדות קל"ז ע"א) שהוא מעצם לוז והוא שם העיר שאין מתים בה כמש"ל (סוטה מ"ו ע"ב) ולוז באילן אמרו בכורות ה' א' כנגד תרנגולת והיא נדרשת בהרואה (נ"ז) תרביצא נאה וגילה ר"ל ג"ע ואכמ"ל) שבשדרה (כידוע לי"ח ששדרה הוא מדרגת יעאע"ה) שאין

נהנה משום סעודה רק ממלוה מלכה ר"ל שאינה לתיאבון כמ"ש בפ' כל כתבי דמה שהוא לתאוה נקרא שקר כמ"ש (משלי כ' י"ז) ערב לאיש לחם שקר אבל הפכן אמת והוא מדרגת יעקב והוא המביא חיים כמ"ש בפ' חלק (צ"ז) מאתרא דשמי' קושטא וכן כשאהבה מולדת יראה אותה לידה הוא מדרגת אמת ר"ל שהאהבה אמת שלולא כן א"א שתוליד יראה וזהו תולדות יצחק ב"א אברהם הוליד וגו' שזה עצמו הוא התולדה של יצחק ר"ל ענין זה דאברהם הוליד וגו' ענין ההולדה הוא עצמו תולדות יצחק דהיינו יעקב קו האמצעי וד"ז בסוד החיות רצוא ושוב שיצחק חוזר ומוליד כח התולדה שלו מה שאברהם והוא המוציאו לפועל גמור מה שבקדם הי' בכח עכשיו נתברר בבירור גמור שיש מדת אמת בעולם כאשר נשתלמה היראה הבאה אחר האהבה יצא מדת האמת לפועל גמור: (סא) ויתרוצו הבנים בקרבה.

כי תכלית העבודה להגיע למדרגת לבי חלל בקרבי שאז"ל (סופ"ק דב"ב) שהרגו ליצה"ר ולזה זכו אבותינו בסוף ימיהם כמ"ש בתדב"א חיים שלא בצער ושלא ביצה"ר וכו' וע"ז א' (תנדב"א) חייב כ"א לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי שכפי ערך מדרגת נפשו (הכלולה בנפש האבות) יגיע למדרגה זו של הריגת היצר שעלי' אז"ל בסנהדרין מ"ג ב' כל הזובח יצרו וכו' כמשאז"ל בוי"ר שקרבן תודה אין בטל לעת"ל שזהו על זביחת היצר שיהי' לעת"ל כמ"ש שילהי סוכה (ב) וזהו קבוץ גליות עיקר שאמרו בספ"ק דברכות (י"ג) ויציאת מצרים שהיא התחלת הכניסה לחלק ד' מדרגת אברהם טפל כמ"ש יעקב אשר פדה את אברהם שנגד אברהם הוא יציאת מצרים כמ"ש במק"א וכמ"ש (פסחים פ"ח) לא כאברהם שקראו הר וזהו בית ראשון שאמרו בפרק חלק אלו היית התם כו' שהי' תוקף היצה"ר עד"ש בסוכה (נ"ב) צדיקים נדמה להם כהר.

ולא כיצחק שקראו שדה. נגדו בית שני שאמרו ביומא (ס"ט) שבטלו יצרא דע"ז (שזה הי' יגיעת אברהם אבינו בכבשן וכן בעקידה להיות כל עבודתו רק לשם ד' אבל יצחק גבור כובש יצרו בתאוה וזה עבודתו כמ"ש שם דהניחו יצרא דעבירה רק נקרינהו לעיני' כמש"ל אות מ"ד על ותכהינה עיניו וזהו שדה שנרמז בכ"מ למקום התאות וכמ"ש כי בשדה מצאה.

אלא כיעקב שקראו בית המוגדר ומשומר מכל ונגדו בית ג' שאז יהרג היצה"ר ויהי' קבוץ גליות מכל האומות ר"ל כל מיני מדות וכחות רעות לא יהי' לישראל שום אחיזה בהם. וזהו הדרך להגיע להריגת היצר מתחלה באהבה ויראה ואח"כ בא הריגת היצר כמ"ש בתיקונים דאוי"ר הם תרין גדפין שע"י אורייתא פרחת לעילא ר"ל פורח למעלה למקום החיים אמיתיים ולעליונים שאין שם יצה"ר כמשז"ל ע"י אותן כנפים כשיש לו באמת, ולכך נאמר הלא אח וגו' ואוהב וגו' כי יעקב הוא הריגת היצר והוא כולו טוב ולב חכם לימינו ועשו כולו רע לב וגו' לשמאלו היינו שאין לו יצ"ט כלל וכמ"ש פ' ב"מ (ל"ג) כל מה שעושים לטובת עצמם שהוא העומק רע שכנגד עומק טוב וכד"ש במצרים שקודם אבודם ויכבד וגו' שניטל מהם הבחירה ומחשבה טובה לגמרי שכבר הגיעו ברשעותם לעומק הרע ואז הוא גמר האבוד וכן יעקב סוף הטוב ועומק טוב ועשו סוף ותכלית הרע ושניהם במקום א' בלב מדרגת יצחק וכמ"ש ביומא ע"ב ב' דיראה בלב

עשו בכור ללידה שהיא היציאה לפועל כבריייתו של עולם ברישא חשוכא כמ"ש שבת ע"ז ב' והיינו כמש"ל אות ל"ג כי בצד הפסולת השמאל הוא ימין וקודם ועוה"ז של עשו שהחושך גובר בו והוא קודם אבל ביצירה שהוא עלמא דאתכסיא ומחשבת הבריאה והריון העולם הימין קודם.

ולכך כל עניני יעקב ועשו מתחלת היצירה שאינם באים מצד הבחירה בעוה"ז והיגיעה רק עצם היצירה זה טוב וזה רע ולכך ואוהב וגו' בבטן עקב וגו' ולכך ויתרוצצו הבנים בקרבה. שעודם בקרבה היו מתרוצצים והפכים וזשא"ל בבטן וגו' וממעיק וגו' וכדרז"ל: (סב) ויקרא שמו יעקב.

שם זה מורה על ע"פ כמ"ש ב"מ ל"ג ב' שזה להוראת ידו אוחזת בעקב שאז"ל מי תופס המלכות אחרינו כו' אבל בעה"ז אין לו שליטה זהו כשאין הקול קול יעקב בתורה משא"כ ת"ח אין הידים ידי עשו ונקרא ישראל כי שרית וגו' על שרו של עשו יש לו ניצוח גם בעוה"ז וזה הוא מצד יצחק כמ"ש ויאהב יצחק וגו' כי עשו הי' הנגלה טוב כמשאז"ל על כי ציד בפיו וכמ"ש בפ' ב"מ (ל"ג) תקנו שווקים ומרחצאות רק שהוא לענג עצמן ע"ש והיינו א' בפה וא' בלב היפך יעקב כנ"ל אות נ"ו ומצד זה הי' הבכורה שהוא הקדושה מרחם וכמ"ש בפ"ק דב"מ במעשה לעשו שאע"פ שהוא הפסולת מרחם כנ"ל אות ס"א זהו מצד ההריון והנעלם אבל נגלהו הי' נראה קדוש מרחם וכמ"ש פושט טלפיו כחזיר כו' שהרגל מורה על המעשה והסימן השני מעלת גרה שהוא שלימות האכילה מורה על הפנימיות ולכך ע"י הלעיטני וגו' שהוא סימן טומאה דאכילה כמשז"ל פער פיו כגמל כו' ופי' גמל מבקש שאינו שלו כצחות לשון רז"ל (בב"ק) גמלא אזיל למתבע קרני וכו' ובסנהדרין (נ"ב א) על נדב ואביהו נפיש גמלי סבי דטעיני כו' והיינו שהוא רצה לגנוב דעת גם בשלימות הפנימיות וליקח גם עוה"ב וז"ש האדום האדום ב"פ כמ"ש בבר"ר פ' ס"ג עדשים יש בו אבל ושמחה (וזהו כגלגל שכאשר הוא מלמטה מורה שיתחיל לעלות למעלה היינו שמצד מדת האודם הוא האבל ויסורים וכן מצדו השמחה והישועה שאחר היסורים כמש"ל אות מ"ט וזהו ב"פ אדום שחפץ עשו שחשב גם הוא דוגמת יצחק ויזכה גם לישועה ותח"ה ואז המשפט דאודני דהוה לי' גזוזי מיני' שנלקח ממנו גם הבכורה במעשה וזה ע"י שתוכ"ד אמר אני הולך למות ואז"ל שכפר בתח"ה שהוא מצד הישועה של אדמימות כנ"ל אות ס"ו) מכר גם הבכורה וזהו ביום שבא עיף ואז"ל שעבר על ע"ז וג"ע וש"ד היינו שנעדר ממנו גם שלימות המעשה וז"ש מכרה כיום ר"ל כפי היום הזה שאתה נעדר גם מטוב נגלה, ולכך אז מת אברהם שהוא ממש ההיפך עשו כמש"ל אות נ' כמ"ש בזהוה כי יצחק אהבו שהוא מסטרא דילי' ע"ש ולכך רבקה שהיתה ג"כ ממדת אברהם אהבה יעקב כנ"ל אות נ' רק ממדת יצחק שהוא מדת המשפט נמשך האהבה לעשו מפני הציד שבפיו במעשה והמשפט להיות הכל לפי המעשה הנגלה וכמש"ל אות נ"ז כי התורה מצד יצחק שהיא המגדרת המעשה וכל העונשים רק ללאו שיש בו מעשה ולא כשאין מעשה (ולכך כשקול יעקב בד"ת ג"כ מדרגת יצחק אז אין הידים שרומז לכלי המעשה דעשו שולטים) ולכך ויקר"א רק מצדו דיצחק שמו יעקב שהוא בעקב וסובל יסורים בעוה"ז שמצדו היסורים בעוה"ז וכן מצדו הישועה בעקב ובסוף כנ"ל אבל עשו שהוראת שמו עשוי ונגמר כפירש"י ור"ל על הנראה מטוב המעשה זה נקרא משניהם רק שהי' כולו כאדרת שער השער הוא מותרות

הגוף והוא הי' כולו מותרות שגם מעשה הנראה טוב שלו הי' רק להנאת עצמו כמ"ש בפ' ב"מ ל"ג ב' ומלא מותרות ורע: (סג) אל תרד מצרימה וגו' גור בארץ הזאת, כי מצרים ערות הארץ מלא זימה כמשאז"ל ופלשתים הפך ממצרים וכמשז"ל גבי שרה וכן הוראת השמות מצר ים ופלשת ים פלשת לשון פילוש והרחבה היפך המצר וים הוא נגד התאווה כמ"ש במק"א ולכך נאמר לעתיד תהיה מצרים שלישי' כו' לעלות לרגל היינו כמ"ש (יומא ע"ב) ונחל יוצא וגו' והשקה את נחל השטים הוא נחל של זנות כמשאז"ל (זוה"ק סו"פ ואתחנן) אז יהי נרפא שיהי' יוצא מבית ד' וכמ"ש במדה"נ בסוד לבן שהוא יצה"ר שלאחר התחי שג"כ לא יתבטל לצורך פ"ו רק לא יהי' מנוול ע"ש (אבל פלשתים הם הנלחמים עם דוד שהוא היה מעין עוה"ב שנרפא אצלו נחל השטים כמ"ש במק"א ופלשתים הפכו.

וז"ש בברא"ר פ' ס"ד שגזרו על הנוה שבגרר עד נחל מצרים מפני שהיא נוה רע ר"ל שאין לו קיום לעולמי עד משא"כ מצרים כנ"ל) וכבר נז"ל אות ס' ובש"מ כי המיתה והתחיה שניהם מצד יצחק כמ"ש אני אמית ואחי' (אני הוא השכינה כידוע וזה מדרגת יצחק כמש"ל אות נ"ג על דמחוו להו יצחק הקב"ה בעינייהו שזהו מדרגת השכינה אני ד' שוכן בתוך בני"י ונוכח עיניו וכמשאז"ל בברא"ר שכון בארץ שכן השכינה בארץ ור"ל שהתחי' שהוא נקיון התאווה כנ"ל מצדו וזהו בישועה שבאה אח"כ והמיתה בעוה"ז שהוא רגע אותה התאווה וההרחק ממנה לגמרי בעוה"ז הוא ג"כ מצדו כידוע שיראה הוא היפך התאווה כמ"ש כי אמרתי רק אין יראת וגו' וכמש"ל כ"פ ולכך נאמר לו בעת הרעבון שמורה על העדר השלימות ושהוא בעוה"ז עדיין אל וגו' גור וגו' כנ"ל (וי"ל פ"א ג"כ גור לשון יראה ומגור כנ"ל) וז"ש ויהי כי ארכו לו וגו' כמ"ש בברא"ר אריכות ימים מבטלת שאריכות ימים הוא היפך המיתה (שרומז בכ"מ אל השתקעות בתאות כמ"ש לאדה"ר ביום אכלך מות תמותו וכמש"ל כ"פ) רק העדר התאווה לכך והנה יצחק וגו' מעין לעת"ל שכאשר נזבח היצ"ר אז התאווה מתוקנת.

וז"ש בשנה ההוא מאה שערים וגו' כמ"ש שילהי סוטה (מ"ח.) הזנות כילה הכל כי השתקעות התאווה נוטל הברכה מפירות כמ"ש בפ"ק דסוטה זנותא בביתא כי כו' וכמ"ש (משלי ו') בעד אשה זונה עד ככר לחם ובשנה ההוא שהיה תכלית הפרדו מהשתקעות תאות הי' תכלית הברכה בתבואה, ובלחם אשר הוא אוכל (שג"כ נקראת האשה בו כי ב' התאות א' וכאשר זו נקי' גם זו והברכה משתלחת גם בזו ר"ל ברכת ה' היא תעשיר זה השבת כדרז"ל שהוא תכלית השלימות א' מס' בעוה"ב אז עונת ת"ח: (סד) וילך הלוך וגדל.

שלא היה לו נפילה כלל כידוע דבכל עלי' למדרגה עליונה יש נפילה קודם כמ"ש הבעש"ט על פסוק שבע שבע יפול צדיק כי כך סדר הבריאה קיץ וחורף יום ולילה שר"ל חושך ואור לא ישבותו ובין כל יום ויום לילה בינתים וכן בין כל קיץ וקיץ אבל לעת"ל יהי אור הלבנה כו' שלא יהי' נפילה כי הנפילה מצד שיש עוד רע בנפש אבל לעת"ל יהי' זביחת היצ"ר כמ"ש שילהי סוכה, וד"ז ההבדל בין תח"ה לעוה"ב כי עוה"ב הוא השביתה מיגיעה והוא עד תכלית המדרגה שיכול לילך ולא יותר וכמ"ש מי שלא טרח כו' וכמ"ש ברכות י"ז א' צדיקים יושבים ר"ל ולא מהלכים למדרגה יותר ועטרותיהם.

שהכינו בעוה"ז עטרת מלכים כי עוה"ב מדרגת מלכות מדרגת דהע"ה כנ"ל אות ס'. בראשיהם.

ראש הוא מדרגת המלוכה כענין ראשי אלפי ישראל וכן ודוד בא עד הראש כמ"ש במק"א אבל בתח"ה שהוא מדרגת יצחק כנ"ל שם יש עדיין הליכה למדרגות כפי מה שהוא מוכן שלכן הן בגופות כי ברוחני אין מהלך כמ"ש (זכרי' ג') ונתתי לך מהלכים בין העומדים והיינו הגוף הגם שהוא נקי בתכלית מ"מ מושך אחריו קצת חסרון מצד שהוא ח מרי וכמ"ש במדה"נ (זוה"ק תולדות קל"ז ע"א) שגם לאחר תח"ה יהי יצה"ר רק לא מנוול כבקדמיתא (משא"כ בעוה"ב) ומצד הזה כבר יש מקום למהלך למעלה כמו ששמעתי על לא אוכל עוד לצאת ולבוא וכן שמעתי ע"פ בזאת יבוא אהרן אל הקדש בפר בן בקר לחטאת חטאת מורה לשון חסרון ומצד הזה הוא מעלה וביאה אל הקדושה וכמ"ש אני את דכא או דכא אתי ועולה למעלה ואכמ"ל.

רק שאז אין מקום לנפילה שאין רע גמור כמ"ש ופרה ודוב תרעינה וגו' (ישעי'). וזשז"ל זבל פרדותיו של יצחק פרד לשון הפרדה כי הפרד אינו מכלל הבריאה כמשאז"ל (פסחים נ"ב) שנברא בביה"ש כמו המזיקין (ור"ל ביה"ש הוא זמן התחי' אז הוא ג"כ מכלל הבריאה שאז הוא מקום העבודה בהעדר היצר שאז הוא העבודה של ככל לבבך בשני יצריך ואז נגמר הנה טוב מאד שנאמר בסוף יום הששי ודרז"ל זה יצה"ר זהו בביה"ש דיום ו' שהוא סמוך לשבת שהוא עוה"ב אז גם היצר והרע מכלל הבריאה משא"כ לעוה"ב אין לו מציאות) ואז"ל על ענה הוא פסול והביא פסולים לעולם (ובאים ממזרות שר"ל תוקף התאוה אף לשאין מינם ואז היה יצחק נקי מתאוה כנז"ל אות ס"ג) שהותר בה מעין תח"ה) ואמרו זבל פרדותיו ר"ל המאוס מתוך המאוס ותכלית היצר כבר הוא טוב אצלו יותר מכספו וזהבו ר"ל אהוי"ר ותוקף העבודה של אבימלך שהרי הלוך וגדול ואין לו נפילה כלל: (סה) ויחפרו עבדי יצחק וגו'.

עבדי רומז לעושי עבודתו לאברי העבודה והיגיעה שלו כמ"ש"ל כמה פעמים כי ד' מדרגות הם לתכלית השלימות שהם אברהם יצחק יעקב ודוד. ובאברהם ויצחק הי' פסולת עשו וישמעאל היינו שעדיין יש בזה פסולת אהבה ופסולת הגבורה שהוא רע גמור וגם הם מכנים עצמם לזרע אברהם וזרע יצחק אע"פ שבאמת אינו כן כמשז"ל (נדרים ל"א) הנודר כו' כי ביצחק כו' אבל מ"מ הם טוענים כן ולכך רבו לנו המים על אלה הב' בארות ומעיינות אותם המדות ומדרגות לדורות שכ"א מישראל שיש לו מדת אהבה הוא מא"א וכן כולם וכ"א מאבות הי' ג"כ כלול מכולם.

ועל הא' נאמר עשק לבד שטענו שגם להם עסק זה אבל על הב' נאמר שטנה כידוע דס"מ שר של עשו הוא המסטיין לישראל וכמ"ש אם אין הקול כו' הידים כו' כי הם ג"כ לשטן לישראל (ואמר בשלישי ויעתק כו' כי זה מדרגה אחרת ממש עמש"ל אות ס"א לכ"א ויעתק שנעתק למק"א) אבל באר ג' רחובות נגד יעקב שהוא בהרחבה כמ"ש שבת קי"ט ב' נחלה בלי מצרים בזה אין טענה לאו"ה כי הוא מדרגת אמת שתוכו כברו איש תם כפירש"י וזה אינו באו"ה (ועי' בשמו"ר פט"ו ובתנחומא חיי ע"פ השם עבים רכוכו מלך בו"ד כו' כסף וזהב אבל הקב"ה כו' עבים).

כסף וזהב ר"ל אהבה ויראה כידוע שהם היסודות הראשיות והרכוב למלכי רבנן עובדי ד' מלכי ב"ו אבל השי"ת אינו מסתכל על זה אלא על הסוף מדרגת יעקב מובחר שבאבות וכמ"ש במק"א כי אור וחושך אברהם ויצחק ועמו ענן יעקב ואכמ"ל. וזהו כי עתה הרחוב ה' לט וגם לפי שמדרגה זו היא רק מסייעתא דשמיא שעז"א אלמלא הקב"ה כו' וכמ"ש במק"א.

ועמש"ל אות (ס"א). וזהו ופרינו בארץ שאז הרבוי הגמור כאשר כולו טוב משא"כ עד יעקב רק א' מוליד א' טוב כי הרבוי הוא הקיום לעד וזהו רק באמת כמ"ש קושטא קאי.

ואמנם אף שאין לאו"ה טענה לנו כו' וגם אנחנו זרעו מ"מ הם חולקים עליו ואין מודים עד השלימות הגמור דוד ומשיח שנאמר בו כי כל העמים יודו לו וזהו בחפירות באר שבע שהוא מדרגת דהע"ה כמש"ל אות מ"ח ולכ"א ויעל וגו' כי כל הראשונים כולם מדרגות העוה"ז שהכל ענין אחד אבל ימות המשיח הוא ענין עלי' בפ"פ וסדר בפ"ע ולכ"א ויבן וגו' ויקרא וגו' שכאן מתחיל סדר עבודה חדשה וקריאה חדשה לד' כמ"ש כל הנביאים כו' ומיד בכריית הבאר דשם באו עבדי אבימלך כו' והודו לו וזש"ל מגרר מגורר כו' כענין מלאך רע עונה בע"כ כו' שאז"ל בשבת קי"ט ב' ושבת מדרגת דהע"ה שם ההודאה הכרחית כמ"ש בשהע"ה שמלך אף על שדים וכפופים לו.

וז"ש ויאמרו לו מצאנו וגו' ולא וימצאו וגו' כי עדיין לא הי' המציאה בפועל ממש (ונאמר בב' הבארות דאברהם ודוד לשון מציאה מטעם שנת"ל אות נ"ב שהם מציאה בהיסח הדעת רק בסיוע ד ע"ש). שעדיין לא הגיע עת פקידה ממש עד עת קץ רק שלו ביחוד נאמר ע"י עבודתו מצאנו וגו' והבן זה.

וזשז"ל ברא"ר ספס"ד און אנו יודעים אם מצאו או לא מצאו כו' ר"ל ע"ד ששמעתי על מאמר רז"ל ריש ב"מ ה"א מאי מצאתי ראיתי כו' שבלשון העולם ראי' בעלמא נקרא מציאה וזהו בפסח שאז"ל ראתה שפחה כו' ואמרו זה כו' ובאמת אין זה קנין גמור עד דאתילידי' בשבועות וז"ש דס"ד ויאמרו כו' היינו כפי לשונם לשון בנ"א דמאי מצאתי ראי' ולא הי' מדרגה זו בקנין כלל רק מן מה דכתיב וימצאו כו' כמ"ש לעיל כ"פ כי אברהם ודוד אחד אברהם תחלת המחשבה ודוד סוף המעשה ומאחר שמדרגת תחלת המחשבה בקנין גמור גם סוף המעשה כן דזב"ז תלוי כאשר זה מבורר מובטח שיגיע גם לתכלית מבורר (ועוד כי אברהם מדרגת פסח ומאחר שהראי' אצלו בקנין כ"ש הקנין): (סו) ויהי עשו בן ארבעים שנה.

כמ"ש בן ארבעים לבינה. ומדרגת יצחק בינה כמ"ש אות ל"ב שהוא מדרגת אם שהוא בינה כידוע והוא בלב כמ"ש בריש התיקונים ובש"מ וכן גבור הוא הכובש יצרו ומקום היצר בלב כמ"ש פ' הרואה וברכות סא) ושלימותו בן מ' שעברו רוב שנותיו שע"ז אז"ל (יומא ל"ח) שוב אינו חוטא ר"ל בתאוה שבלב שעיקרו בילדות וכבר נשקטה הרתיחה ולכך בן מ' שנה נשתלם יצחק בצורת אדם שהוא הנישואין (והובטח בעצמו שאינם מצד התאוה).

וז"ש עשו מה אבא כו' כי גם עשו מדת הגבורה וכמ"ש בזוהר (תולדות קל"ז) דלכך ויאהב יצחק ואז"ל ע"ז בברא"ר ריש פ' ס"ה פסוק יכרסמנה חדר כו' ע"ש שהוא עאחת

לא כבש יצרו רק הגבורה שלו צד נשים בגבורה אבל דוגמת חזיר כמש"ל אות ס"ב.
וא' שם אח"כ בברא"ר.

פסוק עורב למינו ע"ש והיינו דג"כ נקרא עורב מטעם זה כמש"ל אות כ"ד וביאור זה כמ"ש במק"א כי ד' מדרגות בהמות חיות עופות דגים הם נגד אברהם יצחק יעקב ודוד, חי' נגד אברהם שחלבו פי' המובחר כשר ולכך לא אהב אברהם לישמעאל כמו יצחק לעשו כמ"ש אם תמצה עומק הדין (הוא המובחר) מי יוצדק כו' ואכמ"ל ובהמה נגר יצחק לכן קרב ע"ג המזבח ובהם יש טומאה אבל עוף אין בו טומאה כמ"ש פי"ז דכלים נגד יעקב אבל עדיין צריך זביחת היצר אבל דגים ג"כ טהורים לגמרי וגם אין בהם טריפות (ר"ל חסרונות של ישראל עצמם אע"פ ששניהם ישראלים) וא"צ זביחה ואכמ"ל.

והנה פשו בקליפה אינו אלא נגד יצחק (שממנו יצא) ויעקב (ששטנו) כי נגד אברהם ישמעאל ונגד משיח ודוד אז הוא תכלית השלימות ואין שם כנגדו כלל ונגד יצחק הוא מדרגת חזיר מין בהמה כמ"ש פ"ח דכלאים ולכן אז"ל זה על ויהי עשו כו' שדימה עצמו ליצחק בן מ' שנה. ומצד יעקב הוא עורב בעוף (כידוע שלעולם שוכן עורב על חזיר לפי שגם הוא מינו וכמ"ש במק"א כי הם מדרגת זו"נ דפסולת וקליפה ואכמ"ל) לכן אז"ל זה על ויקח כו' שה.

הבירור כמ"ש שם לא הלך עורב כו' כי יעקב הוא המברר שהוא רע ולכן לקח בכורתו וברכתו: (סז) ויקרא אל עשו. כי הברכות בעוה"ז ומצד מדה"ד אין מקום ליעקב לקבל טוב בעוה"ז שיש טענות הרבה עליו אבל עשו מפני שאבוד בעוה"ב יש לתת לו עוה"ז והעצה ע"ז בשופר אפתנו (ביום הדין) ופתוי הוא בשקר עבטו"ז או"ח סו"ס קכ"ז ור"ל בענין יעקב אע"ה שכיחש למדה"ד והיינו כי מצד זה שמחשבת מדה"ד לתת לעשו עוה"ז מצד זה יוכל גם יעקב לזכות בעוה"ז דעכ"פ לא גרע מעשו אבל רק כשיאמר שהוא עשו ר"ל שהוא כמחשבת הדין עצמו ואינכאן שינוי כמחשבתו כי זה ג"כ מצד הדין שלא לשנות מהבטחתו וזהו טענת יעקב אם אינו טוב עכ"פ לא גרוע מעשו וצריך לזה רמאות וכמ"ש בזוהר קלא תנינא בהיל אמר ודאי עביד תשובה כי עשו נגלהו טוב ברמאות כמשאז"ל וכנ"ל אות ס"ב וכן יעקב בר"ה ע"י שופר נראה כחרד כמ"ש היתקע כו' ועושה תשובה על הכל ונגלהו טוב ואין מזכירים חטא בר"ה בגלוי כי מראה עצמו נגלה טוב ומעלים חטאיו כמדרגת עשו ואין זה מדרגת יעקב רק וחסאתי נגדי כו' אבל במקום מדת הדין הוא הפתוי ברמאות והעלמת האמת שהוא מדרגת יעאע"ה כי העוה"ז הוא עלמא דשקרא וכל עורב למינו לכן מצד המשפט השקר נוצח בו אבל רק כאשר מגיע לו טוב מצד משפט וזהו כשנראה הגלוי טוב והדברים עמוקים ואכמ"ל וה' הטוב יכפר אם לא בדעת דברתי (ולכך היו הברכות ע"י מאכל כמ"ש בחולין ה' ב' כי אין הסתה דהיינו בשקר ע"ש אלא ע"י אכילה ושתיה והי' הסתה זו ע"י רבקה כי מצדה הי' יעקב ג"כ רמאי כמשז"ל אחיו אני ברמאות כי רוב בנים אצ"ל דומים לאחי האם אבל מצד יצחק הי' רק תם ואיש אמת ובכ"מ איש ואשה חומר וצורה ומצד יצחק מגיע ליעקב שלימות עוה"ב שהוא מצד הצורה וכמ"ש בשבת פ"ט ב' דלעתיד יצחק המציל ומצד רבקה הגיעו לו הברכות בעוה"ז ולכך היתה ג"כ האכילה ב' גדיי עזים שכתב לה

בכתובתה שבלא"ה קנין אשה לבעלה וזה הי' מצדה לבד במה שאין לבעלה חלק בזה ההתעוררות שמצדו ההתעוררות לברכת עשו ע"י ציד שהוא בגבורה כמדתו ולא משלו כי מדת הגבורה לכבוש מזולתו ולאכפייא גם יצ"ר לקדושה ולא להסתפק בשלו לבד.

ולכן גם דהע"ה אדמוני שזה מדתו שגם הרע טוב אצלו וכמ"ש במק"א: (מח) מטל השמים ומשמני הארץ. השמים משפיעים והארץ מקבלת ונשמנת ע"י השפעת הטל דוגמת איש ואשה כידוע וז"ש בברא"ר (פ' ס"ו) מטל המן ומשמני הבאר שזה בזכות משה וזה בזכות מרים כמשאז"ל שהמן הוא השלמת ההשפעה ועומק המושג כמו"ש (יומא ע"ה) לחם שמה"ש כו' שנבלע באיברים ואינו עמוק המושג ובלא פסולת מצד המושג והבאר נגד קוצר המשיג שאינו קצר רק בשפע כבאר מים חיים בכ"מ השפע נמשל לבאר ומעין והיינו השפע במקבל וזהו מצד האשה שהיא מרים שהיתה שלימות המקבל כמ"ש (מדרש שה"ש) ותען להם מרים להן מבע"ל כו' ששלימות המקבל כאשה המשפיע חוזר להיות שופע כמ"ש ישראל נותנים כח בפש"מ כמו לעתיד נקבה תסובב גבר.

ואמרו עוד שם בברא"ר מטל מקרא ומשמני משנה. וד"ז ידוע כי תושב"כ ותושבע"פ הם דוגמת שמים וארץ שתושבע"פ מקבלת ונשפעת מתושב"כ ולכן אמרו טל של תחי' כי החיים מצד השפעה של מעלה שהוא בכ"מ טל כמ"ש (תענית ג' טל לא מיעצר והשפעה עליונה שאין נעצרת יורד בכל יום טפה חדשה ודוגמת ד"ת שאז"ל וברכות) בכ"י יהיו כחדשים כי תורה עץ חיים) כמ"ש (תענית) יעקב לא מת היינו כידוע בזוהר שיעקב נקרא שמים ולכך לא אמר בו מעל כבעשו ע"ד שאז"ל (מדרש האזינו משה שהי' קרוב לשמים כו' וכן אצל יעקב לא הי' מעל ולכך נמשך לו בכ"י חיים חדשים מן הטל כמ"ש בב"ר (תולדות) ויתנלך האלקים אלקותו היינו שבין בהשפעה ובין בקבלה הי' אלקותו לא השפעת דבר עוה"ז (שבכל עניני עוה"ז יהי' מגמתו האלקות שבו כידוע וכמ"ש (משלי ג' ברכות ס"ג ע"א) בכל דרכיך דעהו) והאלקות נצחית וכן הוא שחיו ממנו נצחי.

אבל לעשו אמר הנה. יהי' וגו' ולא האלקות ולכן הקדים ארץ כמ"ש רש"י פ' ויצא ע"פ את בניו ואת נשיו הקדים זכרים ובעשו להיפך נקבות קודמים ע"ד משל אות ל"ג כי בהיות זלע"ז אם בזה ימין קודם בזה שמאל וכן שופע והשפעה ימין ושמאל ובעשו הקבלת השפעה קודמת והיינו כי מקבל החומרית וברכת עוה"ז לבד ומצד החומר הוא קודם כמו ד"מ מי שעומד בשמים ואומר משמים לארץ אצלו שמים קודמים ואח"כ הארץ ובעומד בארץ הוא להיפך.

גם אז"ל הרשעים הן ברשות לבן והצדיקים כו' הן הוא שלימות צורת האדם והוא השופע, והלב מקבל השפעה כמ"ש במק"א שהוא דוגמת אשה כמ"ש וכל אשה חכמת לב וכן אז"ל (נדה מה) ויבן שנתן בינה יתירה ובינה בלב כמ"ש בריש תיקונים וכן נאמר אשה יראת ד' ונאמר יראת ד' אוצרו ואז"ל בהרואה (ס"א) האשה כאוצר והיראה הוא בלב כמ"ש ביומא (ע"ב) כי האשה הוא התשוקה ותאוה כמ"ש ואל אישך וגו' וגם זה בלב כמ"ש תאות לבו (תהלים כ"א) ואכמ"ל עוד, וזהו הן ברשות לבן שהעיקר המקבל הארציי ואחריו הוא נמשך ולא אחר הנותן אבל צדיקים אין נמשכים אחר החומר אלא

אחר הצורה וזכרת כי הוא הנותן וגו' חיל בכל טובות עוה"ז העיקר אצלו ידיעת הנותן
דהיינו ויתן לך אלקותו עי"ז כנ"ל: (סט) קצתי בחיי מפני בנות חת.

ובב"ר (שם) גורפת מחוטמה ומשלכת ר"ל מיאוס הריח מהם כמ"ש ביעקב ראה ריח
בני (גו' ואמרו בברכות מ"ג ב' דבר שהנשמה נהנית בו זה הריח. ולכך הוא בחוטם ששם
משכן הנשמה כמ"ש נשמת חיים באפו וכמ"ש ביומא והחיים מצד הנשמה כמ"ש נשמת
חיים לנפש חי' לכך מצד ריח רע קצתי בחיי וביאור זה כמשז"ל הריח ללוי שנאמר
ישימו קטורה באפך כי ידוע דשבט לוי בעלי תורה כמ"ש יורו משפטיך ונאמר ונגשו
אל הכהנים הלויים ואל השופט ובתורה יש ריח כצחות לשון רז"ל ריח תורה כי הריח
הוא מרחוק וכך התורה גם בעידנא דלא עסיק בה כמ"ש סוטה כ"א א' וגם הריח טוב
לשכנים כמו שמשלו ביומא ל"ט א' לנפט ואפרסמון וד"ז מעלת ישראל כמ"ש פ"ב
דעירובין (י"ח) נתקללה שומרון נתברכו שכני' נתקללה בבל נתקללו כו', והיינו כמ"ש
שילהי סוכה (נ"ו) אוי לרשע כו' וישראל העצם ריח טוב וכמשז"ל (שבת פ"ח: בתוס'
עיי"ש) נרדי נתן ריחו על מעשה עגל ולא עזב וזה שאז"ל ג"כ על ריח בגדיו בוגדיו
שגם הרשע שלהם יש ריח טוב כי ישראל ותורה אחד וכחו שיש להתורה מעלת הריח
כך לישראל ותורה עץ חיים כי ד"ז עצם החיים שיש לו ג"כ ריח טוב מרחוק כנ"ל כי
ריח דבר שאין בו ממש ויש בו הנאה זהו חיים אמחיים שאין ההנאה מדבר שיש בו ממש
וכמו ששמעתי על בני לן ביתא באורא דעלמא (בכורות ח') שזה מקים ישראל שאין
נתפסים במקום גשמי וכן הוא א"י בזמן שיושב' עלי' כו' אבל בלא"ה ארץ אוכלת
יושב' שאינו ממשי טוב ולכך קאתה ז' עממין שהיו הפכים לה (כידוע דתורה מתייחס
לישראל ולארץ) שהם דבקים בגשמי בתכלית שהוא זנות מקום טינופת שריחו רע (וכן
נשי עשו הקטירו כו' כמשז"ל חסרון הריח) שהוא הנקרא בפי רז"ל בא לטמא טומאה
בלשונם בכ"מ זנות ומשלוהו לנפט מדוד לעצמך שמסריח מרחוק וכמ"ש הרחק מפתח
ביתה זה זנות ולכך נאמר לא תחי' בהם כל נשמה שאין להם שום חיים שהוכר המיתה
הגמורה כאשר מתחיל להסריח כידוע.

וזהו אם לוקח יעקב שהוא החיים הנצחיים כמ"ש יעקב לא מת אשה מבנות כו' רק מחרן
כי שם היו שמורים מזנות כמ"ש בב"ר פ' ע': (ע) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה כי
הי"ל ב' מכוונים, היציאה שהוא ציווי רבקה רק הבריחה משם ולא לתכלית הזיווג שם
וכמו שאמרה שתשלח אחריו אח"כ רק לא הגידה זה ליצחק ומכוון ציווי ליצחק רק
ההליכה לחרן לזיווג ושניהם היו מכוון א' ממש וזשז"ל בן יומו ר"ל שהיום גורם ומיוחד
לכל מעשה וכאן בן יומו שהכל מכוון אחד.

כי הזיווג הוא רק בארם מקום הרמאות ובבני קדם מקום הניחושים היפך יעקב איש
תם ולא נחש ביעקב וכנ"ל אות נ' כי העזר רק כאשר הוא כנגדו והיינו העזר לשלימות
הוא מצד הנגדי לו כאשר הוא ג"כ בשלימות אז ג"כ מבורר בשלימות כדרך שכתבתי
לעיל כ"פ על נסיונות אברהם שהיו בהיפך מטבעו ומדתו ולכך הגיע יעקב לברכות ג"כ
ע"י רמאות (וכן לזיווגו רמאות שעיקר הבריחה כמ"ש ויברח יעקב שדה ארם ורימתה
רבקה ליצחק, וכן הרכוש רימה בלבן במקלות ולאה עיקרת הבית עיקר מסובין הגיעה
ברמאות שכל שלימותו רק ע"י רמאות שהוא היפך מדתו שזהו העזר כנגדו) והיינו שיש

לו רמאות במקום שצריך ואז גם מצד תמות מבורר שראוי לברכה נמצא בירור יעקב רק מצד הרמאות שהוא העדר השלימות והתמימות שגם זה רק טוב וכן ישראל החטאים הם עיקר בירור שלימותם ולכך הוצרכו לגלות דוגמת יעקב הבריאה לחו"ל שהוא בריחוק מהכרת יצחק לנוכח והוא המברר שלימותו והיינו כי שלימותו שמטתו שלימה דביקות עצמו בהש"י ואינו שלימות אלא כאשר גם בריחוק מקום לא זו מדיבוקו ובכ"מ שגלו שכינה עמהם ולכך מצד רבקה שהיו הברכות ליעקב מצדה ג"כ הי' לו הגלות והבריחה כדרך שאז"ל ישראל בעוה"ז א"א להם לקבל רוב טובה.

והישועה להגיע ע"י הבריחה לזיווגו הוא מצד יצחק כמש"ל כ"פ שמיד יצחק הוא הישועה שאחר הגלות והקמת האומה הי' רק שם בחו"ל עד התכלית שהוא הי"ב כי התכלית הוא חוזר להכרה הברורה של א"י והוא בנימין שזכה למקום מזבח ששם אש שלמעלה והכרה הברורה ביראה שזהו הוא רק בא"י שלכן יצחק לא יצא חו"ל וכן לעת קץ ישובו לא"י אבל עיקר בנין האומה בגלות בעת הריחוק שאז הוא תכלית היגיעה ועבודה ושלימות העוה"ז כי כאשר הוא הכרה הברורה אז אין שם יגיעה ועבודה והולדת האומה שלימה שהוא מצד העבודה בבחירה הוא רק בעת הריחוק יותר ולכך הי' לו קפיצת הדרך עדשז"ל (אבות דר"נ) הטיפש אומר אימת אני לומד תורה שבלבו של חכם כו' ובאמת ארוכה מארץ מדה אבל ביד השי"ת להקפיץ הדרך (וכן באליעזר הי' קפיצת הדרך כי זיווג האבות השלמת צורתם וזהו ע"ד אלמלא הקב"ה עוזרו כו' שההשלמה עזר השי"ת למהר את הקץ.

והוא אומר, כי קרוב אליך הדבר וגו'. וקבלת הברכות הוא דוגמת אין חוזק כחסידות בתחלתו ומיד אח"כ ויצא כו' ערום וחסר כל עד שממשש בחושך ומגיע לתכליתו להזדווג בשכינה בשלימות הלב (שהוא הנעלם ועלמא דאתכסיא) ושלימות המעשים הנגלים ועלמא דאתגליא שהם מדרגת רחל ולאח כידוע ומוליד שבטי י' ר"ל מדרגות הנפשיות הראויות כפי שורש נפשו עד שכשהוא מגיע קרוב לסוף מדרגתו אז חוזר ואור לו כימי קדם בא"י וגם זה ע"י רמאות בריחה מלבן ופחד מעשו עד שנשקט אח"כ: (עא) ויקח מאבני המקום.

המקום הוא בית אלקים, א"כ האבנים אבני הבית ויעקב הוא שקראו בית ר"ל מקום מוגדר ומוצנע כי הר ושדה יכול כ"א ליכנס בתוכן וכן מאברהם ויצחק יצאו עדיין פסולת כנ"ל אות ס"ה שטוענים לנו המים משא"כ יעקב בירור צמצום ההכרה דנוכח גמור בדרך הצנע שאין נגלה כלל לאו"ה אך מטתו שלימה רק ישראל ופריץ חיות בל יעלנה וזשז"ל שלקח האבנים להשמר מן החיות וישם מראשותיו שהם שמירה לראשו כמ"ש (משלי) כי לית חן הם לראשיך כי הראש שם ראשית המעשים במחשבה שבמוח ולכך שם אבני ויסוד הבנין להוליד בדומה מטע שלימה.

וישכב שם שגם בשכבו ידע לפני מי כו' ויחלום שזהו מדרגת יעקב כנ"ל אות ס"א שמגיע למדרגת שא"צ עוד עבודה ויגיעה רק השכיבה ג"כ טוב וזהו בבית ששם המנוחה משא"כ בהר ושדה יגיעה ולכן אז"ל (סנהדרין נח) גוי ששבת חייב מיתה שזהו מדרגת שבת ושיצא משם יעקב וזהו בחר שבע כנ"ל אות מ"ח) ושם אין מקום לגוי כנ"ל וזשאז"ל אם מתאחות ב' הבנים יודע אני שאין בו פסולת היינו כי בנין הבית הוא ע"י

התחברות האבנים זע"ז שכ"ז שלא נתחברו אין בו משום בונה וסותר כמ"ש בשבת (פ' הבונה) כשאין פסולת אז הוא הבית שהוא היחוד הגמור בהצנע שהיחוד הוא שהשי"ת מיוחד בכל העולם ואין עוד מלבדו שזהו הוראת הוי' (המורה ליעקב) שההוה דוגמת ההי' ויהי' הכל אחד אחר בריאת העולם כעד שלא נברא העולם וזהו יחוד שמע ישראל וגו' ישראל הבא שזהו מדתו אמת ואמונה ושוב אין מקום לפסולת כלל וזהו רמז יחוד ב' האבנים ומתאחים ר"ל רומז לבורא ולנברא שמיוחד ועי"ז הוא בנין הבית שהוא העדר קריבת הפסולת לזה שהיא תאומתו כביכול כמשז"ל (מדרש שה"ש ע"פ קורות בתינו ארזים) מה התאומה כו' וכן האבנים המתאחים.

וזשז"ל אותן האבנים כו' מה רטיבה הרטיב כו' צדיקים וצדיקות נביאים ונביאות מלשון זה רגיל אצלם כן גם בפ' ע"ז ע"ש.) כו' שמצד היחוד הזה שאז"ל ע"ז ביקש לדבר עם אוהבו בצנעא שהיחוד הוא בצנעא עי"ז הרטיב שיצא ממנו צדיקים כו' כמ"ש בפ' מקום שנהגו (פסחים) שהבנים אמרו שמע כו' והאב ענה בשכמל"ו שהוא יחודא תתאה ר"ל יחוד השכינה בתחתונים בקרב איש ולב עמוק שזהו וישכב וגו' שגם השכיבה כראוי עד שויחלום כו' שגם חלומותיו וכל דמיונותיו והרהורי לבו רק והנה ד' זהו יחודא תתאה של האב שמזה נמשך שהבנים אומרים שמע כו' שאין שום פסולת כנ"ל רק צדיקים כו' כי השכינה נקראת אני ר"ל שהאדם מדבר אני ור"ל השי"ת שהשי"ת שוכן בקרבו ממש בקרבך קדוש ושכינה מדברת מגרוננו וא"כ אם אני לי הרי הכל השי"ת העושה והוא המוליד בדומה לו רק זרע קדש: (עב) והנה סולם מוצב ארצה, הוא שליבות המדרגות בעבודת השי"ת מתהום ארעא עד רום רקיעא ומלאכי שלוחי אלקים הם הצדיקים כמ"ש (מלאכי) כי מלאך ד' צבאות הוא.

עולים ויורדים כידוע שא"א לעלי' יותר גדולה בלי ירידה ומקודם עולים עד איזה מדרגה ואז הירידה ואח"כ והנה ד' נצב עליו גם בירידה ד' נצב שגם זה להכרת הש"י וד' נצב מדרגה יותר גדולה ע"י הירידה כידוע וז"ש ז"ל סולם זה סיני ששם הוא מקום עליית המדרגות מן הפחות שבישראל עד מדרגות משרע"ה שאין למעלה ממנו שהוא על ההר. ותכלית המדרגות ד' נצב עליו בהיותו בשפלות ובירידה ג"כ ד' לנגדו וזהו תכלית סיני כמ"ש ז"ל סוטה ה'. שנמוך מההרים ואמרו בסוטה (ה'), אני את דכא.

ואז מתקפל כל א"י תחתיו א"י הוא מקום ההשגה וכאשר הוא דכא כ"כ ושפל בעיניו שאינו כלום אז הש"י אומר שהוא הכל שכך המשפט שלכך אני את דכא שהכל שלו כביכול כאלו גם השי"ת שלו כידוע המשל מד' צילך כאשר האדם בשפלות כן כביכול משפיל עצמו ויכול להשיגו וכל מקום ההשגה הוא מכופל תחתיו הכל שלו ע"י שד' נצב עליו על בסמוך א"נ עליו כענין האבות הן המרכבה שהם אברי ההנהגה של הש"י ר"ל מנהיגים ומרכיבים להש"י בעולם כפי תכונת אבריה ומדותיהם ונבטח בג' מתנות טובות ארץ לך אתננה וישראל והי' זרעך והתורה והנה אנכי עמך אנכי הוא התורה כדרז"ל בכ"מ לפי שפותחת בו והיינו שד"ז הוא ראשית התורה שהתורה כולה נמשכת אחריו כאשר אנכי עמך תמיד עמו זה ידוע ונוכח עיניו ממילא תורה כולה נוכח עיניו.

והשיבותיך וגו' הוא תשובה. כי לא אעזבך הוא ההבטחה כי לא ידח שהוא ע"י התשובה ומדרגת דהע"ה שהקים עולה של תשובה והוא משיח המקבץ ומשלים הבטחת כי לא

אעזובך ע"י תשובה כמ"ש בפ' חלק ולכך בקשתני השיבני כו' כהבטחתו והשיבותיך וכמשאז"ל שם מעמיד מלך כו' ומכריחם לתשובה.

וג' הבטחות ראשונות הם נג אברהם ויצחק ויעקב כמ"ש ל"כ"פ כי אברהם יצחק ויעקב ודוד הם שלימות כל המדרגות: (עג) והנה באר בשדה. הלך להעמיד אומה שלימה וראה הבאר בכ"מ רומז לתורה שנמשלה לג' משקים מים הם תושב"כ שמיד הקב"ה שהוא משקה שברא הקב"ה וזהו החכמה שבמוח שהוא מהש"י ויין הוא היוצא מן הגפן אלו ישראל כמ"ש בפג"ה (צ"ב) וזהו תושבע"פ והוא הבינה שבלב שהוא מסור ביד האדם כמ"ש (מד"ר נח פ' ל"ד) יה"ר שיהא לבי מסור בידי ואז"ל הצדיקים לכן ברשותן ונגדן משאז"ל בשמו"ר פ' מ"ז הלוחות ארכן ו' ב"ט בידו של הקב"ה חכמה.

וב' ביד משה בינה. וב' באמצע הוא הדעת שבכליות שאז"ל שיועצות והוא הדעת שמיעץ עפ"י החכמה והבינה איך להתנהג וזהו נגד משקה ג' חלב שיוצא מבע"ח וכן הדעת נובע מצד החיים ואז"ל דדים במקום בינה וכן זה מן הבינה וזהו באמצע דוגמת קו האמצעי שמחובר משניהם כידוע דעת המחבר מחו"ב ועל פיהם מיעץ וזשז"ל (עירובין ס"ה) המתפתה ביינו ר"ל כמ"ש (אבות) שיראת חטאו קודמת לחכמתו ונאה דורש ונאה מקיים זה מגיע למדרגה שיש בומדעת קונו שמגיע למדרגת הדעת ופירש"י שמות ל"א שזהו ר"ה"ק וזהו מדעת קונו והיינו כד"ש כליותיו נובעות כו' כי הכליות נובעות דוגמת ר"ה"ק והם ג' מדרגות חכם (במוח) ונביא (בלב כמ"ש במק"א ונגדה הגבורה שג"כ בלב כבישת היצר) ומלך (לשון עצה שבכליות) ונגדו העושר ג' מעלות שאה"כ אל יתהלל כ"א בזאת כו' ר"ל כאשר המכוון בהם לתכלית טוב אז גם כולם טובים וזהו המדרגות ג"כ לכל מעשה שאמרו בכרכות (ג') יועצין באחיתופל זהו עצה שבכליות ונמלכין בסנהד' נגד הלב ששם הוא בית המשפט אלו מזכין ואלו מחייבין בב' חללים שבימין ושמאל ושואלין באו"ת נגד חכמת השי"ת שבמוח ואח"כ יוצא המעשה לפועל והם ג' עדרי צאן שהיו רובצים תמיד ע"פ הבאר ר"ל הנהגה התוריית.

והאבן גדולה דרשו ז"ל בב"ר (ויצא) זה יצה"ר לב האבן הוא עפ"י הבאר מיד בתחילת הכניסה לד"ת כשנולד נולד יצה"ר עמו וצריך יגיעה עצומה לגללו וג"ז רק לפי שעה ועדיין אינו נזבח לגמרי רק תיכף אח"כ חוזר למקומו וצריך שנית יגיעה לנצחו בכל יום וכל שעה רק לגבי יעקב הי' זה מילתא זוטרתא ולשון רז"ל כמסיר הפקק מעפ"י הצלוחית צלוחית הוא כלי מלא משקין ד"ת וסתומה בפקק לצורכה שלא יפול דבר וכן אז"ל טוב מאד זה יצה"ר למי שמנצחו שגם הוא בכלל שומריו: (עד) ויהי בערב ויקח את לאה.

כי ב' מדרגות הם בסטרא דנוקבא שהוא התשוקה להשי"ת הא' בשתיקה ומצד זה השי"ת מפרסמו בגלוי והיא רחל שא' ז"ל (בב"ר) שאחזה פלך השתיקה וא' בזוהר שהיא עלמא דאתגליא והיא יפת תואר ויפת מראה לעין רואי. והב' בהודי' כמשאז"ל בלאה והיא עלמא דאתכסיא שתוקף ההכרה הוא ההעלם בידוע שמצד הצמצום והעלם האור הוא הגילוי וההשגה לעין אבל מצד הגילוי הוא ההעלם והשתיקה הוא הצמצום וההגדרה וההודי' הוא מצד הגילוי כמשז"ל ניתן ההוד למשה שהוא תכלית הגילוי כמ"ש ולא קם וגו' וכן הלב נעלם ושם הוא תוקף ההכרה והוא מדרגת לאה בכינה שבלב כידוע ורחל מדרגת שלימות המעשה שהם בגלוי והאור נעלם והמעשים הם מצומצמים וזהו מדרגת

השתיקה שאיננו בהתפשטות כמו הלב, ומצד הגלוי היה עשו בכור ולא מצד ההעלם כנ"ל אות ס"א וס"ב לכך מצד הגלוי לאה לעשו רק מצד ההעלם הוא ליעקב (וזשאז"ל בב"ר) שאמרה לאה ליעקב לא כך אמרת לאביך אנכי עשו היינו דמעתי שפיר הוא לחלקו רמאות נגד רמאות כמו שהבכורה הגיע לו ברמאות כך לאה) כי היא עלמא דאתכסיא, ותכלית יגיעת האדם על שלימות המעשים וזהו אהבתי אבל מתחלה משתלם הלב ואח"כ בא שלימות המעשים והלב עקרת הבית כי ממנו תוצאות חיים וכן מדת יעאע"ה לא מת ומקור החיים הוא בלב ולכך נכנסה עמו רק לאה לקבורה והם ב' יחודים דשמע ישראל ובשכמל"ו, ובשכמל"ו הוא בחשאי נגד רחל שאחזה פלך השתיקה שיחוד המעשים להשי"ת הוא דוגמת ציקי קדירה דברים שפלים גם הם מתייחדים לבת מלך ולכך עשו נופל בזרעו של רחל שהם בגלוי טוב נגד עשו שהיה ג"כ גילוי מראה עצמו טוב כמש"ל אות ס"ב ובידם שהם גילוי טוב והוא באמת הוא מפלתו: (עה) על כן קרא שמו לוי, השמות מורים על חומר הנגלה כמ"שבברכות (ז) מנ"ל דדרשינן שמות אשר שם שמות בארץ וארץ רומז בכ"מ אל המעשה ושמים אל המחשבה שהם איש ואשה כמ"ש כאשר ירד הגשם מן השמים וגו' הרוה את הארץ ואמרו (כ"ה) האי מיטרא בעלה דארעא והוא טיפי החכמה היורדים מן המחשבה אל המעשה וז"ש יומא פ"ג) ר"מ דייק בשמא כי אז"ל עירובין י"ג ב' ר"מ אין בדורו כמוהו היינו בחכמה ותוקפה הוא כאשר ירד הגשם כו' שבכל מין מעשה מראה פנים מצד החכמה גם על טהור טמא ר"ל שהי בקי להוריד חכמה גם במעשים שאין נראים טובים כמ"ש בכל דרכיך דעהו ואפילו לד"ע זהו תוקף החכמה ולכך לא יכלו לעמוד על סוף דעתו ר"ל היכן הסוף כי הוא משאל"ס וגבול אבל ההלכה בעלת גבול וגדר לכן אין הלכה כמותו וז"ש בגיטין ס"ז ע"א ר"מ חכם וסופר רומז לשלימות החומר שהי ג"כ בתכלית שלימותו והיינו שגם כל פרטי החומריי הי' הכל לד' נכנס בחכמה וזהו ר"מ דחייש למיעוטי לתקן גם המעט מן המעט שבחומר ולכן דייק בשמא שהוא החומר וזשרז"ל בב"ר פע"א שמותיהן נאים ומעשיהן כעורים עשו וישמעאל שהיו החומרים מצד אברהם ויצחק יפים ולהיפך בני הגולה כמ"ש במק"א על הם לא עשו אלא לפנים כו' שהנגלה דמעשה הי' רע אבל הכוונה שבלב טוב וכן הי' בגזירה ואכ"מ.

ושבטים שניהם נאים חומר וצורה החומר מצד האמהות והצורה מצד האבות, ולכך בכ"מ השם קראה שמצדה הוא נקיון החומר חוץ בלוי שמורה ע"כ ילוה אלי אישי שהוא התחברות אישה אלי' לחלקה שהוא החומרי' ילום ויתובר נ"כ לצוריי היינו שחומריו של לוי ג"כ מצד הצורה ע"כ קרא הוא שמו ולכן שבט לוי לא חטאו בעגל ולא נשתעבדו במצרים שהכל מצד החומר והם נקיי החומר ולכך זכו לעבודה כי העבודה להשי"ת בחומר שכל עבודתם הוא במעשה וד"ז הוא רק לחומר נקי ולכן הי' מקדם בככור כמ"ש בתוס' פ"ק דכתובות (ז) דנקרא בעילת מצוה דבזה ניקנית לו להיות קנוי' לו ולפרות ולרבות ע"ש והבכור נולד מצד זה שקנוי' לו והוא העיקר הצורה וכן לוי הי' אצלה דוגמת ביאה ראשונה הפעם ילוה כאלו עתה הלוי' ראשונה ולכן נקרא לוי חסיד כמ"ש פ"ק דברכות (ד) לא חסיד כו' דחשיב שם ג"ד נגד קנאה (יפה דנתם כו' ולא בושתם) תאוה ישנים עד ג' שעות ואני כו') וכבוד (שכל כו' בכבוד ואני ידי וכו') שהם קלקולי החומר והמנוקה מהם הוא חסיד: (עו) הפעם יזבלני אישי, לשון בית דירה לכן אמרו

בחגיגה (י"ב ב') דבזבול ביהמ"ק בנוי ששם הוא מכון לשבתך בית דירה לשכינה וזהו ע"י זבולן שהוא תמכו לאורייתא כמשז"ל בזוהר כי נגע בכף ירך יעקב היינו תמכי אורייתא בגלות אין תומכים כמ"ש במדרש (קהלת ז) עתיד כו' בצל החכמה בצל הכסף דעכשיו צל הכסף שוקיים לחכמה וכמ"ש ראשית חכמה יראת ד' ועקב ענוה יראת ד' כי העושר הוא אהבה ויראה שהם כסף וזהב והם חלזון וזכוכית לבנה שאז"ל מגלה מ' שהי' בחלק זבולן חלזון לצבוע תכלת המורה יראה כמ"ש בזוהר שלח וזכוכית לשון זכות ולובן שהוא מדת החסד ואהבה כידוע ולכך אמרו בפ' א"ע וברכות ל' ע"א) דבכל עצב יהי' מותר דהיינו מצד היראה ולא בתוקף השמחה שהוא אהבה לכן תברזוגיתא חירותא דהיינו זכוכית לבנה ע"ש ואלה הם תרי גדפין ושוקיים ג"כ שהתורה סומכת עליהם כמ"ש (בשה"ש) עמודיו עשה כסף רפידתו זהב ושניהם בלב כמ"ש ואהבת בכל לבבך וכן ביראה ושם משכן היצה"ר כמ"ש בהרואה (סא) לכן שם ממשלת עשו ואמרו בזוהר ששלט בשוק שמאל העיקר היינו היראה שהוא קשה ביותר בגלות בארץ מרחק כמ"ש אות נ"ג משא"כ החכמה עיקרה במוח ששם נאמר נשמה שנתת בי טהורה ואין שליטה ליצה"ר ולכך בעוה"ז הטוח בצל המעלות משא"כ לעתיד כשיזבח היצה"ר יהי' הלב ג"כ שוה לו ובצל אחד והשכינה היא בלב ולכך בזבול מקום ביהמ"ק ושם הקרבת הקרבן שהוא זביחת היצר ולכך הפעם שנולד מדת שלימות תמכי אורייתא שהוא מצד אהוי"ר שבלב שהוא מדרגת לאה כמש"ל אות ע"ד ובנה האחרון הוא שלימות מדרגתה כי הבנים שלימות האם כמ"ש בברכות (יז) הני נשי במאי קא זכייין כו' ולכך הפעם יזבלני כי היא על צד השלימות וראוי' לבית דירה כמ"ש אנכי פיניתי הבית וכן אז בזבולין נפנה בית הלב בתכלית כי כ"ד מחולק לז' ו' הם חלקי שלימות המעשה והז' הוא ההעדר ומקבל ההשפעה מצד המעשה שזהו תכלית שלימות המעשה כאשר תוכל להשפיע ולהעניק מצד יתרון שלימותה גם בעת המנוחה כענין ו' ימי המעשה ושבת אם לא טרח בע"ש כו' והם ו' בני לאה ודינה שהם ו' קצוות דמעשה שדרכו של איש ליכבש במעשה ומלאכת עבודה (ונ"ל סידורם ראובן ושמעון חו"ג לוי ויהודה גוף וברית יששכר וזבולן ב' שוקיים) ואחר ולדה בת הוא תכלית השלמה מה הי' העולם חסר שבת: (עו) ויקח לו יעקב מקל.

הרכוש שייך לאדם שהרי גם כשנאבד מידו צריך להחזיר כשיש לו סימן או טב"ע שר"ל איזה שייכות הכרה ועדות שהוא שלו. והיינו כי הכל בדבר ד' המחייבה ומסתמא יש לאותו חיים שלו שייכות באותם חיים כי ד' מדרגות הם דצח"מ בעולם השפל והחמשית הם העליונים וכן ד' יסודות ארמ"ע ושמים גשם חמישי וכן ד' נפשות נר"נ ונשמה לנשמה והחמישית יחידה כמ"ש כ"ז במק"א והיינו שבאדם מורכב כל דצח"מ וכח הדומם הוא כח הנפש כו' ובודאי שיש חילוק בין כח הדומם שבדומם לכח הדומם שבאדם אבל מ"מ יש להם חיבור ושייכות ויעקב כלול ס"ר נפשות ישראל לכן אז"ל (מד"ר ויצא) שהי' לו ס"ר עדרי צאן שהרכוש שלו מחלקי החיים ואותם הציל מלבן כי היו ג"כ מושרשים בו שהרי יצאו מבנותיו רק שהוא הציל והפריש חלק החיים ממנו אחרי הולדת השבטים שהוא שלימות צורת הס"ר נפשות ראה לעשות לביתו להכניס רכוש ר"ל לתקן כל חלקי פרטי נפשו.

ולכן אמר נחשתי כו' מצד חלקי החיים השייכים ליעקב שהי' אצלו שלכן מיד בצאתו אז"ל (שם) שקרקרו לסטים כל הלילה כו' שאין לו שום רכוש מצד עצמו רק שהי' צריך הפרשה ובירור כמשפט כל טהור מטמא והסימן נקודים ומנומרים של ישראל אין גוון מיוחד עומד בו רק כלולים מכל שכל אומה כוללת כח מיוחד והם ע' אומות שהם ע' כחות שבנפש ונגדם ע' נפש בישראל לבדם כוללים הכל וכמ"ש במק"א על אל הארץ אשר אראך כי לכל אומה ארץ מיוחדת כוללת אותו כח מיוחד משא"כ ישראל אין להם כח מיוחד רק להשתמש בכל כח כפי רצון ד' וזהו ארץ אשר אראך וזהו נקוד וטלוא מכל גוונים והלידה כך ע"י המקלות ואיתא בזוהר (ויצא קסב) שהוא כונת תפילין כידוע בתיקונים שמקל הוא חיים דוגמת אות ו' המורה על מדת יעאע"ה כידוע וכמ"ש וישם משענתו ע"פ הנער וכמו ששמעתי על מארז"ל על זה חלקי מכל עמלו ח"א מקלו שר"ל החיים שבכל הרכוש שלו ידועה זו נשאר לחלקו והמקל המנומר מורה מדת יעקב שהוא שם הוי' עץ החיים אשר בתוך הגן כמ"ש בתיקונים וזהו תפילין שהוא יחוד ישראל לאביהם שבשמים כמשז"ל וברכות ו) תפילין דמארי עלמא מה כתיב כו' זהו ע"י יעקב שהוא התורה הנקראת עץ החיים הוא המקל עוז המחברת קוב"ה וישראל להיות כלם חד ע"י קיומם מצותי' וזהו המטה שנהפך לנחש שרמז בתיקונים כ"פ כי התורה למיימינים סמא דחיי ולמשמאילים נהפך לנחש שהביא המות וסמא דמותא ומקל זה ג"כ מנומר שהתורה כוללת ג"כ כל נפשות ישראל כידוע והם ג' מינים (לבנה מדת אברהם).

לוז (יעקב שהוא חיים כמש"ל אות ס'). וערמון (מדת יצחק עיין בר"ה (כג) ערמונים דולבי) כמ"ש בשבת (פח) אוריין תליתאי כו' הכל כלול מג' שהכל אחד וע"י התורה הוא הבירור הצאן השייך לחלקו ג"כ שנולדו דוגמתן כי כל בירור טוב מרע הוא פ"י התורה שהיא המבררת זה טוב וזה רע כידוע ואכמ"ל עוד.

(עח) ותגנוב רחל את התרפים. כי יעקב כולל כל הנפשות ישראל והיינו מצד שהוא אב והאמהות כוללים מצד השייכות של אם לבן כמשז"ל (נדה לא) אב מזריע לובן שממנו כו' עיקר בנין קיום הגוף שהם העצמות והגידיים והאם מזרעת אודם כו' הוא הטפל אבל מ"מ הוא ג"כ מן הצורך ובענין אחר אינו גוף וכמ"ש אבר אינו אלא שיהי' בו בשר גידיים כו' וכמ"ש במק"א כי ג' שמות נקרא יעקב ישראל ישורון נגד ג' כחות נר"ן שידועים בנפש יעקב כולל נפשות ישראל והאם רחל שהנפש שלימותה חלק המעשה כמ"ש במק"א וכן רחל כנ"ל אות ע"ד כוללת כל הנפשות מצד חלק האם שבהם וכמשז"ל (מד"ר ויצא) שישראל נקרא ע"ש בנה שארית יוסף וע"ש בן בנה היינו שהגלות מצד הנפש וזהו משיח בן יוסף וכן עשו נופל בידו שעשו רע שבנפש, וגוג ומגוג נגד הרוח כמשז"ל (מדרש תהלים) שיאמר שוטים היו הראשונים כו' והיינו חטא עץ הדעת והייתם כאלקים להתגבר נגד השי"ת זהו מצד הלב וניצוחו משיח ב"ד שהוא תיקון עפ"ד כמש"ל כ"פ והוא מזרעא דלאה שהיא האם מצד הלב כנ"ל אות מ"ד והוא נגד ישראל הכולל הרוח כל בשר מישראל (שישראל מורה ת"ח וכן רוח נגד התורה כמ"ש במק"א כי ג' קשרים ישראל והתורה והקב"ה הם נר"ן ואכמ"ל).

וישורון נקרא אחרי שמתו האמהות זהו נגד הנשמה שאמרו בברכות (י) שנמשלו בה' דברים להקב"ה והם נגד ה' דברים שאמרו בעדיות (א) האב זוכה לבנו (ואכמ"ל) שזהו

הכל מצד האב ואין חלק לאם וכמ"ש (משלי) בן חכם ישמח אב והחכמה מצד הנשמה שבמוח ולכך רחל מבכה על בני' כנ"ל דהגלות לנפש.

ולבן שהוליד האמהות הוא הי' כליל פסולת אלה הב' שהם הרמאות (נגד עץ הדעת כנ"ל אות נ"ו שהוא נגד רוח כנ"ל שבלב משכן הטו"ר כמ"ש בהרואה(סא) והניחושים. וע"ז (נגד הנפש במעשה ולכך ותנגוב רחל רצה להשלים מדרגתה גם בלבן כמ"ש ארמי אובד אבי שמצד החסרון שבשורש אובד הוא פועל עומד שזה גורם קלקול לבנים ורחל חשבה לתקן אבל לא תקנה במה שבא ע"ז לידה ולא אבדה שמצד זה הגיע לה העונש במאמר יעקב לא יחי' (דודאי לא עביד קוב"ה בלא דינא) כמאז"ל ומתה בדרך מבכה על בני' כמארז"ל והיינו כמ"ש במה שאני מוחץ בו אני רופא שד"ז עצמו הוא המבכה והטענה על ההצלה וכמ"ש במק"א כ"פ: (עט) על כן קרא שמו גלעד.

השם בכ"מ הוא כח הדבר וקיומו וחיותו כמ"ש ובראשית) כל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו ולכן אז"ל בשבטים בכ"מ שנאמר על כן מרובה באוכלסין כי השם הוא החיות וטעם השם הוא מקור החיות ועל כן היינו שהשם דבוק בטעם השם וכאשר החיות דבוק במקורו אז הוא בשפע ולכן אז"ל חוץ משבט לוי שהארון כו' ועדיין מה תירוץ רק ר"ל שהדביקות שלהם במקורן במדרגת דכא אתי ולא במדרגת אני את דכא כמ"ש במק"א יא בביאור גמ' זו דסוטה (ה) ולכן אז"ל (מכות ט) בגלעד שכיחי רוצחים כי ידוע ב' ראשי הרעות הם לא תרצח ולא תנאף נגד מצורע וזב זב אין משתלח ממחנה ישראל שדבר זה נמשך ממקור ישראל שהמקור לעבודה הוא התשוקה וגם התאות כאשר הם ע"פ הראוי הם עיקר החיים ההשארה והולדה חיים בדומים וכן האכילה חיי הגוף ולכך בירושלים הי' זנות ראש תועבותיהם וכמ"ש בסנהדרין לא עברו כו' להתיר עריות כו' אבל באומות עיקר רציחה וזה משתלח חוץ למחנה ישראל וכמשז"ל (ע"ז) על והגבעונים לא מבני ישראל וד"ז נמשך בישראל מצד לבן שהוא שורש האמהות והבנים אין מתייחסים אלא אחר האב לכך אין זה ממחנה ישראל בדרך משפחה ומחנה כי משפחת אם אינה משפחה רק מ"מ הוא נמצא בהם אעפ"י שאינו בקנין עצמי ולכך ויגנוב וגו' בלי הגיד וגו' כדי לעקור ההשתלשלות שלות והשייכות לו ולבן רדף ואמר הבנים בני ל' החזיר לייחסם לו ושיש לו חלק בהם וכן הצאן הם כל נפשות ישראל כנ"ל אות ע"ז אמר צאני ומצד זה נשרש הגלות וזהו ביקש לעקור את הכל שרצה להחזירם ולהיות הוא העיקר ומתייחסים אחריו אבל מ"מ ארמי אובד בהוה עד עת קץ שנאמר ארי' כבקר וגר (ישעי' י"א) וכתתו את חניתותיהם וגו' לא ישא וגו' חרב שיכלה הרציחה לעתיד וגלעד הוא הגבול בין לבן ליעקב כמ"ש אם אני אעבור את הגל כו' שזה מעבר לגל מזה וזה מזה ולכ"א בנדרים (כ"ב א') לב רגז כו' אכתי לא עברו ירדנא ובפ' מטות נקרא כל עבר הירדן ארץ הגלעד שם הלב רגז ולכך בגלעד שכיחי רוצחים והגל הוא המבדיל ביניהם כי גלעד עצמו הוא ההבדל והוא ההתייחסות ביניהם ג"כ מצד שצריכים גדר וגם ששם הכריתות ברית שזהו ההתייחסות ומצד זה שכיחי ומצד שהוא המבדיל בו הוא ההבדל כדמוכח במכות שם בשם רציחה דשוגג שחייבים גלות והשוגג הוא בלא מתכוין שהמתכוין הוא שיש לו הכנה גדולה לדבר שהם האומות שבהם הוא מצד העצם משא"כ השוגג במקרה דבארץ ישראל רק מצד המקרה וזהו ההבדל בין לשון ארמי ללשון הקודשכי לשון ארמי ג"כ הלל"מ כמ"ש במגילה (ט) רק מלאכי השרת אז"ל אין

מכירים והיינו שלשון ארמי הוא מצד ההתייחסות של ישראל עם האומות ולכך לשון ארמי הוא לשון האומות משא"כ לה"ק לשון ישראל ביחוד ופרעה לא הכירו וכן תושב"כ בלה"ק דמצד התושב"כ שמן השי"ת הוא ההבדל בינם לישראל אבל אדה"ר אז"ל לסנהדרין ל"ח) בלשון ארמי סיפר שהוא המערב הראשון טוב ורע ומייחסם לכן התלמוד תושבע"פ דתמן פסול וכשר אסור ומותר כו' מצד עה"ד כמ"ש בתיקונים כך הוא בלשון ארמי שהוא חכמת חכמים וחכמים יש ג"כ באדום כמשז"ל אבל באמת חכמי תורה אין שם ומצד עצם ההתייחסות משם עצמו ניכר ההבדל וכמשאז"ל (ילקוט הושע ח') דניתן תושבע"פ שלא יאמרו האומות אנו ישראל ע"ש והיינו דמצד ההתייחסות ניכר ההבדל ובמלאכים דאין שייך ערבוביא דטו"ר אין מכירים בלשון ארמי וזהו ולבן קרא כו' ויעקב קרא כו' לב' הוראות הנ"ל ולבן רצה להמשיך אליו כטענת הבנים כו' ולכך נאמר כ"פ ויאמר לבן על עד הגל כו' שיעקב לא רצה כלל ההתייחסות רק אחר שקרא לו לבן שם שהוא המשכת כח אז קרא לו יעקב בלה"ק דהיינו ששם יהי' נמשך חיים והכרת ההבדל כנ"ל ולכך הנחיל זה משה כמ"ש פני משה כפני חמה כו' שהוא נגד אור עוה"ז כמשז"ל בעשו ויעקב ועשו על חרבך תחיל' כח הרציחה הוא הניצוח בעוה"ז משא"כ א"י נגד עוה"ב: פ' וישלח.

מל"ת שלא לאכול ג"ה. ונאמר עד היום הזה וכו' עד עולם עיין בש"ך ח"מ סי' מ"ג סקמ"ה ונאמר כאן ביחוד לשון זה אולי לפי שזו לבדה נתנה ודם מ"ת לבני יעקב חוץ ממצות ב"נ כ"א עד היום הזה ר"ל עד זמן מרע"ה כותב התורה ועיין מהרי"א בהקדמה לס' יהושע) כבר לא אכלוהו.

ועד"ה הזה יאמר על דבר שהוא בגלוי וניכר לנוכח עינינו וכמשז"ל על זה אלי ראתה שפחה כו' ועוה"ב נקרא בנביאים בכ"מ יום ההוא והי' ביום ההוא כו' וכמ"ש בזוהר והיינו דעוה"ב נעלם כמ"ש אשר צפנת ליראיך ואין מקום לאיסור אכילת גיד אלא בעוה"ז אבל לעת"ל יכלה זרעו של עשו ויבוער יצה"ר מהעולם ותסתלק הנגיעה בכף ירך יעקב וכמ"ש בתיקונים תיקון ח"י (כ"ה ב') ע"ש וטעם המצוה מפורש בכתוב על כן וכו'.

וע"ד הפשט כבס"ח סי' רל"א כי אמר הואיל ופשענו שהנחנו הלילה הזקן לבדו לכך אירע לו בשבילינו לכך נדרו שלא לאכול ג"ה דאמר דין הוא לפי שהאב והבנים גוף אחד ודין שיצטערו הבנים כו' ע"כ (ועיין בדברי הרשב"א בע"י פג"ה במ"ש שא"כ הי' מתחייב שאז נגף יעקב ברגלו שלא יאכלו בניו רגל לעולם כו'.

ועפ"י דברי הס"ח נתיישב כי בכאן הם פשעו. והעיקר לפי שבכאן הניצוח ההוא ע"י שרו של עשו כדרז"ל).

ואע"פ שאינו בנו"ט מחשב נזירותו מאכילה צער שיש טורח לטלו מן הירך ואפשר שלכן לא נדרו מכל הירך שזה הי' דבר קל אצלם שהיו מועטים בעולם וגוים רבים וימכרו לגוי או לכלבים ולא יפסידו אבל כאשר הותר הירך רק הגיד נאסר הרי אמרו בפ' סדר תעניות (כ) מאכל אדם אין מאכילין לבהמה וכ"ש לגוי דגרע כמשז"ל ע"פ לכלב תשליכון וע"כ יצטרכו לטרוח ולנקרו וזהו צער ונד"ר קשה יותר, ופ"ד הדרש אז"ל בב"רפט"ז שהי' שרו של עשו ונגע ביוצאי ירכו אלו דורו של שמד ויש שם ג'

מ"ד ח"א שייעא וח"א סידקה כדג וח"א פירשה ממקומה פ"א כמשאז"ל בגיטין (נז) בזמן שהקול קול כו' שכשעוסק בתורה אין עשו שולט וזהו וירא כי לא יכול לו כמדרגתו שיעקב מדרגת התורה כמ"ש אמת ליעקב ואמרו פ"ק דע"ז (ד) דתורה קרוי' אמת יפגע ביוצאי יריכו שיוצאים ממנו רשעים וע"ה הנרמזים בגיד שאין בו טעם ע"ד שאז"ל בוי"ר מה הדס אין בו טעם כך בישראל שאינם בעלי תורה כי יעקב חזר גם על פכים קטנים כמשאז"ל פג"ה פי' פכין כלי חרם רומז לע"ה כמשז"ל (סנהדרין נב) אכל עמו דומה לקיתון של חרס וכמ"ש בזוהר בסוד כ"ח אין להם תקנה אלא שבירה והוא חשב מחשבות לבל ידח ממנו נדח אף פכין קטנים וכן הי' כמשאז"ל ב"ר פע"ח ויזרח לו השמש שנתרפא מצלעתו כך לעת"ל בניך יהי' השמש מרפא כו' והיינו שיבוער היצה"ר כי רק נשה ממקומו ויש לו רפואה שלא נטלו לגמרי ורומז לגלות ממקומן ודורו של שמד והנה ידוע שהיו ג' מינין בגולים דשמד.

מהם שברחו וגלו לארץ אחרת וזהו שפירשה ממקומה. ומהם שנהרגו על קדוש השם וזהו סידקה שנשתברה כדג שהוא טהור דכל שבים טהור וכמ"ש בפסחים (נו) הרוגי מלכות אין כל ברי' כו'.

ומהם שנשתמדו ונטמעו באומות זהו שייעא שבלית הירך ר"ל שיש בליטה נכרת (שכ"ד הבולט ר"ל שניכר בולט) שאלו יוצאי ירך יעקב ושייעא עד שאין ניכר כף ירך ר"ל שאלו יוצאי ירך יעקב. ולשון המדרש בצדיקים כו' אף שהעיקר בע"ה כמ"ש בהכונס (סי) אין פורעניות כו' ואין מתחלת כו'.

וכמ"ש בהג"ה (קא) דבר שלח ביעקב זה ג"ה ונפל בישראל שפשט איסורו בכ"י כמ"ש בס"פ אמ"ע (ל"ג ע"ב) יעקב הם פ"ה כי שם יעקב ע"ש ידו אוזת אוזת בעקב שהניצוח בעקב ובסוף וזהו בע"ה שהסוף לנצח וזרחה כו' כנ"ל מהמדרש ומסיים ומלהטת או"ה אבל ישראל ת"ח דרומז כי שרית וגו' שכבר נצח בזמן שהקול כו' וז"ש זה ג"ה הרומז לגלות הוא הדבר שעניינו דבר שלח ד' ביעקב בהיות עדיין שמו יעקב שרומז שהנגיעה וגוף השליחות באה ביעקב אבל נפל בישראל שנתפשט גם להת"ח כנ"ל וזהו שנתפשט איסורו איסור הוא האסור ומקושר שאין לנו רשות ליגע בו שאינו מחלקינו.

וכמו טריפה שניצודה ונטרפה ע"י צודדה עיין בטיו"ד סי' ק"ט וזה חלק עשו הצד ציד ואינו חלקינו כך הגיד מאחר שהי' שליטה לשר עשו עליו לנשותו ממקומו הרי הוא אסור ומקושר בידו לחלקו ואינו לחלקינו ביחוד רק רשות אחרים עליו שאסור בידם ופשט איסורו גם בישראל שאין ראוי לאוכלו וזהו כי נגע מאחר שהי' לו נגיעה שם נאסר לנו.

ולכן נוהג רק בחי' ובהמה ולא בעוף כי יש ליעקב שם ג' והוא ישורון כמ"ש מאהבתך וכו' ורז"ל דרשו אין כאל ומי כאל ישורון והיינו שלמדרגה זו זכה יעקב בי"ז שנה אחרונות שנא' בהם חיים ואז"ל בתזבא"ר חיים שלא בצער ושלא מיצה"ר כדרך שמצינו לאי"ו כו' ובספ"ק דב"ב ג' מתו בעטיו של נחש אי"ו שנסתלק מהם יצה"ר כל עיקר בימי זקנותם וזהו כאל וזהו ג' מדרגות בהמות הם ע"ה שחלבן פי' המוברר אסור וקשור ביד היצר וחי' חלבן מותר ת"ח.

ועוף הוא הטהור לגמרי כמ"ש פי"ז דכלים הוא מדרגת ישורון שאין עוד טומאה (ושם הוא תכליתהנייחא ולשם אין מתפשט איסורו כלל (ש"אין עוף בכלל ח"י ובהמה ועבתוס' ב"ק ע"ז) וכמש"ל פ"ק דברכות (ה') אין עוף אלא תורה פי' עצם התורה משא"כ ת"ח רק דבק בתורה כמ"ש בע"ז י"ט בתחלה תורת ד' ולבסוף כשמגיע למדרגת ישורון תורתו שנעשו כליותיו כב' מעינות נובעות חכמה ושם אין התפשטות לשליטת עשו כלל ובזוהר קע"א א' דורש ירך על סמכי אורייתא כירך שמעמדת הגוף (והגוף הוא יעקב שהוא התורה כנ"ל) וכמה דברים שם מכוונים לדברינו בענין דבר שלח ביעקב כו' כי הע"ה הם סמכי אורייתא וכמ"ש שילהי כתובות (ק"א ב') מצאתי להם רפואה מן התורה כו' ובשאר דוכתי, ובזה תבין מ"ש בפג"ה (צ"א) ליבעי רחמי אתכליא על עליא דאלמלא עליא לא אתקיימין כו' (וכלשון הזוהר וכד לא ישתכח מאן דסמיך לי' כדין לא יהי' הקול כו') שייכות המאמר לענין הפרק כאשר קבלתי שיש שייכות לכל מאמר אל הענין המדובר והנרצה בפרק ומסכתא שבא בו ולא דבר ריק הוא ואם ריק כו' וע"ש בזוהר בטעם איסור האכילה כ' ובעי' לקיימא לההיא ג"ה כו' וחילא דיעקב בעי' לאתתקפא כו', וע"ד לא בעי' למיהב דוכתא לברייתא דעלמא למיכל לי' ולא לאתאכלא כלל ע"כ ועפ"ז משמע טעם האיסור אדרבה להרבות תוקפו וע"ש ק"ע ב' לא משמע כן ומיהו גם שם אח"כ מביא בשם ר' ייסא סבא דדריש כי נגע בכף מהנוגע במת ומאתר מסאבא ל"ל לאתהנאה עיי"ש והוא ע"ד שכתבנו.

והרשב"א מובא בע"י כתב טעם המצוה על כף הירך להגן על יוצאי הירך שנתקנו במה ששומרים שם צויו וכמש"ל שנתן דם פסח ודם מילה כדי שיגאלו ע"כ, וע"ד הרמז כי יעקב בחר עוה"ב ועשו עוה"ז כמש"ל ומהמב"ם ה' תשובה וכ"ה בתנחומא שמות וכן בזוהר כ' כי העוה"ב אינו מחודש אז והוא מכבר רק הוא נעלם פי' כי עוה"ז נקרא עלמא דשקרא ועוה"ב נקרא עולם האמת שקר הוא דבר הפוסק כמו יכזבו מימיו שאין לו קיום והוא כל עניני עוה"ז שיש להם קיום בדמיון אבל אינו באמת שעתידין להתבטל אבל העוה"ב ר"ל הפשטת כ"ד מן הדמיון אל האמת של הדבר ההוא ר"ל כח של הכח ההיא הקיים לעד זהו נצחי והנה שניהם קרויים עולמות שניהם שוים כל מה שיש בזה יש בזה וכמ"ש בחולין (קכז) כ"מ שיש ביבשה יש בים וחוזן מן החולדה רומז ליצה"ר כמ"ש במק"א כחולדה הדרה בעיקרי בתים) כמ"ש ילקוט משלי) העוה"ז דומה ליבשה והעוה"ב לים אם לא התקין ביבשה כו' וכמ"ש בפ' חלק (צד) צדיקים וכו' ישיטם ע"פ המים כו' והיינו שכל עניני עוה"ז וכוחות הברואים שבו הם אמיתים ג"כ כי לא תהו בראה לשום דבר רק שאין נגלה ממנו אלא הדמיון והאמת צפון ויעקב דבוק באמת שבו ועשו בדמיון וכחו של עשו על חרבך תחי' ואז"ל ע"פ וזרחה שעיר כו' לא תרצה כו' והוא אדום המורה רציחה כמ"ש (מלכים ב' ג) אדומים כדם (ובישעי' סג) מדוע אדום ללבושך שעיקר אחיזתו הוא בגבורה וכח הגבורה של דמיון הוא בחרב אבל אמיתות כח הגבורה אז"ל בתמיד ואבות הכובש את יצרו וזהו מדת הגבורה של עוה"ב שבה דביקות יעקב וזה ענין ההתאבקות שכאשר יבורר כחו של יעקב שזהו בעוה"ב מעט מן האמת דוחה הרבה מן השקר וכאשר נתברר האמת על בוריו ממילא יאבד השקר שהוא כחו של עשומכל וכל והי' כלא הי' וכמ"ש בית יוסף להבה ובית עשו לקש וליהט וגו' כידוע דזרעו של יוסף הם שומרי הברית כידוע בזוהר כמה פעמים דזהו דרגא דיוסף

הצדיק והוא מקור התאות שצריך לכובשם ואז"ל (מדרש תזריע) ע"פ בעון חוללתי אפי' חסיד כו' וזהו וירא כי לא יכול לו בכבישת כל מיני תאות היצר ויגע בכף יריכו כענין יוצא יריכו תחת יריכו דשם גם חסיד שבחסידיים אין מדת הגבורה האמיתית על בורי' וז"ש בפג"ה (ק"א) למה נקרא שמו ג"ה שנשה ממקומו ועלה וכה"א נשתה גבורתם הי' לנשים פי' שגם בזה הי' קדוש ומובדל לא מיבעיא מן האיסור רק גם מן המותר לו ולכך לא אירע שום בטול לגיד רק נשה ממקומו ע"ד הקב"ה מקומו של עולם שאחיות העולם ומקומו הוא בהשי"ת וזה נשה ממקומו כשנתכוין להנאתו ומביא קרא נשתה גבורתם מדת הגבורה שלהם היו לנשים שדעתן קלה להתפתות ואין להם גבורה דכבישת היצר ואותו גיד הוא חוזק התאווה וכמ"ש הקדמונים ובזוהר (ח"א) ק"ע ב' דתמן יצה"ר רביע כו' ע"ש ולכ"א לא יאכלו וגו' פי' אכילה היא הנאת הגוף וה שאל ג"כ כ"א הלחם אשר הוא אוכל (וישב) אכלה ומחתה פי' (משלי) והיינו שאסר ע"ע כל הנאה מתאווה זו שעיי"ז יהי' הניצוח לעשו ולכן יוסף שהוא שומר הברית שטנו של עשו, ותוספת ביאור זה עפ"י מ"ש בזוהר שם דשס"ה לאוין נגד שס"ה ימים ונגד שס"ה גידין ותשעה באב הוא נגד ג"ה ע"ש והיינו כי הגידין אין להם חיות בפ"ע דקיי"ל אין בגידין בנו"ט והם כעץ רק שהם חוזק הגוף שבלעדם לא יעמוד וכן הלאוין (כי מ"ש לקידושין ל"ט ב') ישב ולא עבר עבירה כו' מפרשינן לה התם בקידושין כדר"כ ור"צ) וחיות הגידין מן הלאוין וחיות ג"ה מסתמא משמירת לאו דלא יאכלו ג"ה כי אז"ל וכ"ה בזוהר שם כי אבר מחזיק אבר אבל בג"ה הוא להיפך כמשז"ל (סוכה נ"ב) אבר קטן משביעו רעב מרעיבו שבע ששביעותו הוא רק ע"י הרעבון וזהו ע"כ לא יאכלו וע"י העדר אכילת האבר זה מחזיק האבר וזהו ג"כ ענין ת"ב שנוהג אבילות שענין אבילות מורה כאלו אותו יום אינו נמצא כלל שאינו יוצא מביתו ולא עושה מלאכה ולא לומד רק יושב ודומם כמת ועבר ובטל מן העולם וכאלו אינו באותו יום בעולם וכענין שאומר המתאבל יאבד יום וגו' אל יחד וגו' שכך ענין המתאבל משתוקק שלא יהי' כלל בעולם ומואס בקיומו וחפץ בהעדרו וכאלו אינו במציאת וזה הוא קיום אותו היום חיותו וכמ"ש (תענית) כל המתאבל זוכה ורואה בשמחתה שעתיד להיות יו"ט שהוא קיום היום, ואולי יש לפרש שנקרא ג"ה לשון שכחה כמ"ש בזוהר שם ע"ש ר"ל שצריך לשכוח ממנו כאלו אינו כלל אותו כח באדם ואז אינו נושה ממקומו כלל.

ויובן ענין פלוגתת ר"י וחכמים אי רק בימין או נשיי' בתרויהו (חולין צ"א א') כמ"ש בפ' חלק (קז) יצר כו' שמאל דוחה וימין מקרבת ולכ"א ר"י דרק נשי' בימין וקאמר שם בגמ' דגם דעת נוטה כן הוא והיינו דרק בימין הוא קירוב התאווה ורבנן אמרו מאחורי' אתא ונשיי' לתרויהו פי' כי ענין שמאל דוחה כו' כידוע ענין ימין ושמאל שהם ב' זרועות עולם ושכל מה שבנפש יש בעולם זרועות בנפש זרועות בעולם כמשאז"ל והם צפון ודרום קור וחום) חסד וגבורה שהם זרועות כגוף שעיקר כח הגוף בזרוע והם ב' ראשי המדות חסד הוא אהבת עצמו וזולתו ולהטיב לאחרים ולעצמו, והגבורה להיפך והם בעלמא דשיקרא ב' כחות רעות תאווה להטיב לעצמו ורציחה כמ"ש בזוהר (פ' בלק קצ"ט) פ"פ וזרח משעיר מה כתיב בה לא תרצח כו' מהר פארן מה כתיב בה לא תנאף שישמעאל ועשו הם ב' זרועות עלמא דשקרא זה זרוע ימין שהוא בנו של אברהם שאחז באותה מדה ועולם האמת בגמ"ח ויטע אשל וכמ"ש חסד לאברהם וזה בנו של יצחק

שאחז במדת הגבורה אמיתית שהוא לגבי עצמו כובש יצרו כמו ששמעתי ע"פ ויצחק בא וגו' והוא יושב בארץ הנגב מנוגב מכל תשוקה וחמדה וכמ"ש פחד יצחק והחסד מיוחד לימין ששם תוקף הכח כי חסד הוא התפשטות עד אין קץ משא"כ גבורה אא"ל בהתפשטות שיחריב העולם רק בצמצום כפי מדת המשפט והם ב' הפכים כימין ושמאל קור וחום וכידוע שכל נואף איננו רוצה וניצוח התאוה הוא ע"י גבורה האמתית בכבישת היצר וניצוח הרציחה פ"י החסד וזהו בזמן שהקול קול יעקב כו' כמ"ש תורת חסד שהתורה במדת החסד שגם לה יש תאוה כמ"ש (מכות י) אוהב כסף כו' וכן המשילה שהע"ה לאשה וזהו התאוה אמיתית של עולם האמת וע"י תאוה נדחת רציחה וזהו ניצוח ע"י ההיפוך והתנגדות ובזה אין הידים כה אבל עדיין יש קיום לעשו שהרי ישנו עדיין לשמאל בעולם ולא נתבטל לגמרי רק שאין לו שליטה מפני הימין שגובר עליו אבל הנפילה הגמורה וליהט וגו' ולא ישאר שורש ולא ענף זהו ע"י בית יוסף שהוא הגבורה וכבישת היצר ונתברר התגלות השמאל האמיתי בעולם ונתבטלה ונכלה השמאל השקר ממילא וזהו רק וליהט אותם היום הב"א שיבוער היצה"ר מן העולם אז משא"כ בעוה"ז צ"ל יצר כו' כח ימין המקרבת ואפי' חסיד שבחסידים כו': ומ"ש ר"י שנטפל מימינו ושם הי' ההתאבקות על הניצוח של קול קול יעקב שזהו הניצוח בכל המשך זמן שליטת עשו ושם נשה הגיד ממקומו שאין יעקב דבוק עדיין בימין האמיתי באותו גיד ורבנן אמרי מאחורי' אתא מן האחרית של יעקב שיהי' בית יעקב אש וב"י להבה וגו' ואש הוא התורה הלא כה דברי כאש שגם בית יעקב ע"ה כנ"ל יזכו לזה לעתיד כמשנת"ל שיהי' להם מרפא ולהבה היראה והגבורה ולכן נשי' בתרוייהו וז"ש אח"כ דרשו שהעלו אבק עד כסא הכבוד ר"ל כמ"ש אין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק כי הכסא רומז ליראה כמ"ש השמים כסאי ואמרו תכלת דומה לרקיע שהוא גוון היראה כמ"ש בזוהר בס"פ שלח וגבורה היא היראה כידוע כי כבישת התאוה היא ע"י היראה כמ"ש (משלי) ירא וסר מרע כי כסא הוא מקום המושב למלך ואין מקום מכיל ומחזיק ישיבת השי"ת ר"ל משיג מציאות השי"ת אלא כבישת התאות כי התאוה מסך המבדיל מלהשיג רוחניות כ"ז שדבוק בחומר שהיא התאוה כידוע וזהו שעלה התאבקותם עד כה"כ שכאשר הוא שלימות הכסא אז הוא מחיית עמלק ובטול כחו של עשו מן המציאות וליהט אותם היום הבא וגם ע"ז הי' התאבקותו דנשי' בתרוייהוואין השם שלם ואין הכסא שלם הם ב' אלה ואין השם שלם קודם רומז לתורה שכולה שמותיו של הקב"ה וכמ"ש בברכות כ"א א' ברכת התורה מן כי שם ד' אקרא.

ובאה מצוה זו אחר מצות פר"ו הקודמת ואחרי' מצות מילה שהיא מיעוט התאות כמ"ש הרמב"ם במו"נ ואחריהם זו הרומזת העדר ההרגשה בתאוה לגמרי שאע"פ שהזהרתיך בפר"ו תהי' זהיר לקדש עצמך ובזה נשלמו מצות הס' בראשית שס' שמות הוא תורה וס' ויקרא עבודה וס' בראשית הוא יראה כמ"ש בתיקונים ירא שבת ירא בשת שהיראה הוא ע"י ההכרה בבריאת הברואים ושפלותם וגדולת הבורא וכמ"ש הרמב"ם בה' יסוה"ת שהוא הפתח החיצוני לתורה, כמ"ש ביומא ע"ב וכמ"ש ראשית חכמה יראת ה' וכמ"ש (אבות) כך דרכה של תורה פת במלח כו' כבישת התאות הוא דרך הכניסה לתורה ואח"כ שנכנס לתורה אז סופה לקיימה מעושר שאם עשית כן אשריך וטוב לך אשריך בעוה"ז ג"כ כי כבישת התאוה הוא דבר קשה מאד בעוה"ז לנגד לחומר רק יש

דרך אחר בניצוח שאינו ע"ד הניגוד וההיפוך רק ע"י התגלות האמת ממילא בטל השקר כמשנת"ל בגבורת עשו וכן בתאוה השקריית כאשר הניצוח שלה ע"י התורה שהיא התאוה האמיתית כמשנת"ל אז ממילא מתבטל השקר וכמ"ש הרמב"ם סוף הא"ב שלהנצל מתאוה יפנה לבו לתורה ואז ממילא אשריך בעוה"ז שממלא כל תאות לבו וכמ"ש (תהלים כ"א) תאות לבו נתת לו שתאותו ותשוקתו רק לד"ת ותאות האמת כי השקר אצלו נעלם מן העולם ואיננו עולה על לבו כלל ולכן כתב האריז"ל ספ' שובבי"ם הם עת לתיקון הברית שהם תורה (כי מפ' תרומה והלאה ההתחלה לעבודה וכידוע שסוף כל מדרגה התחלה למדרגה שלאחרי' וכבר ביארתי במק"א כי סוף נקרא בכ"ד משעבר רוב אותו דבר ושובבי"ם הם הרוב מי"א פרשיות שבס' שמות) והוא תיקון הברית משא"כ יראה הוא רק שמירת הברית אבל לא תיקונו שיהא כל תאותו רק לדבר אמת רק ההתחלה צריך להיות בכבישה: וזה ענין שבעוף אינו נאסר ג"ה לפי שאין לו כף בבשר שסביב לירך הבשר רומז לחומר המתאוה כמ"ש פ"ק דסוטה (ה) בושה כו' ושסביב הירך דומה לכף שהוא כלי קבול המאכל כך הוא כלי קבול לתאות הירך שמכונה ג"כ בלשון אכילה כמ"ש בכתובות (סד) על אוכלת עמו לילי שבת ועוף רומז לתורה כמ"ש פ"ק דברכות (ה) וכמ"ש פ' השוחט (כ) עופות מן הרקק נבראו שהוא תערובת מים שהוא התורה בעפרות גופם הוא אין לו כף כלל שאין לו כלל במציאות תאוה כל עיקר ולכך א"צ לאיסור ג"ה.

ולכן נכתבה מצוה זו כאן ולא אחר מ"ת שכאן מקומה בפתח החיצוני של תורה: וזה ענין מ"ש בזהוהר קע"א א' דמשה אסתכל באספקלריא דנהרא ולא גרם לי' נגיעת כף הירך יעקב כלשאר נביאים ע"ש כי משה הוא הדעת אמיתי מד"ת עד שנקראת על שמו ולכן ל"ל כף כלל וזהו ג"כ ענין מ"ש במגילה (ה) רבי ביקש לעקור ת"ב שהוא המסדר תושבע"פ דוגמת משרע"ה תושב"כ וט"ב נגד ג"ה כנ"ל בשם הזהוהר שהאוכל בט"ב כאוכל ג"ה ואין לו שייכות למי שהוא במדרגת דעת אמיתי בד"ת וכמ"ש בברכות (לג) כל מי שיש בו דיעה כאלו נבנה ביהמ"ק בימיו שלא הזיק לו נגיעת הכף ירך כלל: וע"ד הסוד מבואר בזהוהר תולדות קמ"ו א' וישלח קס"ו א' אתא לימינא וחמא לאברהם כו' לשמאלא וחמא ליצחק כו' לגופא וחמא ליעקב כו' כדין ויגע כו' עמודא דסמיך לגופא כו' מ"ש והוסיף בפ' וישלח קע"א א' דעי"ז אתחליש חילא דנביאי כו' יעוש"ב.

ובתוס' ביאור בפ' בראשית כ"א ב' צולע על יריכו דא איהו נצח כו' דלא אתנבי ב"נ מתמן עד דאתי שמואל (מבואר להלן ובפ' משפטים קי"א ב' עוד מענין שמואל שתיקן זה יעו"ש) כו' נצח ירכא שמאלא דיעקב ובג"כ אתא דוד וכליל לי' בימינא דכתיב נעימות בימינך נצח (עוד עיין בזה בפ' תרומה קס"ת ב') כו' יעוש"ב: והנה שם בפ' בראשית כ"ו ב' איתא הוד שוקא שמאלא דעלה אתמר ליעקב והוא צולע על יריכו כו' עיי"ש וכ"ה עוד בפ' פנחס רמ"ג א' דנגע בירך שמאלא דיעקב דאיהו הוד פ"ש וזה סותר למ"ש במאמר הקודם (ועיין בתיקונים תיקון י"ג ע"ש) תירץ בלק"ת להאר"י בטעמי מצות פ' וישלח כי בהיות המלכות דבוקה עם ז"א אב"א כאשר נפגם הנצח של הזכר נפגם הוד דנוקבא וכאן מיירי בדכורא ושם בנוקבא אלו תו"ד ויעש"ב: וביאור הדברים אל אוזן שומעת לפי ק"ד ונבאר מקודם ענין זו"נ אשר הוא עצמו ענין לשיקבה"ו שנשבע בתשו' חו"י סי' ר"י כי לא הוא ולא כל חכמי דורו ידעו לפרשו על בוריו ובסדר רי"ע בהקדמה

הכביר מלין אודותיו ופשוטן של דברים והוא ג"כ ענין כונת שילוב השמות הוי' ואדנות המפורסם בדברי חכמי האמת ובודאי אין הכונה רק על כונת שילוב האותיות לבד רק על שילוב ההוראה אל הלב מבין ומרגיש בהוראת שילובם והיינו הוי' ר"ל ה' הוה ויהי' כמ"ש בטוא"ח סי' ה' שמורה התפשטות אורו ית' בלי תכלית ובלי גבול ולכ"א בפסחים (כ) דלעלם כתיב שדבר זה נעלם משכל האדם שהוא בעל גבול ולפי שרצה השי"ת להקרא אדון ומלך ואין מלך בלי עם לכן צימצם הש"י התפשטות אורו כדי שיושג לברואים האור והוא חיותם וקיומם כמ"ש ואתה מחי' את כולם וזהו שם האדנות שמורה שהוא אדון הכל והם עובדיו והוא הנקרא שכינה שהוא השוכן בתוך בנ"י בקרב איש ולב עמוק שוכן אור והשגת הש"י משא"כ השגת השי"ת מצד שהוא א"ס ובב"ת זה נקרא קוב"ה קדושה בכ"מ הבדלה שד"ז נבדל מהשגת בנ"א ומקודש בהם בעשר קדושות וקדוש יאמר לו הנעלם לרוב קדושתו וזהו הוראת השם הוי' הנעלם וגילוי ר"ל הברתו בפה הוא בשם אדנות שזהו הגלוי ללבבות בנ"א וזהו הנקרא בר"פ כ"מ (ל"ה) או"א אביו הקב"ה ואמו כנס"י פ"א כנס"י הוא קבוצת חלקי החיים שבכל לבות בנ"י ר"ל אור השגת השי"ת שזהו כל חיותם כי לולא זה היו כלא היו וככל העמים וקבוצת החיים הללו שהוא אור השכינה השוכן בלבם הוא הנקרא כנס"י כי אור ד' השוכן בתוך בנ"י הוא הכנס"י והאם לכל נפשות ישראל שכל נפש פרטי נפרד ממנה והיא המולדת ע"י כח האב ר"ל כח ההוי' שהוא אורו ית' המתפשט לאין קץ השופע לאור זה המצומצם שיוכל להאירלאותה נפש וכן לכל נפש באופן שהאדם משיג ב' מיני אורות והשגות מאור ד' הא' מצד הגדלות של השי"ת עד א"ס וא"ק והוא נעלה ומרומם מאד ועי"ז האהבה מתגברת ע"י ידיעת עוצם גדולתו ית"ש והאור הב' המושג לאדם כי אור ד' אתי תוך חזרי לבבו כענין שויתי ד' לנגדי תמיד וזה מוליד היראה יראת בושת כמ"ש בהג"ה דריש או"ח (והוא ירא בושת דבתיקונים והוא ירא שבת שהיא ממדרגה זו) והאהבה היא מתוך השמחה העצומה כמ"ש בכ"מ שמחו בד' וכיוצא שהשמחה היא משם הוי' כאשר אנו יודעים ומשיגים שהשי"ת מכה"כ ממש כקודם שנברא העולם שמתפשט לאין קץ ואין סוף ואין שום דבר חוצץ נגדו אין כאן עצבות.

כי עוז וחדוה במקומו מאחר שהוא מקומו של עולם והתיחדות ב' השמות ושילובם הוא מ"ש בתדבא"ר פ"ג אני יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי והיינו שבאמת עצם השי"ת אחד יחיד ומיוחד רק ב' האורות ר"ל ב' מיני השגות לנפש האדם המשגת וכאשר משגת שכינת השי"ת בתוכו יגיע היראה והבושה ממנו וכאשר משיג האור הבב"ת ישיג השמחה ותכלית העבודה ומעשה המצות כולם הוא יחוד קוב"ה ושכינתו ר"ל להשיג ביותר השגת הש"י בהבנת הלב ומוח והיינו שיתוסף אור השכינה אצלו ר"ל אור וההשגת אלקות השוכנת בקרבו והוא ע"י שיתאחד אצלו באור הבב"ת ר"ל שיתבונן כי הוא אחד יחיד ומיוחד באמת כי אור השוכן בקרבו שהוא משיגו שהוא הוראת האדנות הוא מיוחד עם שם ההוי' שהכל אחד שהוא עצמו האור הבב"ת שאין לפניו שום דבר מכל ברואי העולם החוצץ עכשיו כעד שלא נברא העולם ועי"ז יתוסף בו אור והשגה להשי"ת וכל מעשה המצות כולם הם אמצעיים והכנה לזה ומטרת כונתם להשיג היחוד ההוא שהוא שילוב השמות הנזכרים והן הם זו"נ שאור השכינה נקרא אם כנזכר במדרגת נוקבא מקבלת השפעה מאור הבב"ת כנ"ל והוא הנקרא ז"א כי אנפין הוא

השגת הש"י כמו אשר ידעו ד' פנים אל פנים וכן לפני לא יראו ונקרא זעיר מפני שיש עוד השגה יותר גדולה הנקרא אריך אשר אכ"מ לבארה.

והנה ידוע מ"ש הזוהר בכ"מ ובריש התיקונים במאמר פתח אליהו חסד דרועא ימינא גבורא דרועא שמאלא תפארת גופא נו"ה תרין שוקין כו': וביאור זה כמ"ש מברשי אחזה אלוק ואומר בצלמינו כדמותינו בצלם אלקים והיינו כי כל האורות אינם ח"ו אורות חלוקות בעצם האלקות רק החילוקים הם אצל נפש האדם המשגת שאינו משיג אמיתות האור כאשר הוא בב"ת וזה ה' הבריאה שיהי' מושג אור השי"ת אל נפש הנבראת והיינו שניתן היכולת להיות השגת השי"ת מצומצמת כפי כח השגה של הנפש ונמצא כפי השגת הנפש כך הם חלוקת האורות שאנו אומרים שהנפש משגת לפי שהנפש היא מלובשת באיברי הגוף מסתמא גם הוא נחלקת כאיברי הגוף בכחותי' הרוחנים כי הלבוש הוא דוגמת הנלבש וזה מבואר ולפי שאין שום דבר יכול להשיג יותר ממה שהוא כי ההשגה אינה אלא לפי כח המשיג לכן א"י לראות ולהשיג מהש"י אלא כפי כחותיו כולם להתחלקותם כך הוא משיגמכחות השי"ת אבל לא יוכל להשיג הנעלמים ממנו שאין בכחו כלל ולכך ההשגה הוא מבשרינו ודוגמתינו (כי מאחר שא"י להשיג כחות זולתו א"כ אין כאן כחות בענין אחר כלל שהרי מצד השי"ת הוא יחיד ומיוחד בלי שום חילוק כחות כלל והשגת כחות שונות הוא רק מצד אדם המשיג) ונמצא בעת הבריאה שצמצם הש"י אורו ר"ל השגת אמיתות לנפש האדם ה' ההתצמצמות רק כפי השגת נפש האדם שהיא רק כפי עניניו וכחותיו שבוזה הסדר הוא משיג האור שזה הוא הנקרא צמצום האור מה שהוא משיג והנה בנפש הזרועות ר"ל שהגוף ומקור הנפש פועל יעל ידם הם ב' ר"ל ב' ראשי מדות אשר הגוף פועל על ידם כל הפעולות הנחלקים בכלל לב' אלה וכנז"ל שהם חו"ג ימין ושמאל מדרגת אברהם ויצחק, ויעקב הוא הגוף ר"ל מקור ושורש הנפש הפועל באלו ב' הפעולות בב' הזרועות והוא קו האמצעי שבין ב' אלה הקצוות שבידו להטות לכל קצה שירצה ולתווך ביניהם והוא מקור כח הפעולות וזהו הנקרא תפארת שזהו התפארת ודרך ישרה שיבור לו האדם שתפארת לו כו' כאשר אינו נוטה אל א' מהקצוות כמ"ש הרמב"ם בה' דעות וכמ"ש תתן אמת ליעקב ואמת הוא דבר קיים לעד כמ"ש בשבת (ק"ד) קושטא קאי שקרא לא קאי שנקרא כזב מ"ש שפוסק ולא קאי משא"כ אמת כמ"ש בירוש' פ"ק דסנהדרין ובויק"ר דחותמו אמת לאמור אני ראשון כנז"ל והוראת הוי' ה' הוה ויהי' והיינו שקיים נצחי ולכך שם ההוי' מורה על תפארת שהוא גופא דז"א ר"ל ההנהגה אמצעית של השי"ת כפי עצם הנהגת השי"ת המתפשטות לאין קץ והגוף הוא העיקר ושורש שהנהגה אמצעית היא המתקיימת משא"כ הנטי' לב' הקצוות כמ"ש וזהו אמת ליעקב וז"ש בשבת (קי"ח) נחלת יעקב נחלה בלא מצרים היינו עד א"ם: ואלו הג' מדות בנפש וכן בהשגתינו מהנהגת השי"ת הם הנקרא אל (כמ"ש חסד אל כל היום) אלקים (גבורה כמשז"ל כמ"ש אלקים דיין ומדה"ד) הוי' (רחמים שהיא המיצוע כמ"ש י"ג מדות של רחמים אינם חוזרות ריקם לעולם שהם קיום העולם כנ"ל) דבר ויקרא ארץ שהם כלל הנהגת הארץ ואמנם כ"ז הוא הנהגת הקב"ה שהוא הבכ"ת.

וסדר ההשתלשות ממנו לאור השכינה השוכן ומושג בינינו שההשגה באור זה לבד אינה השגה בעצם שם הוי' ואינה השגת אלקות מבוררת עדיין וכמ"ש בתיקונים תיקון י"ח

הו'י אד' איהו קוב"ה ושכינת'י כו' ואינון אספקלרי' המאירה ושאינה מאירה ע"ש והיינו כי השגת השכינה היא השגה מצומצמת ואינה מאירה ומבוררת רק כאשר מתיחד עם השגת ההו'י ר"ל כאשר משיג יחוד ב' ההשגות שגם מה שד' שוכן בקרבו הוא מהכח הבב"ת אז גם שוכן אצלו באור רב וכמ"ש בתיקון כ"ב דשכינתא איהי אספקלריא דנהרא כד נחית הו'י לנהרא בה וכד איסתלק אספקלריא דלא נהרא מ"ש, והנה באדם השוקיים הם המעמידים הגוף שלולא כן לא הי' לו מעמד וחצב וכן יש בצורות האדם שהוא הנפש כחות כמו אלו המעמידים את הנפש על קיומה ומעמדה וכן בהשגותינו לאור ד' אשר עלינו כדמותנו נחזה שגוף אור הו'י הוא התפשטות עד אין קץ ואין לו מעמדבשכלינו והשגותינו אלא ע"י כחות שוקים ר"ל כחות ההעמדה לגוף שמעמידים אותו על מקים אחד שיהי' נתפס לנו וזהו ראשית הצמצום במושג לזולת של שם הו'י ע"י הכחות המעמידות הללו וז"ש בזוהר פ"א א' דנו"ה הם לבושי דקוב"ה כמו הלבוש שמכסה ומאפיל קצת תוקף בהירות הנלבש כוי שנוכל ע"י להסתכל בגוף הנלבש והם נקראים ג"כ בזוהר ויקרא כ"ו ריש ע"א שחקים ששוחקים מן פ"י מזון הצדיקים שהוא ההני' בהשגת זיו השי"ת כמ"ש ברכות י"ז א' וז"ש בפ' יוה"כ (ע"ה) מן לחם שמאה"ש אוכלין כמ"ש בשמו"ר פ' ל"ב על מלאה"ש אותו לשון דברכות שם ניזונין מזיו השכינה וההני' הזו רק כי שר מתיחדת עם דודה ובאה ע"י השוקיים המצמצמין ההשגה וטוחנין עד אשר דק וראוי למאכל ומזון, ונק' ג"כ צבאות כמ"ש בזוהר ויקרא י"א ריש ע"א דהוראת שם זה על צבאי צבאות שברא וכמ"ש בפ' א"ע (ל"א) ומקום גלוי זה הוא מצד אלו המצמצמים ומעלימים התפשטות האור ברבוי כעד של"נ העולם: ומשם הוא השגת הנביאים המסתכלים בכבוד הו'י ע"י מלבושיו שהם נו"ה ולכך עד חנה לא הי' אדם שקראו צבאות כמ"ש בפ' א"ע (ל"א) כי עד שמואל הי' דבר ד' יקר אין חזון נפרץ וכנ"ל מדברי הזוהר בראשית שמואל הי' הראשון לעורר הנבואה שהוא ההשגה בשם צבאות ולכן קראתו חנה בעת שהתפללה על שמואל בשם זה, ובזוהר אמור צ' ב' תום תורה שבכתב באן אתר בלימודי אלין נב אי כו' יעו"ש היינו דתושב"כ נקרא אמת ליעקב בשם הו'י ארוכה מארץ מדה נחלה בלי מצרים בלא גבול בהוראת הו'י וזה שאז"ל על אור שצופה בו מסוף עולם וע"ס שהוא השגת הו'י ואור הבב"ת ה' הוה ויהי' שזהו מס"ע וע"ס היכן גנזו בתורה שהתורה הוא האור והשגה הזו דמאן דאחיד באורייתא איהו אחיד בתפארת ומי שמשג תושב"כ על בוריו משיג אותו האור שהתורה נק' תורת הו'י: ותושבע"פ הוא מה שחדשו חכמי ישראל וכנ"י ע"י השגת לבם ומוחם מרצון השי"ת והוא ההשגה שחלק להם השי"ת כפי צמצום לבם ומוחם הנק' שכינה וכמ"ש בריש התיקונים קונים מלכות פה תושבע"פ קרינן לה כו' והממוצעים ביניהם הם הנביאים שיניקתם מנו"ה ר"ל מראש ת הלבוש והצמצום של השגת הו'י ודרך ראשית הצמצום הזה הולך שפע ההשגה מהו'י לשכינת'י ית' שבקרבינו וזהו סדר המהלך מרע"ה נתן תורת ד' ומשה מלגאו הוא יעקב מלבר) והנביאים ואנשי כנה"ג ומהם כמה נביאים ושמעון הצדיק משיריהם הוא התחלת חכמי המשנה ותושבע"פ והיינו שמתחלה נתצמצם ומתעלם תוך לבוש ואח"כ שופע אור השגתו להשגה המצומצמת בשכלינו ובמקום הו'י שהוא התפשטות האור עד א"ס אין שום דבר חוצץ ולכך לא הי' לעשו אחיזה בימינא ושמאלא וגופא ששם השגה מבוררת שהכל לד' לבדו ואין בלתו

והאלילים כליל יחלוף וליהט אותם שאינם ממש כלל רק בחד עמודא דלבר מגופא ששם התחלת הצמצום שהוא העלם התפשטות מאור א"ם והעלמו מוליד ההיפוך לכך שם מקום האחיזה אל ההיפוך ותקע כף ירך ולכן נחלש חילי' דכולי נביאי עד שמואל לא אתנבי ב"נ אבל שמואל אוקמי' ואתחלש חילי' חוץמרע"ה דחמא באספקלריא דנהרא שהוא הוי' עצמו ולא דרך הלבושים לפי שהוא אחיד באורייתא שנקרא ע"ש תורת משה ואחיד בתפארת ושם לא יכול לו עש רבי שאר הנבראים שאין השגתם אלא ע"י הלבושים בשם שנט למנוע ההשגה עד שמואל לגמרי ושמואל אף ישסף אגג והרג גוף הטף מזרע עמלק עדיין לא נמחו לגמרי ולכך עדיין חלש הור שעדיין יש מקום מציאות חל ההיפך מההשגה (ולכ"א בבראשית רבה פכ"ח דשלט בנביאים ונביאות היוצאות ממנו ולא מצינו לעשו שיהרוג נביאים דלא הו' בבית ראשון כלל אבל זו ראי' מבוררת לרמיזות חכמי האמת בדברי רז"ל במדרשות הנגלים לכל): (ולכך שמואל משח מלכים שהוא מדת המלכות שהוא שלימות הכנס"י כאשר תקבל השפע מבעלה).

וענין מה שהם ב' איתא בזוהר תצא רפ"ב א' דנטלו חיוורי מחסד וסומקי מגבורה אהרן ודוד מתמן הוו חד נטיל רחמי וחד דינא דוד מסטרא דשמאלא והוא אדמוני. אהרן איש חסד ותרואייהו נביאי קשוט: וברע"מ ויקרא ג' ב' נצח דרגא דאהרן דרועא ימינא בירכא ימינא.

ושם ד' א' הוד דרגא דדוד כו' מ"ש. ובתיקונים תיקון י"ח איתא דקובה"ו בתרין שוקין הוי' לימינא ואד' לשמאלא: וביאור זה כי זרועות הגוף שהם חו"ג כאשר מתצמצמים הם ב' הכחות מצומצמים בב' השוקיים המצמצמים כחות הגוף (וירידת שפע ההשגה לשכינה הוא ע"י קו האמצעי שהוא הצדיק יסו"ע כידוע שע"י מדרגת הצדיק שהוא כבישת היצר הגמורה וצדיק בכל דרכיו שופע השגת ד' וזהו הקו אמצעי והשוקיים הם הקצוות ר"ל התצמצמות ולבושי הוי' מצד כחות חו"ג שבו) וצמצום החסדים דהוי' הם ע"י המעמיד ומצמצם הימני ולכן מיוחס אל שם ההוי' כי בכלל כל התפשטות הא חסד וכל צמצום גבורה כמשנת"ל, וכן האהבה מיוחסת אל החסד זרע אברהם אוהבי והיראה פחד יצחק והן הם חלוקת הב' אורות דהוי' ואד' כמשנת"ל ולכך אד' לשמאלא שהוא צמצום ירכא שמאלא והוא מדרגת דוד מלך ישראל שהוא דבוק במדת מלכותו ית' דמלכותא דארעא מעין כו' שהוא האדנות היינו אדון היינו מלך והוא כח השגת השכינה כידוע והמלכות הוא הדין כמ"ש מלך במשפט וגו' ודינא (אותיות אד') דמלכותא דינא פי' שכאשר האור מצומצם זה נקרא דין כי חסד הוא התפשטות וזהו ג"כ זוהר מבהיק מעצם האור ולא עצמות האור ממש רק זוהר ממנו ונצח לבוש לחסד שהוא התפשטות בלי הפסק וכך הוראת מלת נצח.

והנה כסבורים אנו שנו"ה הם חו"ג ואינו אלא להיפך גו"ח מצד כח עצמם כו כח המעלים החסד שלא יתפשט כ"כ הוא כח גבורה וכן כח המעלים הגבורה הוא חסד שבהגלות החסד נעלם הגבורה בהיותם הפכים ובזה יובן מ"ש בזוהר שמות מ"ב סע"ב מארי נצחן קרבין בנצח. מפרש לשון נצח על ניצוח שהוא בגבורה וכ"ה עוד ברע"מ פנחס רכ"ג ב' למנצח תמן נצח ובי' אתקרי הויה מארי נצחן קרבין לגבי או"ה כו' הוד בי' הודו לד' ובתיקונים תיקון י"ג אמר על הוד ואינון ניסים ובי' שבח משה אז ישיר הרי כי הנצח

הוא הניצוח בגבורה לאו"ה והוד הוא עשיית הנסים וכבישת הגבורות לישראלעד שאומרים הודו וגו' כי לעולם חסדו (ועיין בפ' נשא קל"ו ב' מבואר נמי דדינין בנצח) והיינו כמ"ש כי לגבי המלובש כח הוי' שבהם נצח נטיל חירוי מחסד דרועא ימינא והוד מגבורה רק כלפי כח המלבוש שהוא כח המעלים והמצמצם הוא ממש להיפך: והנה לעולם החסד מיוחס אל הימין והגבורה אל השמאל כמשנת"ל לפיכך אצל הקב"ה נקרא נצח ימין והוד שמאל אבל אצל השכינה המקבלת האור מן המלבושים האלה אצלה הוד ימין ר"ל דרגא דחסד ונצח שמאל כמשנ"ת (ובזה יובן דל"ק הסתירה מש"ל דאהרן נטיל מנצח ובכ"מ איתא דמשה ואהרן הם נו"ה ואהרן בהוד: ויש בזה הרהורי דברים ארוכים ועמוקים וישוב הרבה מאמרים הסותרים ואכמ"ל.

וזהו מ"ש הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה פעמים משה קודם פעמים אהרן קודם מצד שופע ומושפע. וז"ש דוד נעימות בימינך נצח שהוא בימינך כלפי הש"י אצלו הוא בימין אבל ביחס אל מדת המקבלת הוא ירכא שמאלא.

והנה עשו הי' אדמוני גבור מפסולת הגבורה: (חסר הסיום) ת ו ש ל ב ע